Ioan Slavici

Poveşti

Cuprins

BOIERUL ŞI PĂCALĂ	**14**
PĂCALĂ ÎN SATUL LUI	**16**
ILEANA CEA ŞIREATĂ	**33**
SPAIMA ZMEILOR	**45**
FLORIŢA DIN CODRU	**54**
LIMIR-ÎMPĂRAT	**76**
ZÂNA ZORILOR	**100**
STAN BOLOVAN	**142**
Rodul tainic	146

Doi feţi cu stea în frunte

A fost ce-a fost; dacă n-ar fi fost, nici nu s-ar povesti. A fost odată un împărat. Împăratul acesta stăpânea o lume întreagă, şi în lumea asta era un păcurar bătrân şi o păcurăriţă, care aveau trei fete: Ana, Stana şi Lăptiţa.

Ana, cea mai în vârstă dintre surori, era frumoasă, încât oile încetau a paşte când o zăreau în mijlocul lor; Stana, cea mijlocie, era frumoasă, încât lupii păzeau turma când o vedeau pe dânsa stăpână; iară Lăptiţa, cea mai tânără soră, albă ca spuma laptelui şi cu păr moale ca lâna mieluşeilor, era frumoasă – mai frumoasă decât surorile sale împreună – frumoasă cum numai dânsa era.

Într-o zi de vară, când razele soarelui erau mai stâmpărate, cele trei surori se duseră ca să culeagă căpşune în marginea codrilor.

Pe când ele culegeau căpşunele, îndată se aude un şir de tropote, ca şi când ar veni şi s-ar apropia o ceată de călăreţi. Era cine era: era tocmai feciorul împăratului, venind ca să meargă cu prietenii şi cu curtenii săi la

vânat.

Tot voinici frumoşi, crescuţi în şeile cailor, dar cel mai frumos şi pe cel mai înfocat armăsar era... cine altul putea să fie? Făt-Voinic, feciorul de împărat. Focul cailor se stâmpără în zărirea celor trei surori şi călăreţii deteră în pas mai încetişor, până ce, veniţi şi sosiţi, se simţiră duşi.

— Auzi tu, soră, grăi Ana către sora mijlocie, dacă m-ar lua pe mine, i-aş frământa o pâine din care mâncând s-ar simţi ş-ar fi tot june şi voinic, mai voinic decât toţi voinicii din lume.

— Eu, zise Stana, dacă pe mine m-ar lua, i-aş toarce, ţese şi coase o cămaşă pe care, îmbrăcând-o, s-ar putea lupta cu zmeii, trecând prin apă fără ca să se ude, trecând prin foc fără ca să se ardă.

— Iară eu, grăi Lăptiţa, cea mai tânără soră, dacă i-aş fi soţie, i-aş face doi feţi-frumoşi, gemeni cu părul de aur şi cu stea în frunte, stea ca luceafărul din zori.

Când trec pe lângă fete, voinicii, chiar şi cei împărăteşti, văd cu ochii şi ascultă cu urechile. Ascultând, ei auziră, auzind, înţeleseră, iar înţelegând, ei suciră frânele şi săriră la fete.

— Sfântă-ţi fie vorba şi a mea să fii, soţie de împărat! grăi feciorul de împărat ridicând la sine în şa pe Lăptiţa cu căpşune cu tot.

— Şi tu a mea! grăi cel dintâi voinic către Stana, făcând şi el precum a văzut pe stăpânul său.

— Şi tu a mea! grăi al doilea în voinicie către Ana, ridicând-o şi pe ea în şa.

Făcând aşa, voinicii porniră spre curtea împărătească. În ziua următoare se făcură nunţile şi apoi trei zile şi trei nopţi întreaga împărăţie răsuna de veselia oaspeţilor...

Peste alte trei zile şi trei nopţi merse vestea în ţară că Ana şi-a făcut pâinea: a cules bobi, a măcinat, cernut,

frământat şi a copt pâinea precum a fost zis la culesul de căpşune.

Încă de trei ori câte trei zile şi de trei ori câte trei nopţi trecură şi o nouă veste merse în ţară, că Stana şi-a făcut cămaşa: a cules fire de in, le-a copt şi meliţat, a periat fuiorul, a tors firele, a ţesut pânza şi a cusut cămaşa pe trupul soţului ei, precum a fost zis la culesul de căpşune.

Numai a Lăptiţei vorbă nu s-a împlinit încă. Dar toate se fac numai cu vremea.

Când se împlini de-a şaptea oară a şaptea zi, numărată de la cea de întâi zi de cununie, feciorul de împărat se arătă înaintea voinicilor şi celorlalţi curteni ai săi cu faţa veselă şi cu vorba pe de sute şi mii de ori mai blândă şi mai îndurătoare decât până acuma, dând de ştire că de aici înainte multă vreme n-are să mai iasă din curte, fiindcă-l poartă inima să stea zi şi noapte lângă soţia sa. Era adică să se întâmple – din îndurarea lui Dumnezeu – precum a grăit Lăptiţa la cules de căpşune... Şi lumea, şi ţara, şi întreaga împărăţie se bucurau aşteptând să se vadă ce nu s-a mai văzut încă.

Hei! dar multe se petrec în lume, şi dintre multe, multe bune şi rele multe!

S-a întâmplat adică, ca feciorul de împărat să aibă şi o mamă vitregă, iară asta, o fată mare în păr, pe care a fost adus-o cu sine, având-o de la cel dintâi bărbat. Şi apoi, vai şi amar de acela ce cade în asemenea cuscrii!

După gândul vitregei era să fie ca fiica sa s-ajungă soţie de împărat şi stăpână peste împărăţie, iară nu Lăptiţa, fata cea de păcurar.

Şi acuma sărmana Lăptiţa avea să sufere pentru că n-a fost pe gândul vitrigei, ci după voinţa lui Dumnezeu. Vezi! aşa e lumea: chiar şi acolo e rea unde o poartă gândul cel bun.

Era acuma în gândul vitrigei ca întâmplându-se după

cum a fost zis Lăptiţa, să facă pe lume să creadă şi să creadă feciorul de împărat că nu e precum este şi precum s-a zis.

Nu putea însă face nimic, fiindcă feciorul de împărat stătea de-a pururea, zi şi noapte, lângă soţia lui. Îşi puse dar de gând ca, cu una, cu două, cu vorbe şi iscusinţe, să-l urnească pe acesta, iară după aceea, rămânând Lăptiţa în grija ei, a ei să fie grija. Ştia că nu-i va fi greu să afle cale şi chip.

Cu una, cu două, feciorul de împărat nu se urnea însă din loc. Vorbele zburară în vânt şi iscusinţele rămaseră lucru fără treabă. Vremea trecea, ziua se apropia, era mâine-poimâine, şi feciorul de împărat nu se depărta de lângă soţia sa.

Când vitrega văzu că acuma nu e încotro, îşi puse piatră pe inimă şi trimise carte, ştire şi veste la frate-său, a cărui împărăţie era vecină, spuse cum şi ce, şi grăi două-trei vorbe, ca să vină cu oaste şi voinici şi să cheme pe feciorul de împărat la război.

Asta era una, bună şi cea din urmă. Nici nu rămase în zadar.

Feciorul de împărat sări cuc de mânie când îi veni vestea că acum nu e bine, că iaca cum şi ce, şi cum că oştile vrăjmaşilor sunt pe cale să vină, să intre şi să fie precum de mult n-a mai fost... Bătaie adică, bătaie grozavă, bătaie între doi împăraţi!

Văzu şi el că acuma nu e încotro, că n-are decât să facă ce e de făcut.

Aşa sunt feciorii de împărat! Oricât de în drag şi-ar păzi nevestele şi oricât de-a dor ar aştepta să-şi vadă feţii, când aud de bătaie, li se zvârcoleşte inima în trup, li se frământă creierii în cap, li se împăienjenesc ochii... lasă nevastă şi feţi în grija Domnului şi pornesc ca vântul la război.

Feciorul de împărat a pornit ca primejdia, s-a dus ca

pedeapsa lui Dumnezeu, s-a bătut cum se bate, cum numai el se bate şi, când în a treia zi au crăpat zorile, iarăşi a fost la curtea împărătească, sosind cu inima stâmpărată prin luptă şi cu ea plină de dor neastâmpărat să ştie ce şi cum, de când s-a dus!

Hei! dar ce-auzi? ce văzu? Îmi vine nici să nu mai povestesc când văd atâta răutate, atâta suflet fără milă, şi urâtă, şi supărăcioasă, şi grozavă treabă, încât nici nu se poate spune fără ca să răsufli o dată cu greu!

Adică a fost aşa: în clipita când stelele se strâng pe cer, când feciorul de împărat era numai trei paşi de la poarta curţii, s-a întâmplat întocmai precum a fost zis Lăptiţa: doi feţi-frumoşi, feciori de împărat, unul ca altul, cu păr de aur şi cu luceferi în frunte.

Dar era ca lumea să nu-i vadă. Vitrega, rea precum era în gândul ei, în pripă puse doi căţei în locul copiilor, feţi-frumoşi, iar pe copiii cu părul de aur şi cu steaua în frunte îi îngropă în colţul casei, tocmai la fereastra împăratului.

Când feciorul de împărat intră în casă şi cercă s-audă şi să vadă, n-auzi nimic, ci văzu numai pe cei doi căţeluşi, pe care vitrega i-a fost pus în patul Lăptiţei.

Multă vorbă nu se mai făcu. Feciorul de împărat văzu cu ochii, şi asta era destul. Lăptiţa nu şi-a ţinut vorba, şi acuma nu rămase decât să-şi ajungă pedeapsa.

Feciorul de împărat n-avu încotro, îşi călcă pe inimă şi porunci să o îngroape în pământ până la sânişori, rămânând aşa în ochii lumii, pentru ca să se ştie ce e aceea când cineva cutează să înşele pe un fecior de împărat.

Într-altă zi, apoi, se făcu pe gândul vitregei. Feciorul de împărat se cunună a doua oară şi iarăşi răsunară veseliile de nuntă trei zile şi trei nopţi.

Hei! dar nu e darul lui Dumnezeu pe faptă nedreaptă! Cei doi feţi-frumoşi nu aflau odihnă în pământ. În locul în

care erau îngropaţi crescură doi paltini frumoşi. Când vitrega îi văzu crescând, porunci ca să-i stârpească din rădăcină.

— Lăsaţi-i să crească! porunci împăratul. Îmi plac aici la fereastră! Aşa paltini n-am văzut încă.

Şi apoi crescură paltinii, crescură cum alţi paltini nu cresc: în fiecare zi un an, în fiecare noapte alt an, iară în crepetul zorilor, când se strâng stelele pe cer, trei ani într-o clipită. Când se împliniră trei zile şi trei nopţi, cei doi paltini erau mândri şi nalţi, ridicându-se cu crengile lor până la fereastra împăratului. Şi apoi, când adia vântul şi se mişcau frunzele, împăratul asculta, asculta zile întregi la şoptirea lor. Îi părea că aude un suspin neîncetat, ca o plângere pusă în vorbe neînţelese, pe care numai sufletul lui o simţea ca o simţire ascunsă şi nepricepută, care ziua nu-i lăsa odihnă şi care noaptea îl ţinea treaz. Îl cuprindeau fiorii în auzul acestei şoptiri şi totuşi îi părea că n-ar putea să fie fără de ea.

Vitrega simţi, însă, ce e şi cum. Îşi puse de gând ca, cu orice preţ, să stârpească paltinii. Era greu, dar minţile muiereşti storc din piatră zăr. Vicleşugul muierilor dezbracă voinicii: ce puterea nu poate, poate dulceaţa vorbelor, şi ce nici asta nu poate, pot lacrimile mincinoase.

Într-o dimineaţă împărăteasa se puse pe de marginea patului soţului ei şi începu să-l ademenească cu dezmierdări şi vorbe de dragoste. Mult a ţinut până la ruptul firului, dar în sfârşit... şi împăraţii sunt tot oameni.

— Bine! grăi feciorul de împărat cam cu jumătate de gură. Să fie pe voia ta; să stârpim paltinii: dar din unul să facem un pat pentru mine, din altul un pat pentru tine.

Împărăteasa se mulţumi cu atâta. Paltinii fură tăiaţi, şi nici nu se înnoptă bine până ce paturile erau făcute şi puse în casa împăratului.

Când feciorul de împărat se culcă în patul nou, îi

părea că se simte de o sută de ori mai greu decât până acuma şi totuşi află odihnă cum n-a mai aflat; iară împărăteasa i se părea că zace culcată pe spini şi mărăcini, încât toată noaptea nu putu dormi.

După ce împăratul adormi, paturile începură să scârţâie. Şi de aceste scârţâituri împărăteasa scotea un înţeles cunoscut; i se părea că aude vorbe pe care nimeni nu le pricepea decât numai dânsa.

— Ţi-e greu, frăţioare? întrebă unul dintre paturi.

— Ba! mie nu mi-e greu, răspunse patul pe care dormea împăratul, mi-e bine, căci pe mine zace iubitul meu tată!

— Mie mi-e greu, zise cellalt pat, căci pe mine zace un suflet rău! Şi tot aşa vorbiră paturile în auzul împărătesei până la crepetul zorilor.

Când se făcu ziuă, împărăteasa îşi puse de gând să prăpădească paturile. Porunci dar să facă alte două paturi tocmai ca şi acelea şi, când împăratul merse la vânat, le puse pe aceste pe neştiute în casă, iară paturile de paltini le aruncă în foc până la cea mai mică scândură.

Focul ardea, iară în pocniturile focului împărăteasa părea că aude tot acele vorbe de înţeles nepriceput.

După ce paturile arseră, încât nu rămase nici măcar o bucăţică de cărbune, împărăteasa adună cenuşa şi o aruncă în vânt, pentru ca să fie dusă peste nouă ţări şi peste nouă mări, ca parte cu parte în veci să nu se mai afle.

Ea n-a văzut însă că tocmai atunci când focul ardea mai frumos se ridicaseră în sus două scântei şi, ieşind la lumină, căzură tocmai unde au fost crescuţi cei doi paltini, iară căzute aici, cele două scântei se prefăcură în doi mieluşei gemeni, din care unul era tocmai atât de frumos ca şi cellalt, tocmai atât de blând, cu lâna tocmai atât de strălucită. Doi miei, fiecare preţ de-o împărăţie!

Când împărăteasa văzu mieluşeii păscând pe sub ferestrele împăratului, sări plină de bucurie la dânşii, îi luă în braţe pe amândoi şi-i duse la soţul său.

Din clipita asta, feciorul de împărat zi şi noapte nu se gândea decât la mieluşei: îi părea că în fiecare mişcare a mieluşeilor, în fiecare zbieret ieşit din gura lor, în fiecare privire aflǎ ceva, care îi cădea greu şi totuşi îi ustura inima.

Văzând că soţul său a îndrăgit mieluşeii, împărăteasa iarăşi prinse gând rău şi nu se împăcă până ce, când cu bine, când cu rău, când cu vorbe dulci şi când cu plâns, nu făcu pe feciorul de împărat ca să se învoiască cu pierzarea mieluşeilor.

Mieluşeii fură tăiaţi. Ce nu se putu mânca, împărăteasa puse să se arunce în foc... în foc şi piele, şi lână, şi oase, şi tot ce a mai fost.

Nu mai rămase nimic. Nimeni n-a băgat de seamă că tocmai pe fundul vasului în care s-a spălat carnea, între crăpătura doagelor, au rămas două bucăţele din creierii mieluşeilor. Când apoi slujnica împăratului s-a dus la vale după apă, bucăţelele de creieri s-au spălat şi au mers cu pârâul până în apa cea mare, care curgea prin mijlocul împărăţiei. Aici din cele două bucăţele s-au făcut doi peştişori cu solzii de aur, unul tocmai ca şi cellalt, deopotrivă, ca să se ştie că sunt fraţi gemeni.

Într-o zi pescarii împărăteşti se sculară dis-de-dimineaţă şi-şi aruncară mrejele în apă. Tocmai în clipa când cele din urmă două stele se stinseră pe cer, unul dintre pescari ridică mreaja şi văzu ce n-a mai văzut: doi peştişori cu solzii de aur.

Pescarii s-adunară să vadă minunea, iar după ce văzură şi se minunară, hotărâră ca, aşa vii precum sunt, să ducă peştişorii la împărat şi să-i facă cinste.

— Nu ne duce acolo, că de acolo venim, de-acolo suntem şi acolo e pieirea noastră, grăi unul dintre

peştişori.

— Ce să fac dar cu voi? întrebă pescarul.

— Pune-te şi adună rouă de pe frunze, lasă-ne să înotăm în rouă, pune-ne la soare şi apoi nu veni până ce razele soarelui nu vor fi sorbit roua de pe noi, grăi al doilea peştişor.

Pescarul făcu precum i s-a zis: adună rouă de pe frunze, lăsă peştişorii să înoate în rouă, îi puse la soare şi nu veni până ce razele soarelui nu sorbiră roua de pe ei.

Ce-a aflat? Ce-a văzut? Doi copilaşi, feţi-frumoşi cu părul de aur şi cu stea în frunte, unul ca cellalt, încât cine îi vedea trebuia să ştie că sunt gemeni.

Copiii crescură repede... În fiecare zi un an, în fiecare noapte alt an, iar în crepetul zorilor, când stelele se stingeau pe cer, trei ani într-o clipită. Şi apoi creşteau precum alţii nu cresc: de trei ori în vârstă, de trei ori în putere şi tot de trei ori în înţelepciunea minţii. Când se împliniră trei zile şi trei nopţi, copiii erau de doisprezece ani în vârstă, de douăzeci şi patru în putere şi treizeci şi şase în înţelepciunea minţii.

— Acuma lasă-ne să mergem la tatăl nostru, grăi unul dintre copii către pescar.

Pescarul îi îmbrăcă frumos pe amândoi, le făcu câte o căciulă de miel, pe care o traseră pe cap ca nimeni să nu vadă părul de aur şi steaua în frunte, apoi feţii porniră către curtea împăratului.

Era ziua mare când ajunseră la curte.

— Vrem să vorbim cu împăratul! grăi unul dintre feţi către străjerul ce sta încărcat de arme la poarta curţii.

— Nu se poate, fiindcă tocmai acuma şade la masă, îi răspunse străjerul.

— Tocmai pentru că şade la masă! vorbi al doilea făt intrând îndărătnic pe poartă.

Străjerii se adunară, voind să scoată pe feţi din curte, dar aceştia trecură printre dânşii precum trece argintul-

viu printre degete. Cu trei paşi înainte şi alţi trei în sus se pomeniră tocmai înaintea casei celei mari, unde împăratul ospăta cu curtenii săi.

— Vrem să intrăm! grăi unul dintre feţi aspru către slujitorii ce stau la uşă.

— Nu se poate, răspunse un slujitor.

— Ei! vom vedea noi dacă se poate ori nu se poate! strigă cellalt făt, cotind îndărătnic pe slujitori în dreapta şi în stânga.

Dar mulţi erau slujitorii şi feţii numai doi. Se făcu o îmbulzeală şi o larmă înaintea uşii, încât răsuna curtea.

— Ce e acolo, afară? întrebă împăratul mânios. Feţii se deteră paşnici când auziră vorbele tatălui lor.

— Doi băieţi voiesc să intre cu puterea! zise un slujitor intrând la împăratul.

— Cu puterea? Cine să intre cu puterea în curte la mine? Cine sunt băieţii aceia? strigă împăratul într-o răsuflare.

— Nu ştiu, înălţate împărate, răspunse slujitorul, dar curat nu-i lucru, căci băieţii sunt tari ca puii de leu, încât au străbătut prin străjuirea de la poartă, şi acuma ne dau nouă de lucru! Ş-apoi, de îndărătnici ce sunt, nici căciulile nu şi le iau din cap.

Împăratul se roşi de mânie.

— Scoateţi-i afară, strigă el, înhăţaţi-i cu câinii!

— Lasă, că mergem noi şi aşa, grăiră feţii plângând de asprimea vorbelor ce auziră, şi porniră în jos pe trepte.

Când erau să iasă pe poartă, îi opri un slujitor ce venea în ruptul sufletului.

— A zis împăratul să veniţi, că împărăteasa vrea să vă vadă! Băieţii se gândiră puţin, apoi se întoarseră, suiră treptele şi intrară la împăratul cu căciulile în cap.

Era o masă plină, lungă şi lată, iar pe lângă masă toţi oaspeţii împărăteşti, în capul mesei împăratul şi lângă

dânsul împărăteasa, şezând pe douăsprezece perini de mătase.

Când băieţii intrară, căzu una dintre perinele pe care şedea împărăteasa. Ea rămase pe unsprezece perini.

— Luaţi căciulile din cap! strigă un curtean către băieţi.

— Acoperământul capului este cinstea omului. Noi avem poruncă să fim precum suntem.

— Ei bine! grăi împăratul îmblânzit de auzul vorbelor ce ieşiră din gura băiatului. Rămâneţi precum sunteţi! Dar cine sunteţi? de unde veniţi? şi ce voiţi?

— Suntem doi feţi gemeni, doi lăstari dintr-o tulpină ruptă în două, jumătate în pământ şi jumătate în cap de masă; venim de unde-am pornit şi suntem sosiţi de unde venim; fost-am cale îndelungată şi am grăit cu suflarea vânturilor şi am vorbit în limba fiarelor şi am cântat cu valurile de apă, iar acuma, în grai de om, voim să-ţi cântăm un cântec pe care-l cunoşti fără ca să ştii!

De sub împărăteasă a sărit a doua perină.

— Lasă-i să meargă cu prostiile lor! grăi ea către soţul său.

— Ba nu, lasă-i să cânte! răspunse împăratul. Tu ai dorit să-i vezi, iar eu doresc să-i ascult. Cântaţi, băieţi!

Împărăteasa tăcu, iar feţii începură să cânte povestea vieţii lor. „A fost un împărat...” începură feţii; de sub împărăteasă căzu a treia perină.

Când feţii povestiră despre pornirea feciorului de împărat la bătaie, de sub împărăteasă căzură trei perini deodată.

Când feţii sfârşiră cântecul, sub împărăteasă nu mai era nici o perină, iar când ei luară căciulile din cap şi-şi arătară părul de aur şi stelele în frunte, oaspeţii, curtenii şi împăratul îşi acoperiră ochii, ca nu cumva să piardă lumina de atâta strălucire.

Şi s-a făcut apoi precum de la început a fost să fie.

Lăptiţa fu pusă în cap de masă lângă soţul ei; fata vitregei rămase cea mai rea slujnică la curtea Lăptiţei, iar pe vitrega cea cu gând rău o legară de coada unei iepe nebune şi înconjurară ţara de şapte ori cu ea, încât lumea să ştie şi să nu mai uite că cine începe cu rău, cu rău sfârşeşte.

Boierul şi Păcală

Odată, Păcală stătea la marginea unei păduri. Deodată vede o trăsură venind spre el. Repede se scoală, ia un trunchi mare de copac, şi-l ridică drept în sus. În trăsură era boierul, cucoana şi vizitiul, care mâna caii. Boierul, văzând pe Păcală, spuse vizitiului să oprească trăsura:

— Bună ziua!

Păcală răspunde:

— Mulţămim!

— Dar ce faci aici?

— D-apoi, cucoane, ia, am pus şi eu lemnul ista să se

hodinească olecuţă, că apoi îl duc acasă. Da’ dumneavoastră unde vă duceţi?

— Eu am auzit de unul Păcală, care păcăleşte oamenii, şi mă duc să-l găsesc, să mă păcălească şi pe mine. Păcală îi zice boierului:

— Nu te mai duce, cucoane, că eu sunt Păcală. Dar acum nu pot să vă păcălesc, că am uitat păcălitorul acasă. Daţi-vă jos din trăsură, să-mi aduc păcălitorul. Dumneavoastră, cucoane, ţineţi lemnul ista bine, să nu se clatine, că eu vin îndată.

Când boierul ţinea cât putea trunchiul să nu se clatine, Păcală se sui în trăsură şi plecă. Se face noapte, şi Păcală nu mai vine. Stau aşa toată noaptea şi a doua zi după-amiaza.

Numai ce trece un om.

— Bună ziua! zice omul.

— Bună ziua! îi răspunde boierul.

— Dar de ce staţi dumneavoastră acolea?

— Aşteptăm să vină Păcală de-acasă cu păcălitorul, să ne păcălească. Mi-a spus că vine degrabă cu trăsura, şi nu mai vine.

Atunci omul spune boierului:

— D-apoi, cucoane, nu-i destulă păcăleală asta, că s-a dus cu trăsură şi cu cai cu tot?

Şi aşa rămase boierul păcălit şi fără trăsură.

Păcală în satul lui

I se urâse şi lui Păcală să tot umble răzleţ prin lume, aşa fără de nici o treabă, numai ca să încurce trebile altora şi să râdă de prostia oamenilor. Se hotărî dar să se facă şi el om aşezat, ca toţi oamenii de treabă, să-şi întemeieze casa lui, să-şi agonisească o moşioară, – vorbă scurtă, – să se astâmpere odată.

Şi fiindcă românul zice că nu e nicăieri mai bine ca în satul lui, Păcală se întoarse şi el în satul lui şi începu cum încep toţi oamenii care n-au nimic, adică făcu ce făcu de-

şi agonisi o viţeluşă şi o trimise la păşune în izlazul satului.

Căci aşa se facea averea. Păscând, viţeluşa se face viţea, viţeaua se face juncă, junca se face vacă, vaca fată, iar vaca cu viţelul o vinzi ca din preţul ei să cumperi şapte viţeluşe şi să le trimiţi şi pe ele la păşune în izlazul satului.

De ce e oare izlazul izlaz, dacă nu pentru ca să-l pască viţeluşele oamenilor?

Păştea dar viţeluşa lui Păcală, păştea, şi cu cât mai mult păştea, cu atâta mai vârtos creştea, încât nu era în tot satul viţea care s-o întreacă, iar când ajunse şi ea viţea, nici juncile nu se puteau potrivi cu ea.

— Măi! ziceau vecinele lui Păcală, ce lucru să mai fie şi ăsta? Viţeaua asta le întrece pe toate! Ce-i va fi dând oare să mănânce? Ce soi o fi de creşte aşa de frumos?

Nu era nici soiul vreun soi deosebit, nici hrana mai de-a cătarea; viţeaua era însă viţeaua lui Păcală, iar Păcală îşi căuta de treabă, n-avea vreme s-o mai păzească şi să nu rupă câteodată şi din holdele oamenilor.

Ajungând junincă, viţeaua lui Păcală se făcu stăpână pe întregul hotar. Umbla şi ea cum umblase şi stăpânul ei mai nainte de a se fi astâmpărat, şi unde n-o căutai, acolo dădeai de ea, mai prin lanul de grâu, mai prin porumbişte, mai ştie bunul Dumnezeu pe unde.

Iară Păcală li se plângea oamenilor că prea i s-a făcut răzleaţă juninca şi că are treabă şi nu poate umbla după ea.

Nu-i vorbă, oamenii s-ar fi plâns şi ei, dar nu mai aveau cui să i se plângă când Păcală îi lua pe dinainte şi li se plângea de te prindea mila de el.

Când văzură dar că juninca lui Păcală în curând are să fie vacă, oamenii se puseră pe gânduri. Ştiau ei cum au să urmeze lucrurile mai departe. Vedeau parcă cele

şapte viţeluşe cum se fac viţele, juninci, cum ajung în cele din urmă vaci şi ele, şi cum le vinde Păcală şi pe ele şi se întoarce de la târg cu o spuză de viţeluşe, toate flămânde, toate pornite din fire să se facă viţele, juninci şi vaci în cele din urmă.

— Măi! strigară ei, ăsta ne mănâncă şi urechile din cap cu viţeluşa lui, ne seacă, ne face întregul hotar bătătură.

Dar ce puteau să-i facă lui Păcală? El nu era de vină şi avea treabă, nu putea să-şi piardă vara umblând după coada junincei.

Se sfătuiră dar între dânşii şi iar se sfătuiră, se tot sfătuiră, până ce n-ajunseră a se dumeri că toată carnea pe care a pus-o viţeluşa ca să se facă viţea şi din viţea junincă e carne adunată din nutreţul de pe hotarul lor, adică după toată dreptatea carne din care ar fi fost să fie a lor şi numai pielea e a lui Păcală, fiindcă piele avuse juninca şi când venise ca viţeluşă în sat.

Dumeriţi odată astfel, tăiară juninca, îi luară carnea şi o mâncară, iară pielea o aruncară peste gard în curtea lui Păcală.

Nu-i vorbă, a fost cam scurtă socoteala aceasta, dar în satul lui Păcală multe se întâmplă.

Păcală, de! ce să facă! Dacă ar fi voit, ar fi găsit el ac pentru cojocul sătenilor; el însă nu voia. Avea tragere de inimă penru oamenii din satul lui. Nu! pe oamenii din satul lui nu putea el să-i încurce, cum ar fi încurcat a bunăoară pe oamenii din satul lui Tândală.

Întinse dar pielea să se usuce, iar după ce se uscă, o luă în vârf de băţ şi plecă cu ea la târg, ca s-o vândă.

Aşa ajunse Păcală iar pe drumuri. Se duse şi tot se duse mereu, de dimineaţă până la prânz şi de la prânz până seara. Când era pe înserate, el se opri într-un sat de la marginea drumului şi se uită împrejurul său, ca să-şi găsească vreo casă la care să mâie, vreo văduvă ori

vreo femeie al cărei bărbat nu-i acasă.

Nu poate, că – Doamne fereşte! — ce, dar Păcală, ca om umblat prin lume, ştia că sunt fricoase femeile, li se urăşte aşa singure, şi sunt bucuroase de oaspeţi, numai ca să ştie că e peste noapte picior de om la casa lor.

Şi găsi Păcală chiar mai la marginea satului o femeie, al căreia bărbat se dusese la pădure să aducă lemne. Nu-i vorbă, muierea îi spunea mereu că teacă, că pungă, că nu-i este bărbatul acasă, că ce va zice lumea; Păcală ţinea şi el să rămână aşa într-un unghi al casei, într-un şopron, în pridvor, unde o fi, numai ca să nu fie casa pustie. N-avea biata muiere încotro, trebuia să-l primească, dar îi şi spuse să se culce şi să doarmă, c-o fi ostenit de drum, sărmanul de el!

„Ce-o să mai fie şi asta?!” grăi Păcală. El ştia că muierile sunt şi vorbăreţe, şi doritoare de a le şti toate câte sunt în cer şi pe pământ, iar muierea aceasta nici nu-i povestea nimic, nici nu-l întreba de unde vine, cum a umblat, ce-a mai făcut, ce mai ştie… Aici trebuia dar să fie ceva la mijloc, şi Păcală, în loc de a adormi, trăgea când cu ochiul drept, când cu cel stâng, ca să vadă cele ce se petrec în casă şi împrejurul casei.

Nici nu se înseră bine, şi muierea începu să fiarbă, să frigă, să coacă, să gătească fel de fel de mâncări, şi plăcinte, şi un purcel fript, şi o coastă opărită cu varză călită. Şi apoi rachiuri, şi apoi vinuri. Ospăţ, nu alta!

N-ar fi fost Păcală om păţit dacă n-ar fi ştiut că toate aceste nu pentru bărbatul ei le făcea muierea cea harnică, fiindcă mai era şi ea gătită ca de nuntă.

Nici nu le făcea pentru bărbatul ei, ci pentru vornicul satului, pe care-l aştepta nevasta cum îşi aşteaptă fetele mari peţitorii, ieşind mereu în uşă şi în portiţă, ca să vadă dacă vine, dacă nu mai vine, dacă întârzie, dacă soseşte.

Nu care cumva să creadă cineva că Doamne fereşte

ce! Nu! ci fiindcă vornicul era cel mai de frunte om din sat şi nu putea să-l primească la casa ei ca pe orişicine, iar peste zi vornicul, om cu multe treburi, nu putuse să vie, ci le făcea cinstea acum, mai pe seară.

Alt nimic nu era la mijloc, Doamne fereşte! Era gata nevasta cu toate: purcelul era frumos şi rumen de-ţi pocnea şoricul în dinţi, costiţele erau opărite, varza era călită, plăcintele abureau, rachiul era aşezat pe masă, vinul stătea în apă rece, nu mai lipsea decât dumnealui vornicul. Numai vornicul lipsea, când deodată – să te miri, nu alta! — se întoarse bărbatul. I se frânsese, sărmanul de el, o osie în drum, şi nu-i rămăsese decât să se întoarcă, să pună altă osie la car şi să plece mâine din nou la pădure.

Muierea bună şi credincioasă îşi cunoaşte bărbatul după mers, din tuşite şi strănuturi, ba chiar şi din pocnetul biciului, iar nevasta la care îşi luase Păcală conac era şi ea muiere bună şi credincioasă. Ea îşi cunoscu bărbatul din scârţâitul roatelor de la car, iar scârţâitul roatelor se auzea de departe, destul de departe pentru ca o muiere harnică precum era dânsa să-şi rânduiască treburile.

Ea luă purcelul cel frumos şi rumen şi-l ascunse iute după cuptor, luă plăcinta şi o puse iute-iute pe cuptor, luă costiţele cu varză călită şi le vârî în cuptor, mai vârî tot iute-iute şi rachiul sub perina de la căpătâiul patului, iar vinul sub pat, şi pe când carul cu boii intrară în curte, toate erau în cea mai bună rânduială.

Nu poate că Doamne fereşte ce! dar de! tot era mai bine să nu afle bărbatul.

Văzându-se acasă, bărbatul, ca tot omul păgubaş, începu să se plângă, nevasta, ca toată muierea bună şi credincioasă, îl mângâia cu vorbe bune, iar Păcală, ca tot omul cumsecade, ieşi şi el din unghiul lui, ca să-i spună stăpânului de casă că e şi el aici, să-i ceară iertare că a

îndrăznit şi să-l mai roage şi pe el de conac.

— Fă muiere, grăi bărbatul după ce se mai încălzi în cuibul lui, mie mi-e foame; n-ai tu ceva de mâncare?

De! ce să-i faci? Omul flămânzeşte la drum. Nu-i vorbă, mai era în traistă merindea pe care o luase la drum; dar acasă la el omul nu mănâncă bucuros merindea cu care se întoarce din drum.

— Vai, săraca de mine! răspunse nevasta, dar de unde să am? Eram să te aştept mâine. O să-ţi fac însă o mămăliguţă bună, ca s-o mănânci cu o zămuţă de usturoi.

— Mămăliguţă să fie! grăi bărbatul. Când e flămând, omul se bucură şi de mămăliguţă. Om umblat prin lume, Păcală ştia că o să-l poftească şi pe el la cină, ca să mai steie de vorbă, şi nici că-i părea rău lui Păcală, fiindcă tot drumeţ era şi el, tot flămând – ca orişice om sosit din drum.

Şi cum stăteau de vorbă în vreme ce nevasta gătea mămăliguţa, Păcală, care nu era cap sec, se gândea mereu cum să facă el ca să nu mănânce mămăligă, ci purcel fript, frumos şi rumen de-ţi pocneşte şoricul în dinţi, costiţe cu varză călită şi plăcinte de cele bune; cum ar face ca să bea o gură de rachiu şi să guste măcar o dată din vinul cel vechi.

El se încruntă o dată şi trase cam pe furiş cu băţul în piele. Şi lasă pe Păcală, că nu e nici el de ieri, de alaltăieri! Simţise o dată mirosul, şi grija lui mai departe...

Ca om drumeţ, îşi ţinea băţul la îndemână, iar pielea cea de junincă, marfa lui, toată averea lui, îi era la picioare.

Bărbatul se cam mira că ce va fi având cu pielea, dar nu zise nimic. Al lui era băţul, a lui era pielea; treaba lui era ce făcea cu ele.

Peste câtva timp Păcală iar trase una cu băţul, ba mai

se şi răsti la piele:

— Ţine-ţi gura, sluto! Bărbatul iar tăcu. Păcală dete de a treia oară, şi acum se răsti şi mai rău.

— Ce ai cu pielea aceea? întrebă omul nostru. Păcală mai dete din umăr, mai se codi, mai se rugă de iertare că nu poate să spună.

— Apoi, grăi el cam cu anevoie în cele din urmă, piele-ar fi de piele, dar, aşa cum o vezi, nu e piele, ci proroc, care ştie toate cele neştiute şi vrea mereu să spună lucruri de nespus.

— Şi ce vrea să spună? întrebă mirat bărbatul.

— Uite! grăi Păcală, şi puse urechea la piele. Mare minune! Zice să cauţi la căpătâiul patului, c-o să găseşti rachiu.

Bărbatul căută şi găsi.

— Mare minune! Cine l-o fi pus oare?

— E taină! răspunse Păcală, asta nu se poate şti.

— Şi ce mai zice prorocul?

— Să cauţi după cuptor, că vei găsi un purcel fript, zise Păcală, după ce puse iar urechea la piele.

— Auzi dumneata lucru ciudat! Ce mai zice prorocul?

— Caută sub pat, că găseşti vinul. Astfel înainte – până ce nu ieşiră la iveală costiţele şi plăcintele, încât numai de-un drag să te uiţi la masa încărcată şi să te aşezi la ea.

Se mira bărbatul, se mira mai vârtos nevasta, s-ar fi mirat satul întreg, dacă ar fi fost de faţă; numai Păcală nu se mira, fiindcă el îşi cunoştea marfa şi ştia de ce e bună.

— Apoi de! zicea el mereu, ăsta-i proroc, nu fleac, şi-ţi scoate şi cârtiţa din fundul pământului!

Va fi fost ori nu aşa, destul că Păcală s-a săturat ca un paşă turcesc, încât abia-l mai ţineau curelele.

— Bună treabă prorocul ăsta! grăi bărbatul nevestei după ce se sătură şi el. Nu cumva ţi-e de vânzare?

— Doamne fereşte! îi răspunse Păcală. Cum aş putea eu să vând un lucru ca acesta? Se poate?!

— Dar dacă ţi-aş da un preţ bun?

— Auzi vorbă! preţ bun? Un proroc ca ăsta e lucru nepreţuit.

Doritor cum era de a se hrăni bine şi de a şti totdeauna cele ce se petrec în casa lui, omul nostru îl apucă pe Păcală la târg. Îi dete la început o pungă de galbeni, apoi două, apoi trei, şi aşa mereu înainte, până la şapte pungi, bani frumoşi chiar şi pentru un om mai bogat decât Păcală.

— Fiindcă văd şi văd că ţii cu orice preţ să cumperi prorocul, grăi Păcală muiat, o să-ţi fac după dorinţă, dar nu pentru bani, ci fiindcă m-ai primit la casă, m-ai poftit la masă şi mi-ai zis o vorbă bună. Noroc să ai de ea!

Aşa grăi Păcală, şi-i dete pielea cea de junincă, pentru ca să ieie cele şapte pungi de galbeni – mulţi bani chiar şi pentru un om mai bogat decât Păcală.

Şi nu era pe lumea aceasta om mai fericit decât bărbatul nevestei, fiindcă putea de aici înainte să ştie toate cele ce se petrec în casa lui şi să se mai şi hrănească bine.

Iar Păcală, după ce-şi vându pielea şi puse bine banii, se culcă să doarmă, că avea drum lung până acasă în satul lui.

Ziua următoare îşi luă Păcală rămas bun şi plecă iar acasă. Şi cum mergea pe drum şi cum se simţea aşa încărcat de bani, cum nu mai fusese niciodată în viaţa lui, îşi puse tare şi cu adevărat de gând că de aici înainte nu mai vâşcă nici la dreapta, nici la stânga, ci merge drept înainte, nu mai umblă cu minciuna, nu mai caută să tragă folos din partea altora – nu! nu! nu! ci se face om ca toţi oamenii care vor să aibă obrazul curat, se astâmpără, se pune în rând cu fruntea satului.

Numai dacă n-ar fi fost la mijloc muierea cea harnică!

Ea, sărmana, nu mai avea astâmpăr, şi parcă i se surpa casa în cap când se gândea că prorocul a rămas în paza ei. Nu poate că Doamne fereşte ce! dar muierile sunt fricoase şi nu prea se simt bine când se află aproape de nişte lucruri cum era pielea lui Păcală.

Ea făcu dar ce făcu, şi-şi trimise bărbatul iar la pădure, apoi, după ce rămase ea singură, puse, ca muiere harnică ce era, furca în brâu şi porni în urma lui Păcală şi grăbi şi alergă ca să-l ajungă şi să-l întrebe ce are să facă şi cum să dreagă, ca să facă din piele piele ca toate pieile şi să-i ieie darul prorociei?

Păcală, de! ce să facă şi el?! De pagubă se fereşte omul, dar de câştig niciodată; mai luă şi de la femeie şapte pungi şi îi spuse că n-are decât să opărească pielea cu apă de izvor strecurată prin o sită deasă, şi-şi urmă calea ca şi când nimic nu i s-ar fi întâmplat.

— Acum zău că mă fac om aşezat, încât o să ajung chiar vornic în satul meu! grăi el după ce sosi acasă.

Se şi făcu. Îşi zidi, Doamne, o casă frumoasă de nu mai era în tot satul casă ca a lui, – colea, cu pridvor aşezat pe stâlpi şi cu cerdac mare, – îşi cumpără pământuri, car cu patru boi, cal de călărit, vacă cu lapte, oi de prăsilă; în sfârşit, toate câte se cuvin la casa unui om cu dare de mână, toate erau la casa lui Păcală.

Şi nu era în sat om mai aşezat decât Păcală. Numai oamenii din satul lui dacă n-ar fi fost tocmai aşa de proşti cum erau!

Văzând cum zideşte Păcală, cum cumpără, iar cumpără şi tot cumpără, cum dă mereu fără să ieie, vecinele începură să şoptească între dânsele şi sătenii deteră cu socoteală că va fi având mulţi bani Păcală şi că banii aceştia îi va fi găsit undeva, îi va fi căpătat ori îi va fi luat de la cineva. Destul că voiau să ştie de unde are Păcală banii.

— Măi Păcală, îl întrebă dar unul dintre oameni, dar tu

de unde ai atâta spurcăciune de ban, de tot dai şi nu mai sfârşeşti?

Păcală şedea în cerdacul casei cu pipa în gură şi privea la carul cel cu patru boi care intra în curtea cea largă şi plină.

— De unde am atâta ban? răspunse el. De unde, păcatele mele, aş putea să am dacă nu din preţul moşiei pe care am vândut-o?

— Ce moşie, măi Păcală, că tu n-ai avut moşie?!

— Apoi vorbă?! Dar pielea junincei a cui a fost, măi?! N-a fost a mea? Asta mi-a fost toată averea: am vândut-o şi am luat bani ca să-mi fac altă avere în locul ei.

— Atâţia bani pentru o piele de junincă?

— Măi, dar greu mai eşti la cap! grăi acum Păcală, care ţinea să nu mai umble cu minciuna. Nu înţelegi tu că juninca aceea era junincă de prăsilă? Dacă o mai ţineam, făta, şi viţelul creştea, şi el se făcea vacă, şi aveam două vaci, şi două vaci fătau doi viţei, şi se făceau patru vaci, iar din patru vaci se fac opt, din opt şasesprezece şi cu timpul o întreagă cireadă de vite. Aşa se face socoteala când mergi la târg şi ştii cum să-ţi vinzi marfa. O avere întreagă nu se vinde numai iac-aşa!

Omul dete din cap şi deteră din cap şi se puseră pe gânduri toţi oamenii din satul lui Păcală.

Aveau şi ei viţele de prăsilă. De ce adică numai Păcală să-şi vândă pielea cu preţ? De ce să fie ei mai proşti decât dânsul? De ce să deie ei o avere întreagă pentru un preţ de nimic?

Se puseră dar degrab’, îşi tăiară cu toţii junincile de prăsilă, mâncară cât putură din carnea lor, iar pieile le duseră la târg, să le vândă şi ei cum a vândut Păcală pe a lui.

Numai că nu se nimereşte totdeauna şi nu ştiu toţi oamenii să-şi vândă marfa ca Păcală.

Degeaba spuneau ei că pielea e piele de junincă de

prăsilă, căci nimeni nu voia să le deie preţul la care râvneau, şi s-au întors ca vai de ei acasă.

Vai de ei! dar vai şi de Păcală! Când se văzură şi cu pagubă, şi cu batjocură, oamenii se adunară iarăşi, se sfătuiră şi tot se sfătuiră între dânşii, că ce să facă şi ce să dreagă ca să scape de Păcală, fiindcă nu mai rămânea nici o îndoială că-i va prăpădi pe toţi dacă va mai rămânea cu zile.

— O să-şi deie foc la casă, ca să ne dăm şi noi la ale noastre, grăi unul dintre cei mai prevăzători.

— O să-şi frângă vreun picior, ca să ne frângem şi noi pe ale noastre, grăi altul.

— O să sară în fântână, ca să sărim cu toţii după el! strigară cu toţii.

Nu mai rămânea nici o îndoială că trebuiau să scape de el, dacă nu voiau să piară cu toţii ca vai de ei.

Dar cum să scape? Asta era vorba. Să-i taie boii, şi vaca, şi oile, şi calul de călărit, să-i deie foc la casă şi să-l gonească din sat. Asta s-ar fi putut. Dar cine putea să ştie dacă nu se va mai întoarce?

Trebuia să-i stingă lumina vieţii: numai aşa erau scăpaţi, cu adevărat scăpaţi de el.

Luară dar hotărârea să-l omoare pe Păcală; fiind, însă, că nu voiau să facă nici vărsare de sânge, nici moarte de om chiar cu mâna lor, se sfătuiră din nou între dânşii şi după mult sfat au chibzuit să-l arunce în Dunăre, unde va fi apa mai adâncă, pentru ca nici neam de neamul lui să nu mai poată ieşi la lumina zilei.

Şi dacă tot ar scăpa Păcală chiar şi din fundul Dunării? Asta era! Şi dacă tot ar scăpa?! Ce era atunci?! Nu mai rămânea nici o îndoială că trebuia să facă ce vor face ca Păcală să nu poată scăpa, dar deloc să nu poată scăpa.

Se puseră dar din nou şi se sfătuiră, şi după multă sfătuire mai chibzuiră să-l bage pe Păcală într-un sac, să

strângă bine gura sacului şi să lege sacul cu Păcală cu tot de o piatră de moară, pentru ca piatra de moară, rotundă cum este, să meargă de-a dura până la fundul Dunării şi să ducă şi sacul cu Păcală.

Înţelegându-se astfel ei, toţi oamenii din satul lui Păcală, cu mic, cu mare, cum erau, luară sacul, luară sfoara pentru gura sacului, luară funia, ca să lege sacul de piatră, luară cea mai mare din pietrele de moară pe care le putură găsi cale de trei zile de jur-împrejur şi porniră cu mic, cu mare, cum erau, asupra casei lui Păcală, ca să-l ia, să-l ridice, să-l ducă şi să nu se oprească cu el decât în fundul Dunării.

Păcală şedea cu pipa în gură în cerdacul casei şi se uita la carul cel cu patru boi, care intra în curtea lui cea largă şi plină, – şedea Păcală cu pipa în gură şi se uita, – când se pomeni cu satul întreg, mic şi mare, de nu-i mai încăpea curtea cea largă a lui.

Ce să facă, sărmanul de el, ce să facă?! Nu-i rămânea decât să se dea prins şi legat, dacă n-a putut să rămână pe unde fusese mai înainte, ci l-a pus păcatul să se întoarcă în satul lui, să se facă om aşezat şi să nu mai umble cu minciuna. Dar o viaţă are omul şi o moarte.

— Mi-a fost, se vede, rânduit, grăi Păcală, să mor în satul meu ca om de treabă.

Căci mai de treabă de cum era nu se putea face Păcală; asta o simţea.

Îi părea cu toate aceste cam rău că trebuia să moară tocmai acum, când avea şi el casa lui, masa lui, carul lui cu patru boi, curtea lui largă, şi ar fi voit Păcală să scape dacă se poate fără minciună, căci era hotărât odată să nu umble cu minciuni, dar nu se putea, fiindcă oamenii erau neînduraţi şi vicleni.

Se lăsa dar Păcală, se lăsa, fiindcă n-avea încotro, să-l vâre ca pe un motan în sac, să-l ia pe sus şi să-l ducă la pierzare.

El în frunte, piatra de moară după el, fruntea satului în urmă şi satul întreg, cu mic, cu mare, mai în coadă, ieşiră din curtea cea largă, trecură prin sat şi o luară peste câmpul nisipos drept spre Dunărea cea mare şi adâncă.

— Staţi, măi, strigă cel mai cu socoteală dintre oamenii din satul lui Păcală.

Se opriră în loc cu toţii, cu mic, cu mare, cum erau.

— Am uitat un lucru, grăi omul cel cu socoteală.

— Ce-am uitat? întrebară ceilalţi.

— Prăjina, ca să căutăm fundul Dunării.

— Aşa-i, ziseră oamenii din satul lui Păcală, am uitat prăjina, ca să căutăm fundul Dunării.

Îl aveau acum pe Păcală: cum puteau ei să-l arunce fără ca să ştie unde-l aruncă?

Se întoarseră dar iar în sat, căutară cea mai lungă dintre toate prăjinile şi numai apoi îl duseră pe Păcală la Dunăre, – prăjina în frunte, sacul cu Păcală, piatra de moară, fruntea satului şi apoi satul întreg, cu mic, cu mare, cum erau.

— Staţi, măi! strigă iar omul cel cu socoteală. Iar se opriră cu toţii.

— Să-l legăm de piatra de moară, ca să nu fugă, în vreme ce noi căutăm cu prăjina fundul Dunării!

— Să-l legăm, strigară cu toţii, ca să nu fugă! Îl legară dar pe Păcală de piatra cea mare, apoi plecară ca să caute cu prăjina, unde e mai afundă Dunărea, ca acolo să-l arunce.

Cel mai cu socoteală dintre oamenii din satul lui Păcală luă el însuşi prăjina, dete o dată cu ea în valuri, o izbi cât nu mai putu în jos, dar nu atinse cu ea fundul.

— Aici, zise el, Dunărea nu are fund, trebuie să căutăm alt loc.

— Aşa e, strigară cu toţii, trebuie să căutăm alt loc, unde are Dunărea fund.

Nici că se putea altfel. Vorba era ca piatra de moară să meargă de-a dura şi să se oprească tocmai în fundul Dunării: unde se oprea piatra dacă Dunărea nu avea fund?

Porniră dar cu toţii ca să caute fundul Dunării, pentru ca nu cumva să-l arunce la loc nepotrivit şi să-l scape acum, după ce îl aveau prins şi legat.

Ei trebuiau să ştie unde are să se oprească piatra cu sacul şi cu Păcală cel din sac.

Iar Păcală, vai de capul lui, rămase în sac, legat de piatra cea de moară, cea mai mare pe care oamenii din satul lui o putuseră găsi cale de trei zile de jur-împrejur.

— Staţi! strigă omul cel cu socoteală. Iar se opriră cu toţii. Ce era la mijloc? Ca oameni chibzuiţi, trebuiau să fie cu mare băgare de seamă şi să cerceteze bine mai nainte de a-l arunca pe Păcală în Dunăre.

Unde să-l arunce? Mai la deal, de unde vine apa, ori mai la vale, unde se duce?

Unii dădeau cu socoteală că mai la deal e mai multă apă, fiindcă de acolo vine apa şi n-ar veni dacă n-ar fi destulă.

Alţii însă erau de părere că la vale e mai multă, fiindcă acolo se strânge apa, care vine de la deal, şi dacă l-ar arunca la deal, cum vine apa şi tot vine, se scurge şi tot se scurge, s-ar pomeni că Păcală rămâne pe uscat, iese din sac şi vai de capul lor!

Se adunară dar cu toţii de se sfătuiră ca nu cumva să facă vreo prostie, şi după multă sfătuire se înţeleseră să caute locul cât mai devale, pentru ca toată apa să se strângă în capul lui Păcală.

Pe când oamenii din satul lui Păcală umblau să caute fundul Dunării cu prăjina cea lungă, iată că vine un jelepar de vite, care ducea o cireadă de o mie de boi la târg, şi cum mergea jeleparul de-a lungul malului, dă de sacul cu Păcală şi se miră, cum s-ar mira tot omul când

ar vedea în calea lui asemenea lucru.

— Dar tu, măi, întrebă jeleparul, cum ai intrat în sac şi ce cauţi în el?

— N-am intrat, răspunse Păcală, ci m-au vârât alţii în el.

— Şi de ce te-au vârât?

— Ca să mă arunce în Dunăre.

— Şi de ce să te arunce?

— Iacă – păcatele mele! — răspunse Păcală, fiindcă vor să mă facă vornic şi eu nu vreau să primesc...

— Şi de ce nu vrei, măi?

— Apoi de! zise Păcală. Fiindcă nu e satul de a-i fi vornic.

— Şi de ce nu e?

— Fiindcă are neveste multe, şi bărbaţii pleacă cu toţii la lucru, de nu se mai întorc cu săptămânile, şi vornicul rămâne el singur cu nevestele.

— Şi de ce nu vrei să rămâi cu nevestele?

— Fiindcă sunt multe şi toate tinere şi sprintene ca furnicile şi nu pot să le stăpânesc.

Când auzi asemenea vorbe, jeleparul se miră prea mult, fiindcă el bucuros ar fi fost vornic într-un sat ca satul lui Păcală.

— Măi, dar prost mai eşti tu, măi! grăi el. Un om mai cu minte ar primi cu amândouă mâinile.

— Un om mai cu minte e mai cuminte şi poate când nu poate prostul, îi răspunse Păcală. Haid’! dacă te simţi destoinic, intră în sac şi, când vei vedea că voiesc să te arunce în Dunăre, spune-le că primeşti să le fii vornic.

— Şi ei mă vor primi oare pe mine?

— Mai ales! îi răspunse Păcală. Cu amândouă mâinile! Atât îi trebui jeleparului, care nu se temea de nevestele din satul lui Păcală.

El dezlegă dar sacul, ca să iasă Păcală, apoi se vârî el însuşi în sac. Păcală răsuflă o dată uşor de tot, strânse

gura sacului, o legă bine, apoi p-aci îi fu drumul, nici că se mai opri decât la cireada cea de boi, pe care o mână acasă la el, în curtea cea largă, care putea să-i încapă pe toţi.

Iară jeleparul din sac râdea în el când se gândea cum are să-i înşele pe proştii din satul lui Păcală, care nu ştiau, bieţii de ei, că nu mai e tot un prost ca dânşii în sac.

Râdea însă mai ales când simţea că ei îl ridică pe sus, ca să-l ducă să-l arunce în Dunăre la locul pe care-l găsiseră mai bine înfundat. Numai atunci când simţi că-i dau avânt ca să-l arunce, abia atunci el strigă tare cât putu:

— Staţi, măi! Toţi se opriră, cuprinşi de spaimă şi de mirare, fiindcă înţelegeau şi ei că glasul care răsuna din sac nu era glasul lui Păcală.

— Lăsaţi-mă, grăi jeleparul, că primesc să vă fiu vornic.

— Auzi vorbă! strigă cel mai cu socoteală dintre oamenii din satul lui Păcală, care era chiar el vornic în sat, îşi preface glasul ca să nu-l mai cunoaştem, voieşte să ne mai fie şi vornic, ba te pomeneşti c-o să ne spună că el nu mai e Păcală!

— Apoi că nici nu sunt! răspunse jeleparul. Când auziră vorba aceasta, oamenii se supărară, mare minune cum se supărară, fiindcă îl văzuseră ei înşişi cu ochii lor când îl vârâseră în sac şi ei înşişi cu mâinile lor legaseră gura sacului şi, supăraţi cum erau, năvăliră cu toţii asupra lui, îl ridicară cu piatră cu tot şi – una! două! trei! bâldâbâc! — îl aruncară în Dunăre, ca nici neam din neamul lui să nu mai poată ieşi la lumină.

Şi, Doamne! cât se simţeau de uşuraţi când văzură că merge drept spre fundul Dunării, că nu mai iese la iveală şi că apa curge mereu de la deal la vale şi se îngrămădeşte asupra lui.

Iară Păcală şedea în cerdacul casei şi se uita la carul cel cu patru boi, care intra în curtea lui cea largă şi plină de vite frumoase.

— Staţi, măi! strigă omul cel cu socoteală. Staţi! strigă încă o dată.

— Ho, staţi! strigară toţi oamenii din satul lui Păcală când le văzură ochii ceea ce mintea nu putea să le înţeleagă, şi se opriră cu toţii şi rămaseră încremeniţi în loc.

— Dar tu, măi, cum ai ajuns aici? întrebă vornicul satului.

— Aşa-i, ziseră cu toţii, cum ai ajuns tu aici?

— Mare lucru?! răspunse Păcală. Cum să fi ajuns, dacă nu tot cum aţi ajuns şi voi, venind de acolo până aici?!

— Dar tu eşti mort, măi? Te-am aruncat în Dunăre!

— Aş! grăi Păcală. Apa Dunării e rece şi te face mai sprinten de cum ai fost.

— Mare minune! strigară oamenii. Cu ăsta nu e chip s-o scoţi la capăt! Îl arunci legat de o piatră de moară în Dunăre, şi se întoarce mai degrabă decât tine acasă!

— Dar vitele cele multe şi frumoase de unde le ai? întrebară ei.

— De unde să le am, răspunse Păcală, dacă nu de acolo unde m-aţi lăsat voi?

— Dar cine ţi le-a dat?

— Cine să mi le dea? Le-am luat eu; ia omul cât poate şi ce nu poate lua mai lasă şi pentru alţii.

Atât le trebui oamenilor din satul lui Păcală! Aşa cum erau adunaţi la casa lui Păcală, plecară cu toţii înapoi la Dunăre şi nu mai steteră la sfat, ci se aruncară ca broaştele – bâldâbâc! bâldâbâc! — care mai de care mai iute în valuri, ca să ia fiecare cât poate, iar nevestele lor rămaseră pe ţărmure, aşteptându-şi fiecare bărbatul cu turma de vite.

Era, se înţelege, şi popa între dânşii, şi fiindcă popii sunt mai lacomi decât alţi oameni, el se repezi mai tare decât ceilalţi şi sări unde era mai afundă apa, dar potcapul tot îi rămase pe deasupra.

Preoteasa, care stătea pe ţărmure, lacomă şi ea, văzând potcapul, credea că n-are popa destulă vârtute ca să se cufunde, şi că vor lua alţii toate vitele mai înainte de a fi ajuns şi el la fund.

— Mai la fund, părinte! striga dar, mai la fund! că acolo sunt cele coarneşe!

A şi intrat popa cât de afund, dar nici nu s-a mai întors nici el, cum nu s-au mai întors nici ceilalţi.

Aşa a rămas Păcală cel mai harnic, cel mai de treabă, cel mai vrednic om în satul lui, fiindcă, de! era numai el singur cu nevestele.

Cine o ştie mai departe, mai departe are s-o spună.

Ileana cea şireată

A fost odinioară un împărat care avea trei fete, dintre care cea mai mare era frumoasă, cea mijlocie şi mai frumoasă, iar cea mai tânără, Ileana, atâta de frumoasă încât şi Sfântul Soare se oprea în cale ca s-o vadă şi să se desfăteze de frumuseţea ei.

Într-o zi împăratul primi carte şi veste de la vecinul său împărat mare şi puternic, cum că, iaca, nu e bine, şi are să se bată cu dânsul pentru o mare pricină împărătească. Împăratul se puse la sfat cu bătrânii ţării şi, când văzură cum că nu e încotro, porunci voinicilor să încalece pe armăsari, să-şi apuce armele şi să se pregătească de bătaia cea grozavă ce-avea să se facă şi să fie.

Mai înainte de a încăleca şi el însuşi, împăratul chemă pe fiicele sale la sine, le grăi vorbe blânde şi părinteşti şi dete apoi la fiecare câte o floare frumoasă, câte o păsărică veselă şi câte un măr fraged.

— A cărei floare se va vesteji, a cărei păsărică se va întrista şi al cărei măr va putrezi, despre aceea voi şti că nu şi-a păzit credinţa, grăi împăratul cel înţelept.

Încălecă apoi pe cal, zise „sănătate bună” şi porni cu voinicii săi în calea cea mare.

Când cei trei feciori ai împăratului vecin primiră vestea că împăratul a pornit în cale şi că s-a depărtat de acasă, ei se înţeleseră între sine şi încălecară, ca să meargă la cetatea cea cu trei fete de împărat să răpească credinţa fetelor şi să-i facă împăratului supărare. Cel mai bătrân dintre feciori, voinic şi viteaz şi

frumos merse înainte, ca să vadă ce e şi cum, şi apoi să aducă veste şi să spuie.

Trei zile şi trei nopţi a stat voinicul pe sub ziduri fără ca vreuna din fete să se fi arătat la fereastră. În crepetul zorilor celei de-a patra zi el pierdu răbdarea, îşi întări inima şi bătu la fereastra celei mai mari dintre fetele de împărat.

— Ce e? cine e? şi ce vrea? întrebă fata trezită din somnul cel mai dulce.

— Eu sunt, surioară! grăi feciorul de împărat. Voinic împărătesc, ce stau de trei zile cu dragoste la tine la fereastră.

Fata cea de împărat nici nu se apropie de fereastra, ci grăi cu glas înţelept:

— Mergi pe calea pe care ai venit: flori să-ţi crească în cale şi spini să-ţi rămână pe urmă.

Peste trei zile şi trei nopţi, feciorul de împărat iarăşi bătu la fereastră. Acuma fata de împărat se apropie de fereastră şi grăi cu glas blând:

— Ţi-am zis să mergi pe calea pe care ai venit: spini să-ţi crească-n cale şi flori să-ţi rămână pe urmă.

Încă trei zile şi trei nopţi stete feciorul de împărat la fereastra fetei. În crepetul zorilor celei de-a zecea zi, adică după ce au trecut de trei ori câte trei zile şi de trei ori câte trei nopţi el îşi netezi părul şi bătu, acum de-a treia oara la fereastră.

— Ce e? cine e? şi ce voieşte? întrebă fata de împărat, acuma mai răstit decât în celelalte rânduri.

— Eu sunt, surioară! grăi feciorul de împărat. De trei ori câte trei zile stau cu dor la tine la fereastră; vreau să-ţi văd faţa, să-ţi privesc ochii şi să aud cum curg vorbele de pe buzele tale.

Fata de împărat deschise fereastra, privi cu supărare la voinicul cel frumos, apoi grăi cu glas neauzit:

— Eu ţi-aş privi în faţă şi ţi-aş grăi o vorbă: mergi mai-

nainte la sora mea cea mijlocie, şi numai după aceea vino la mine.

— Am să trimit pe frate-meu cel mijlociu, grăi feciorul de împărat. Să-mi dai însă o sărutare pentru ca să-mi fie calea mai uşoară.

Şi nici n-a zis bine până ce şi fură un sărutat de la fata cea frumoasă.

— Să n-ai parte de altul! zise fata de împărat ştergându-se pe buze cu mâneca cea ţesută cu altiţe. Mergi pe calea pe care ai venit: flori să-ţi crească în cale şi flori să-ţi rămână pe urmă.

Feciorul de împărat merse la fraţii săi, le spuse cum şi ce, şi cel mijlociu porni în cale.

După ce feciorul cel mijlociu stete de nouă ori câte nouă zile şi de nouă ori câte nouă nopţi la fereastra fetei celei mijlocii şi bătu de a treia oară la fereastra ei – ea deschise fereastra şi îi grăi cu glas drăgăstos:

— Eu ţi-aş privi în faţă şi ţi-aş grăi o vorbă: să mergi însă la sora mea cea mai tânără şi numai după aceea vino la mine.

— Am să trimit pe frate-meu cel mai tânăr grăi feciorul de împărat. Să-mi dai o sărutare ca să pot merge mai iute. Şi nici nu zise până ce şi fură un sărut.

— Să nu ai parte de altul! grăi şi această fată. Mergi în calea pe care-ai venit: flori să-ţi crească în cale şi flori să-ţi rămână pe urmă.

Feciorul cel de împărat merse la fraţii săi, le spuse cum şi ce şi, acum de-a treia oara porni cel mai tânăr fecior de împărat. Când el sosi la cetatea cea cu trei fete, Ileana sta la fereastră şi, cum sta ea îl văzu şi-i grăi cu glas vesel:

— Cel voinic frumos cu faţă de împărat, ce cale ţi-ai ales de mâni aşa de înfocat?

Când feciorul de împărat văzu faţa Ilenei şi auzi vorba ei, el stete locului, privi la ea şi grăi cu glas voinicesc:

— Am pornit către soare, ca să-i fur o rază, să-i încredinţez sora şi s-o duc acasă să mi-o fac mireasă. Acum, surioară, mă opresc în cale să privesc la tine, în raza feţei tale, şi să-ţi zic o vorbă şi să-ţi fur o vorbă.

Ileana îi răspunse cu înţelepciune:

— De ţi-ar fi năravul cum îţi este vorba, de ţi-ar fi sufletul cum îţi este faţa, mândre şi frumoase, blânde şi drăgăstoase, te-aş chema în casă, te-aş pune la masă şi te-as ospăta şi te-aş săruta.

Feciorul de împărat sări de pe cal când auzi aceste vorbe, apoi grăi cu glas voinicesc:

— Că-mi este năravul cum îmi auzi vorba, că-mi este sufletul precum îmi vezi faţa: lasă-mă în casă, pune-mă la masă şi din zori în seară rău să nu-ţi pară; şi nici nu-şi grăi vorba, până ce şi sări pe fereastră şi peste fereastră în casă şi în casă la masă, şi la masă tocmai în frunte, unde şedea împăratul când era mire.

—Ei! Stai! grăi Ileana. Să văd mai înainte: eşti ce-ar fi să fii? Şi numai dup-aceea să grăim vorba şi să gustăm pomana şi să începem dragostea. Poţi tu face să-nflorească din brusture trandafir?

— Ba! grăi feciorul de împărat.

— Atunci floarea ta este scaiul! zise Ileana cea înţeleaptă. Poţi tu face ca să cânte liliacul în glas frumos?

— Ba! grăi feciorul cel de împărat.

— Atunci ziua ta e noaptea! zise Ileana cea înţeleaptă. Poţi tu face să rodească măr pe iarba lupului?

— Pot! grăi feciorul de împărat.

— El să fie pomana ta! zise Ileana cea frumoasă şi şireată. Aşază-te la masă.

Feciorul de împărat se aşeză la masa. Ei, dar Ileana e Ileana cea şireată! El nu se aşeză încă bine, şi iată că şi căzu, cu scaun cu tot în pivniţa cea adâncă în care era ascunsă comoara împăratului.

Acuma Ileana începu să strige: „primejdie”, şi când se

adunară toţi argaţii ca să vadă ce e şi pentru ce, ea le spuse că a auzit troncote prin pivniţă şi se teme cum că a intrat cineva în pivniţă ca să fure comoara împăratului. Multe vorbe n-au făcut argaţii, ci pe loc deschiseră uşa cea de fier şi intrară în pivniţă şi aflară pe feciorul cel de împărat şi cu ruşine îl scoaseră la judecată.

Ileana spuse judecata:

— Douăsprezece fete pedepsite să-l scoată afară din ţară şi când vor ajunge cu el la marginea ţării fiecare să-i dea câte un sărutat.

Aşa s-a poruncit, aşa s-a întâmplat.

Când feciorul cel de împărat a sosit acasă la fraţii săi, le-a spus toată întâmplarea şi, după ce le-a spus-o, mare supărare a intrat în sufletele lor. Ei au trimis dară vorbă la cele două mai mari fete de împărat, ca ele să facă ce vor face ca să trimită cumva pe Ileana la curtea împăratului celui cu trei feciori, pentru ca ei să se poată răzbuna asupra ei pentru batjocura ce a pus pe capul lor. Când cea mai mare fată de împărat primi cuvântul feciorilor de împărat, ea se făcu bolnavă, chema pe Ileana la sine la pat şi îi spuse că ea, numai aşa se va putea însănătoşi, dacă Ileana îi va aduce mâncare de pe vatra feciorilor de împărat.

Ileana, de dragul surori sale, le făcea toate; ea lua aşadar cofiţa şi porni către curtea celor trei feciori de împărat, ca să meargă să ceară sau să ieie şi să aducă.

Sosind la curte, Ileana intră în ruptul sufletului în curtea împărătească şi grăi către bucătarul cel mare:

— Pentru numele lui Dumnezeu! n-auzi tu cum te strigă împăratul? Mergi iute, ca să vezi ce şi pentru ce şi care pricină!

Bucătarul îşi luă picioarele pe umeri şi se depărtă – ca şi la porunca împărătească adică. Ileana rămase singură în cuhne, îşi umplu vasele de bucate, vărsă apoi pe jos toate bucatele cele scumpe ce stau la foc şi după aceea

se feri din cale.

După ce feciorii de împărat înţeleseră şi despre astă batjocură, ei se supărară încă mai tare decât ce-au fost până acuma, trimiseră din nou vorbă la cele două surori şi se pregătiră din nou de răzbunare. Abia primi sora cea mijlocie cuvântul voinicilor, ea se făcu bolnavă, chemă pe Ileana la sine la pat şi îi spuse că numai aşa se va însănătoşi, dacă va gusta din vinul ce se afla în pivniţele feciorilor de împărat. Ileana pentru sora sa le făcea pe toate; lua dar cofiţa şi porni ca să meargă – şi să vină. Sosind la curte, ea intră în ruptul sufletului în pivniţă şi grăi către pivnicerul cel mare:

— Pentru numele lui Dumnezeu! n-auzi cum te strigă împărăteasa? Fugi şi vezi cum, ce şi pentru ce pricină!

Pivnicerul îşi luă picioarele pe umeri şi se depărtă ca la porunca împărătesei adică. Ileana îşi umplu vasele cu vin, vărsă ce-a mai rămas prin pivniţă, şi apoi porni către casă.

Feciorii de împărat trimiseră acuma d-a treia oară veste la cele două fete de împărat ca ele să trimită pe Ileana cum n-au trimis-o încă. Fetele de împărat se făcură acuma amândouă bolnave, chemară pe sora lor la sine şi îi spuseră că ele numai atunci se vor însănătoşi, dacă Ileana le va aduce două mere de la feciorii cei de împărat.

— Dragi surorile mele – grăi Ileana către ele – pentru voi mă duc şi în foc, şi în apă; cu atâta mai bucuroasă la voinicii cei împărăteşti! Şi luă după aceea cofiţa şi porni, ca să meargă, să afle, să ia, să aducă şi să scape pe dragele surorile sale de la moarte.

După ce-a înţeles feciorul de împărat cel mai tânăr cum că Ileana are să vină la el în grădină ca să fure merele cele de aur, el porunci ca, dacă va auzi cineva vaiete în grădină, nimeni să nu cuteze să intre, ci să lase pe cel ce s-ar văita ca să se vaiete în pace. Luă după

aceea cuţite mari, şi săbii, şi suliţe şi fel de fel de lucruri şi le ascunse în pământ, pe sub mărul cel cu poame de aur; le ascunse aşa, ca numai vârful ascuţit să iasă din pământ. După ce a gătit tot, el se ascunse într-un tufiş, aşteptând sosirea Ilenei.

Ileana sosi la poarta grădinii şi când ea văzu leii cei mari ce stau pază la intrare, le aruncă câte o bucăţică de carne; leii începură a se bate, iar Ileana merse la măr, păşi încet printre cuţite, săbii, suliţe şi alte lucruri şi se sui în pom.

— Să-ţi fie de bine, surioară! grăi feciorul de împărat acuma. Îmi pare bine că te văd la casa mea.

— A mea să fie bucuria! răspunse Ileana, că am voinic împărătesc, şi frumos şi viteaz, de tovarăş. Aide, sui-te în pom şi-mi ajută să culeg mere pentru dragele surorile mele, că le-au cerut cu limbă de moarte.

Feciorul de împărat nici nu dorea mai mult, el avea de gând ca să tragă pe Ileana din pom între cuţite.

— Eşti bună, tu, Ileano, grăi el, fii dar încă mai bună şi-mi dă mâna de mă ajută să urc în pom!

„Rău e gândul tău – îşi gândi Ileana – dar parte să ai de el!” îi dete apoi mâna, îl ridică pe trupină până la cracuri, îl lăsă apoi ca să cadă între cuţite, şi săbii, şi suliţe şi fel de fel de alte lucruri ce erau gătite spre pierzarea ei.

— Na-ţi, grăi după aceea, să ştii şi tu ce ai avut de gând.

Voinicul cel rău la suflet începu să strige şi să se vaiete: hei! dar nimeni nu venea să-i ajute, ci-l lăsau ca, după porunca lui, să se vaiete în pace şi să sufere şi să rabde usturăturile cele grozave.

Ileana îşi luă merele, le duse acasă, le dete la surorile ei, se întoarse după aceea la curtea împăratului şi le spuse argaţilor ca să meargă să scape pe domnul lor din primejdia cea mare.

Feciorul cel de împărat, batjocorit ca vai de el, trimise după cea mai vestită vrăjitoare din ţară, ca să vina să-i facă de leac şi să-i vindece rănile. Ileana s-a dus însă mai înainte la vrăjitoare şi i-a dat bani mulţi ca s-o lase pe ea, pe Ileana, să meargă în locul vrăjitoarei. Aşa ajunse Ileana ca vrăjitoare la curtea împăratului; ea porunci apoi ca să se ia pielea unui bivol şi să se pună trei zile şi trei nopţi în murătură sărată, şi după aceea s-o scoată şi să învelească în ea pe feciorul cel rănit. Usturăturile feciorului de împărat se făcură încă mai straşnice, durerile lui încă mai nesufente. Când el văzu dar cum c-acuma nu e bine, trimise după un popă, ca, mai înainte de-a muri, să-şi uşureze sufletul şi să se împărtăşească. Dar Ileana nici acuma nu dormea; ea merse la popă, îi dete mulţi bani şi făcu ca el să o trimită pe ea în locul lui. Aşa ajunse Ileana ca popă la curtea împăratului.

Când Ileana ajunse la patul feciorului de împărat, el era pe pragul morţii; nu mai erau în el decât trei răsuflări.

— Fătul meu, grăi Ileana popită, m-ai chemat la tine ca să-ţi mărturiseşti păcatele, Gândeşte dar la ceasul morţii şi spune-mi ce-ţi zace la inimă. Eşti supărat pe cineva ori ba?

— Ba! pe nimeni! grăi feciorul de împărat, pe nimeni, afară de Ileana, fata cea tânără a împăratului vecin şi o urăsc cu dor şi dragoste, vorbi mai departe feciorul de împărat. Daca ar fi să nu mor şi să mă însănătoşesc, mă duc s-o peţesc la împăratul, şi dacă n-o pieri în noaptea cea dintâi, atunci ea să-mi fie soţie credincioasă şi după lege!

Ileana ascultă aceste vorbe, zise încă şi ea puţine şi apoi merse acasă. Aici înţelese că surorile ei plâng şi se vaietă pentru că au simţit că împăratul are să sosească acasă de la lupta cea mare.

— Bucurie s-aveţi, le zise Ileana când auzi că tatăl

nostru cel bun are să vina acasă întreg şi sănătos.

— Hei! că noi ne-am bucura, răspunseră, dacă nu ne-ar fi vestejit floarea, nu ne-ar fi putrezit mărul şi nu ni s-ar fi supărat păsărica; dar acum e vai şi amar de capul nostru.

Când Ileana auzi astfel de vorbe, ea merse la sine în casă şi află că floarea e încă aburită de rouă, că pasărea e flămândă şi că mărul numai nu zice „mănâncă-mă, surioară”. Ca să le ajute dar dragilor surorilor ei, ea dete la una dintre ele floarea, la alta dete păsărica, iar sie-şi ţinu numai mărul cel fraged. Aşa aşteptă sosirea împăratului celui aspru la poruncă.

Împăratul, îndată ce sosi acasă, intră la fata cea mai mare şi o întrebă de floare, de păsărică şi de măr. Ea îi arată numai floarea; şi asta era însă pe jumătate vestejită. Împăratul nu zise nimic, ci merse la fiica-sa cea mijlocie. Asta-i arată numai păsărica; şi asta era însă pe jumătate întristată, împăratul iarăşi nu zise nimic, ci merse fără vorbă la fiică-sa cea mai mică, la Ileana cea înţeleaptă.

Când împăratul văzu mărul pe dulapul Ilenei, el era să-l mănânce cu ochii de frumos ce era.

— Unde ai pus floarea şi ce ai făcut cu păsărica? întrebă el pe Ileana.

Ileana nici nu răspunse, ci fugi la surorile sale şi aduse o floare proaspătă şi o pasăre veselă.

— Mare să creşti, fata mea! grăi împăratul, acum văd că ţi-ai păzit credinţa.

De la Ileana împăratul iarăşi merse la fiică-sa cea mijlocie şi apoi la cea mare. După ce el le întrebă de cele trei lucruri ce le-a încredinţat, ele îşi aduseră cu grabă pasărea, floarea şi mărul de la Ileana. Hei! dar bunul Dumnezeu nu răbda minciuna: la ele floarea era veştedă; pasărea era tristă şi numai mărul era proaspăt, fraged, rumen şi îmbietor la faţă.

Când împăratul o văzu aceasta, el înţelese toată treaba; porunci dar ca pe cele două fete mai mari să le îngroape pân’ la sânişori în pământ şi aşa să le lase ca să vestească asprimea pedepsei împărăteşti, iar pe Ileana o lăudă şi o sărută şi multă vorbă bună şi împărătească făcu cu ea, zicându-i:

— Mult noroc să ai, fata mea, căci tu ţi-ai păzit credinţa.

După ce feciorul cel mai tânăr al împăratului vecin s-a însănătoşit, el încălecă şi porni ca să vina şi să peţească pe Ileana. Împăratul cel bătrân, tata Ilenei, îi zise cu vorbă părintească, când el îşi spuse gândul care l-a făcut să pornească în cale:

— Fătul meu, voinice, mergi şi întreabă pe Ileana; cum că doreşte, cu ajutorul lui Dumnezeu, aşa are să fie.

Iar Ileana nu zise nici o vorbă, ci lăsă ca voinicul cel păţit să o sărute. Atunci împăratul pricepu toată treaba şi grăi:

— Dragi copiii mei, bag seama aşa a fost dat, ca voi să vă fiţi soţ şi soţie; să vă fie dară de bine!

Multă vreme n-a trecut până ce Ileana se cunună cu feciorul cel voinic, încât i-a mers vestea în şepte ţări... Hei! dar Ileana n-a uitat vorba şi gândul cel rău al feciorului de împărat: ea ştia că în cea dintâi noapte după cununie are să o primejduiască. Porunci dară ca să se facă o păpuşă de zahăr tocmai atât de mare cum era ea însăşi, cu faţă, cu ochi, cu buze, cu toată făptura Ilenei... şi când păpuşa fu gătită, ea o ascunse în patul în care ea avea să se culce în acea noapte.

Sara, când cuscrii şi corinteii s-au fost aşezat la odihnă şi Ileana s-a fost culcat în pat, feciorul de împărat grăi către mireasa lui:

— Dragă Ileana, să mai aştepţi puţintel, că eu vin îndată.

Ieşi după aceea din casă.

Ileana nu se gândi mult, ci sări din pat, lăsă păpuşa cea de zahăr în locul său şi se ascunse sub o perdea ce sta la capul patului.

Ileana nici nu se ascunsese bine, până ce feciorul cel de împărat şi intră în casa cu o sabie ascuţită în mână.

— Să-mi spui acuma, Ileană draga mea, grăi el, tu m-ai aruncat pe mine în pivniţă?

— Eu! grăi Ileana de sub perdea.

Feciorul de împărat dete o dată cu sabia peste sânişorii păpuşii.

— Tu m-ai scos cu batjocură din ţară? întrebă el de-a doua oară.

— Eu! grăi Ileana.

Feciorul de împărat dete peste faţă.

— Tu mi-ai vărsat mâncările? întrebă feciorul de împărat de-a treia oară.

— Eu! grăi Ileana.

Feciorul de împărat dete cu spada de sus în jos.

— Tu mi-ai vărsat vinul? întrebă feciorul de împărat de-a patra oară.

— Eu! grăi Ileana.

Feciorul de împărat dete cu spada o dată cruciş şi o dată curmeziş. Iar Ileana începu a răsufla aburi de moarte.

— Tu m-ai aruncat în cuţite? întrebă feciorul de împărat de-a cincea oară, şi mai în urmă.

— Eu! grăi Ileana.

Feciorul de împărat împunse acuma cu sabia în inima Ilenei, începu apoi să dea în toate părţile, şi cruciş, şi curmeziş, şi în lung, şi în lat, să dea din toate puterile ce avea, încât îi curgeau lacrămile pârău. Când se apropiară zorile de ziuă, el începu să plângă din toată inima. O dată îi sări o bucăţică de zahăr în gură.

— Hei! Ileana! dulce ai fost vie, dar dulce eşti şi moartă! zise el plângând încă mai tare.

— Dulce, zău! grăi Ileana, ieşind de sub perdea, dar pe de-o sută şi de o mie de ori mai dulce am să fiu de aci înainte.

Feciorul de împărat stete împietrit de bucurie când văzu pe Ileana întreagă şi sănătoasă. El o cuprinse în braţe, şi de aci înainte trăiră mulţi ani fericiţi şi împărăţiră peste ţară cu pace şi cu noroc.

Spaima zmeilor

A fost odată ce-au fost; a fost un om şi-o femeie, bărbat şi muiere, oameni de treabă, el bun şi ea cuminte, încât li se dusese vestea că trăiesc bine şi toţi se bucurau când treceau pe la casa lor. Niciodată el nu zicea ba când ea zicea da, dar nici ea nu ieşea din voile lui, şi de aceea era linişte la casa lor şi toate le ieşeau bine şi cu spor.

Aveau însă şi oamenii aceştia o mare şi nesecată mâhnire-n sufletele lor: nu le făcuse Dumnezeu parte de copii, şi fără de copii viaţa, mai ales cea bună, n-are nici un rost. Să fi avut fie măcar numai unul, ca să aibă de cine să poarte grijă şi cu ce-şi bate capul, căci aşa numai ei amândoi îşi nădeau zilele în sec şi nu se alegeau cu nimic din ele.

Dădeau dar slujbe pe la toate bisericile, miluiau toţi săracii şi toate văduvele şi se rugau în toate zilele lui Dumnezeu: „Dă-ne, Doamne, şi nouă un copil, unul singur, cât de mic, numai copil să fie!"

Dumnezeu însă nu se opreşte la vorbele omului, ci-i vede şi gândurile ascunse.

— Măi Petre, îi zise dar într-una din zile lui Sf. Petre. Oamenii aceştia sunt adevărată pacoste pe capul meu. Mi s-a înăcrit cu ei!

— De ce, sfinte Doamne? întrebă portarul raiului.

— Nu vezi, răspunse Tatăl Ceresc, că sunt nesăţioşi?! Tot le-am dat, şi nu se mai mulţumesc. Sănătate au, rânduială, pace şi bună înţelegere la casa lor au, cu toată lumea se nărăvesc, iar acum le mai trebuie şi copii.

— Dă-le, Doamne, ca să scapi de ei, grăi Sf. Petre, care pune totdeauna câte o vorbă bună pentru muritorii ce vin cu vreo rugăciune la tronul ceresc, căci, de! tot muritor a fost şi el odată şi ştia ce sunt nevoile omeneşti.

— Păcat că stai de-atât timp la poarta raiului! întâmpină Dumnezeu. Tocmai dacă le dau nu mai scap, căci gândul lor cu unul se începe, iar după el urmează ceilalţi. Când are apoi omul copii, puţine mai cere pentru sine, dar nu mai sfârşeşte cerând câte de toate pentru ei.

— Miluieşte-i, Doamne, stărui iar Petrea, că din plin dai, şi orişicât vei fi dând, nu ţi se istovesc comorile.

Aşa vorbă i-a plăcut lui Dumnezeu. S-a revărsat dar îndurarea Domnului asupra celor doi oameni şi a-nceput muierea să aibă copii, – curat ca-n poveste, – pasul şi copilul, încât li s-a umplut deodată casa de copii.

Şi toţi erau mărunţi, care de care mai mic decât cellalt, mai sfredeluş, mai guraliv, mai drăcos şi – asta să nu uităm – mai mâncăcios şi mai hapsân.

— Aoleo! zise femeia, care se bălăbănea cu ei. Ăştia-mi scot sufletul şi-mi mănâncă şi urechile. Cine m-a pus să mă tot milogesc?! Se vede că Dumnezeu m-a înţeles anapoda şi mi-a dat pentru fiecare milogeală câte unul.

Omul însă stătea şi nu se mai sătura să se uite la ei, c-aşa-i plăceau lui, neastâmpăraţi, hârjoneţi şi mâncăcioşi – adevăraţi prichindei.

— Sari, omule, îi zise-n cele din urmă femeia. Nu sta gură căscată! Nu vezi că azi-mâine n-o să-ţi mai rămâie nici cenuşă-n vatră?!

— Lasă, că dă Dumnezeu! răspunse el. Că doară nu ai tăi sunt, ci ai lui, că făptură omenească sunt, şi dacă-ţi

dă dregătoria de părinte, te şi ajută s-o porţi.

— Ţi-o fi dând, dacă mişti şi tu! răspunse ea, şi de aici înainte nu mai era pace-n casa lor. El una, ea alta, el da, ea ba, mereu se ciondăneau ca nişte deşucheaţi, până ce el, nemaiputând să rabde gura nevestei, şi-a luat lumea-n cap şi-a plecat să strângă cumva, de undeva, ceva pentru spuza lui de copii.

A tot umblat el aşa din om în om fără de nici o cărare, dar degeaba vorbea despre copiii lui.

„Mare lucru! zicea unul. Parcă copii nu mai au şi alţii?!" „De ce ţi i-ai făcut, dacă nu eşti volnic să-i ţii?" zicea altul.

Degeaba spunea că nu el i-a făcut, ci Dumnezeu i-a rânduit, că oamenii aşa ceva nu vor să înţeleagă.

„În lumea asta n-o să fac eu nici o treabă", zise dar, şi trecu pe cellalt tărâm.

Aici a intrat într-un codru des şi tot s-a dus – aşa ducându-se – până ce a dat de o casă cu multe marafeturi.

Aici era cuibul zmeilor. N-a găsit acasă decât pe Mama Zmeilor. Cine n-o ştie cum e? Ruşine-ar fi să zici că n-ai umblat prin lumea aceea şi n-o cunoşti.

— Bună ziua, mamă, îi zise el. Ea dete ursuză din cap.

— Dar tu cine eşti şi ce cauţi p-aici? îl întrebă zgripţuroaica.

— Eu? răspunse el ca un om cu socoteală. Eu sunt tata lor şi caut vreo slujbă.

— Tata lor?! îşi zise Mama Zmeilor. Ştia, biata de ea, că e-n lume Mama Pădurii, e Mama Ielelor, sunt fel de fel de mame, dar tată nu mai pomenise, şi se simţi rău smerită când se văzu, aşa deodată, în faţa tatălui lor – cine or fi ei, aceia.

Mai de voie bună, mai de frică, îl luă dar pe om slugă pe un an, anul, cum se ştie, de trei zile, iar simbria – ziua şi găleata cu galbeni, dac-o fi să-şi poată împlini anul.

Om să fii, însă, ca să împlineşti un an în slujba zmeilor.

— Uite, îi zise zmeoaica cea bătrână celui mai de dai-Doamne dintre feciorii ei, să vă strângeţi toate puterile, că ne-a venit tata lor, şi mare urgie o să ne-ajungă dacă n-o scoatem la capăt cu unu ca el.

— Las’ pe mine, mamă, răspunse zmeul, că-i vin eu de hac. Nu degeaba m-ai făcut zmeu!

Iară el? Ce nu face omul de dragul copiilor săi?! Ziua întâi zmeoaica l-a trimis să aducă apă într-un burduf de bivol, dar bivol, colea, cum sunt cei din lumea zmeilor.

El, biet, abia putea să ducă burduful gol în spinare: de unde ar fi fost în stare să-l aducă plin?!

„De! îşi zise. Văd eu că nici în lumea asta nu poţi s-o duci cu adevărul. Ia s-o mai pornim şi spre minciună.”

Sosit la puţul care era departe-n vale, el îşi scoase costorul de la brâu şi începu să râcâie cu el împrejurul puţului, şi-a râcâit mereu şi a-ndelete până ce i s-a făcut zgripţuroaicei lehamite de atâta aşteptare şi a trimis pe cel mai cu forfoi dintre feciorii ei ca să vadă ce face sluga de nu mai vine cu apa.

— Dar tu, măi, ce faci aici? întrebă zmeul.

— Uite, răspunse omul râcâind înainte. Ce să mai pierd vremea scoţând apă din puţ, ca s-o bag în burduf şi apoi iar s-o scot după ce voi fi sosit cu ea acasă? Am să iau puţul aşa cum e în spinare şi-l duc în deal.

— Ba să nu te pună păcatele să faci aşa, răspunse zmeul speriat, că puţul ăsta e făcut de bunicul bunicului, şi-aici e rostul lui să fie.

— Ferit-a Sfântul! grăi omul. Am să-l iau şi să-l duc şi să-l urc în podul casei. Când ai nevoie de apă, îi tragi o gaură la fund, şi curge de te saturi.

— Vai de mine! strigă zmeul, dar ne-neacă pe toţi!

— Nu, stărui omul, aşa se face la noi! Cu fleculeţe de aceste cum e burduful vostru noi nu ne-ncurcăm.

Ba că da, că nu, în cele din urmă s-au învoit ca zmeul să mai dea o găleată de galbeni pe deasupra şi să aibă voia de a scăpa puţul ducând el burduful plin în spinare.

— Auzi, mamă, îi zise apoi zgripţuroaicei, seara, după ce omul adormise, era să ne ia puţul şi să-l aducă-n podul casei!

Pe zfripţuroaică o trecură fiorii. Ziua a doua l-au trimis la pădure ca să aducă lemne, aşa, copaci întregi, smulşi din rădăcină şi duşi în spinare cu craci cu tot – cum se face-n lumea zmeilor.

Ieşit în pădure, omul începu să se scarpine-n creştetul capului. Neam din neamul lui nu mai scosese copaci din rădăcină. El începu s-adune curpăn de prin pădure şi să lege cu el copacii unul de altul.

— Dar tu ce ai de gând să faci? întrebă zmeul, care după cele petrecute în ziua trecută numai la bine nu se mai aştepta!

— Să vezi, îi răspunse omul, m-am gândit să nu-mi mai pierd timpul smulgând copacii unul câte unul, că nu sunt buruieni ori d-alde cânepă: îi leg unii de alţii şi iau pădurea întreagă şi-o duc acasă.

Zmeul se sperie acum şi mai rău, şi iar unul una, altul alta, până ce se învoiră ca să mai dea zmeul o găleată de galbeni, iar în schimb să poată duce el copacii în spinare şi pădurea să rămâie la locul ei, cum o lăsaseră tatul şi bunicul lui.

Seara o trecură pe zgripţuroaică şi mai reci fiori. A sosit, în sfârşit, şi ziua a treia, care e totdeauna cea mai grea, şi-acum omul nostru încă prin crepetul zorilor a-nceput să se scarpine în creştetul capului şi să mai suspine din când în când.

— Acum, grăi cel mai ţanţoş dintre zmei, să ne măsurăm puterile în buzdugane.

— Să le măsurăm, răspunse omul cu o îndrăzneală de-ai fi crezut că viaţa lui toată şi-a petrecut-o aruncând

buzdugane.

Erau afară pe prispă douăsprezece buzdugane, care de care mai mare şi mai greu.

El le luă pe rând, de la cel mai mic, pe care numai gâfâind putea să-l ridice, până la cel mai mare.

— Jucărele de copii, zise el. Mai mare n-aveţi?

— Nu! răspunse zmeul pus rău de tot pe gânduri. Ăsta a rămas de la un strămoş al meu, şi numai puţini dintre noi pot să arunce cu el.

— Ei, dacă n-aveţi altul, haid' şi cu ăsta! grăi omul. Ia-l şi să ieşim în câmp.

După ce ieşiră la câmp, zmeul aruncă buzduganul de se duse până-n al treilea cer şi aşteptară peste jumătate de ceas până ce căzu şi intră în pământ de-un stat de om.

— Carevasăzică, atâta e treaba pe care eşti în stare s-o faci? îi zise omul. Adă buzduganul! adăugă apoi scuipând în palme şi suflecându-se.

El n-aruncă însă buzduganul, ba nici nu-l ridică măcar de la pământ, ci rămase cu picioarele înţepenite-n pământ şi cu ochii ţintă la cer.

— Ce stai? îl întrebă zmeul. Aruncă!

— Stai, bre, să-mi treacă luna din cale, îi răspunse omul. Vrei s-o pat cu buzduganul strămoşului tău cum am păţit cu barda bunicului, pe care am aruncat-o în lună ş-acolo a şi rămas? Uită-te bine, c-o vezi, dar n-o să mai pui mâna pe ea!

Zmeul se uită în lună şi, văzând în adevăr ceva ce seamănă a bardă, începu să tremure ca frunza de plop.

— Nu cumva să-mi prăpădeşti buzduganul, că atâta moştenire mai avem şi noi din vremile cele bune, grăi dânsul.

— Să n-ai teamă, îl molcomi omul, că bag de seamă. De ce adică zic eu că nu-l arunc până ce nu-mi trece luna din cale?! De! s-ar putea, ce-i drept, să cadă-n lună când

se întoarce. De asta nu răspund!

— Ştii ce? Haid’ să ne-nţelegem, se milogi zmeul. Nu mai arunca şi-ţi mai dau o găleată de galbeni.

— Ce păcate?! se răsti omul. Puţul nu m-ai lăsat să-l duc; pădurea a rămas la locul ei; vrei acuma ca nici buzduganul să nu-l mai arunc pe plac?! Nu se poate! Haid’! dă-te la o parte! adăugă, şi se plecă spre buzdugan, ca să-l ridice.

— Îţi dau două găleţi! strigă zmeul, şi sări la el ca să-l oprească.

— Ei! de mila mă-tii, care e femeie de treabă, o să te iert! îi zise omul şi nu mai stărui.

Putea el să se mulţumească şi cu şapte găleţi de galbeni, care tot erau ceva pentru un pârlit ca dânsul.

Zmeoaica cea bătrână, aflând că el şi-a aruncat barda-n lună şi era să arunce şi buzduganul, s-a ascuns în fundul pivniţei şi-a stat acolo bocindu-se ca vai de ea. Acum vedea dânsa ce stârpituri a născut şi ce pocitanii a crescut la sânul ei.

Iar leaota de zmei s-a adunat şi s-a sfătuit, ca să vadă ce-i de făcut ca să scape pe mama lor de spaima în care a băgat-o tata lor.

Mai erau apoi şi cele şapte găleţi de galbeni, pe care erau legaţi să le dea, şi zmeii nu sunt doar oameni, ca să nu se ţină de vorbă şi să lingă unde au scuipat, ci trebuiau să le dea.

Orişicât bănet vor fi având însă zmeii în vistieria lor, şapte găleţi de galbeni nu sunt nici pentru ei numai iac-aşa, o ciupitură, ca să zici că nu-ţi pasă.

După multă cioroboreală s-au înţeles dar între dânşii ca peste noapte, când doarme, să meargă unul dintre dânşii şi să-i toace cu buzduganul în cap ca nici „hâc!” să nu mai zică.

Omul însă, trecut acum prin multe, a tras cu urechea, şi cuminte, cum se făcuse, a luat troaca de la porci şi-a

pus-o în locul lui în pat, iară el s-a pitit frumuşel sub pat şi-a-nceput să sforăie din greu.

Când zmeii au auzit sforăitura, s-a dus cel mai cu nădejde dintre dânşii şi-a dat o dată cu buzduganul, iar omul a gemut, a mai dat zmeul o dată, şi omul a suspinat din greu. Iar când zmeul a dat de a treia oară, omul a tăcut chitic, ca morţii.

Mare le-a fost dar spaima dimineaţa viitoare, când l-au văzut întreg şi sănătos.

— Dar tu? îi ziseră ei. Cum ai dormit astă-noapte?

— Bine, răspunse el. Aşa-ntr-o vreme mi-e parc-am visat că m-a pişcat un purice-n frunte!

— Auzi, mamă! strigară zmeii. L-a lovit cu buzduganul strămoşului, şi el zice că-i ca şi când ar fi visat numai că l-a pişcat un purice.

Să nu dai şapte găleţi ca să scapi? Ba să dai şi mai mult. El a-nceput însă să facă nazuri, mai că se simte bine aici, mai că-i este ruşine să se-ntoarcă acasă cu numai şapte găleţi, şi-o să râdă şi copiii de el, mai că vrea să mai slujească un an şi încă unul, ca să se facă trei.

— Plătiţi-l pe neslujite! strigă zmeoaica cea bătrână, ca să se descotorosească de el.

— De, zise el, o să vă fac dar pe plac, însă mie nu prea-mi şade bine să umblu cu sacii în spinare. O să plec dacă mi-i aduceţi voi.

I-au mai făcut-o zmeii şi asta.

Mergea dar omul nostru cu paşi mărunţei înainte, cu căciula pe-o ureche şi jucându-şi beţigaşul între degete, iar zmeii duceau sacii de galbeni gâfâind în urma lui.

Toate ca toate însă, dar treaba s-a-ngroşat când au ajuns acasă. Copiii aceia, aşa cum i-a lăsat Dumnezeu, văzându-se fără de tată, numai cu biata lor de mamă, îşi făceau de cap: unul se târa pe jos, altul se dădea peste cap, iar altul se cobora-n puţ ca să caute cuiburi de

vrabie, se urca-n copaci ori pe vârful casei, ca să adune miere de prin trestii. Diavolii de ei se hârjoneau prin garduri cu câinii vecinilor, trăgeau pisicile de coadă, ca să le miorlăie, furau ouăle de prin cuibarele găinilor, sfâşiau cămăşi şi cearşafuri, ca să-şi facă coadă de zmeu, câte şi câte nu mai făceau, încât băgaseră spaima-n sat, – să le vie bieţilor de oameni să-şi ia lumea-n cap, şi nu alta!

Iară Dumnezeu şedea-n scaunul lui şi râdea de-i tremura barba, că-i plac şi lui răutăţile nevinovate.

— Ei, ce zici acum, Petre? îi zise portarului său. Îţi place? Vezi în ce-ncurcătură m-ai băgat cu stăruinţele tale?!

— O să te descurci, Doamne, răspunse Sf. Petre, că eşti mare şi înţelept.

Nu ştia sfântul că vine tata copiilor cu ce vine, căci numai Dumnezeu el singur le ştie toate.

Când a simţit spuza de copii că se apropie tata lor, au dat iuruş prin sat, au adunat toate cuţitele şi toate furculiţele şi, luându-şi fiecare câte un cuţit şi câte o furculiţă, le-au ieşit în cale şi, frecând cuţitul şi furculiţa, au început să strige:

— Aş mânca carne de zmeu! aş mânca carne de zmeu! Zmeii, când au văzut aşa ceva, au aruncat sacii şi-au tulit-o la fugă, de nici cu ogarii nu i-ai fi putut prinde.

De aceea nu mai sunt azi zmei pe lume, ba li s-a pierdut şi urma, încât numai prin poveşti mai dăm de ei.

Floriţa din codru

A fost ce-a fost; dacă n-ar fi fost, nici nu s-ar povesti.

În mijlocul codrilor; lângă drumul cel mare, lângă drumul cel de ţară, pe unde umblă şi trece împăratul cu voinicii săi, era odinioară o crâşmă, la crâşma aceea era o crâşmăriţă; crâşmăriţa avea o fată, şi pe fată o chema Floriţa. Fata asta nu era însă fiica crâşmăriţei, şi crâşmăriţă nu era mama fetei: fata era fată fără părinţi, şi crâşmăriţa maică de suflet a fetei... Cine să fi fost părinţii fetei chiar nici cei mai bătrâni şi mai cu sfat oameni nu pot s-o spună; asta nimeni n-a putut s-o înţeleagă... într-o bună dimineaţă, crâşmarul s-a dus după lemne la pădure... şi... iacă ce să vezi: pe o poiană limpede şi plină de flori a aflat o fetiţă ce se juca cu nişte pui de căprioară. Cum, când şi de unde să fi ajuns copiliţa asta prin codru, aceea minte pământească nu poate s-o priceapă. Doar a

crescut ca şi florile din pământ; doar a căzut ca şi stelele din cer; sau s-a prefăcut cumva, pe nepricepute, din văzduhul curat. Destul cum c-atâta era de frumoasă fetiţa asta, încât, de-ar fi fost să fie din om, ar fi trebuit să fie cel puţin – fată de împărat. Cine ştie? vreun împărat ce domneşte în ascuns prin adâncul codrilor... Crâşmarul s-a lăsat de lemne, a luat fata în braţe, a dus-o acasă... şi de aici înainte a fost fata de suflet a lui şi a crâşmăriţei.

Aşa a crescut apoi fata la crâşmă. În toată ziua se făcea mai mare, şi cu cât se făcea mai mare, cu atâta mai frumoasă la faţă, mai plăcută la făptură şi mai dulce şi mai înţeleaptă la vorbă. Pentru aceea oamenii o numeau Floare, – Floarea cea frumoasă de la crâşma din codru.

Nu numai Floriţa, ci şi maică-sa, crâşmăriţă, era însă frumoasă. Crâşmăriţă nu era însă aşa de frumoasă ca şi Floriţa, şi Floriţa altfel iară, nu ca şi crâşmăriţa. Crâşmăriţa era frumoasă ca şi o pană de păun; Floriţa era frumoasă ca şi o floare ce creşte ascunsă în umbra tufelor. Crâşmăriţa era frumoasă încât nimeni nu se putea răbda ca să nu vorbească cu ea şi nimeni nu cuteza să privească la ea; Floriţa era frumoasă încât nimeni nu se putea răbda ca să nu privească la ea şi nimeni nu cuteza să vorbească cu ea. Crâşmăriţa atâta era de frumoasă încât, dacă-i vedeai faţa oglindită în faţa vinului, ţi se părea cum că vinul e mai tare şi mai înfocat; Floriţa atâta era de frumoasă încât, dacă-i vedeai faţa oglindită în faţa vinului, ţi se părea cum că vinul e mai dulce şi mai moale.

A mers dară vestea în lume şi în ţară cum că la crâşma din codru se bea vinul cel mai bun, crâşmăriţa din codru e cea mai frumoasă crâşmăriţă din ţară, şi cum că Floarea Codrilor e cea mai frumoasă fată din lume. Câţi drumeţi treceau prin ţară, toţi se opreau la crâşma

din codru, gustau un strop de vin, vorbeau o vorbă cu crâşmăriţa şi aruncau o privire la Floriţa, şi apoi, cât trăiau pe lume, vinul cel bun, vorba cea dulce şi faţa cea frumoasă nu le ieşea din minte.

Într-o zi de dimineaţă trece vestea din gură în gură până ce ajunge la crâşma din codru cum că peste ziuă are să treacă împăratul pe aici pe lângă crâşmă, cu voinici, cu curte şi cu mare lucru şi treabă..., precum trec adecă împăraţii. Crâşmăriţa... acuma ştim noi cum sunt muierile! Dă în dreapta, dă în stânga, sparge, şterge, curăţeşte, s-a chitit, s-a pieptănat... cum fac adecă muierile când nu e ca totdeauna. Din zori de zi până în prânzul cel mare nu s-a mai mişcat de la căutătoare: tot s-a sucit şi dessucit, până când nici ea singură nu ştia ce are să mai facă. Când se simţi gătită cum se cade, ea se puse înaintea căutătoarei, privi îndelungat şi cu drag la faţa sa, apoi grăi:

— Frumoasă sunt, oglindă?

— Frumoasă, zău, răspunse căutătoarea; pe de o sută şi pe de o mie de ori e însă mai frumoasă Floriţa, pentru că ea are faţă ca zorile dimineţii, ochi ca şi câmpul cerului şi trup ca raza soarelui.

Crâşmăriţa nu mai ascultă nici o vorbă, ci ieşi afară, izbi uşa, intră în crâşmă şi se puse cu vorbă aspră şi neîmpăcată la Floriţa: că nu e bună, că e proastă, că e leneşă – că e toate, numai aşa nu, precum ar trebui să fie. După ce i s-a făcut apoi destul de vorbe, a dat poruncă aspră ca Floriţa de aici înainte în toată ziua să se scoale dis-de-dimineaţă, să mături casa, crâşma, curtea, să fiarbă mâncare... şi iarăşi să măture, să spele, să taie lemne, să facă foc şi mâncare – până ce s-o face noapte; iar dacă s-a făcut noapte, să se suie în podul casei, să-şi coboare un sac de grîu necernut şi s-aleagă gunoiul din el, ca numai seminţele curate să rămână; numai după ce va sfârşi toate aceste lucruri îi era iertat

să se culce şi să doarmă pe trei scânduri de goron.

Împăratul veni, gustă o picătură de vin, grăi o vorbă cu crâşmăriţa cea frumoasă şi-şi merse mai departe în cale.

Floriţa – sărmana de Floriţa! — ea trei luni, trei săptămâni şi trei zile trase-n jugul cel aspru fără să grăiască o vorbă fără să plângă o lacrimă, fără să-nceteze a-şi cânta cântecele vesele... Şi pe cât muncea mai mult, pe atâta ţi se părea mai rumenă la faţă, mai vie la privire şi mai harnică, şi mai sprintenă, şi mai drăgăstoasă.

Peste trei luni, trei săptămâni şi trei zile iarăşi sosi vestea cum că împăratul era să treacă cu voinicii pe lângă crâşmă, Crâşmăriţa se găti încă mai cu ţorţoi decât în cel dintâi rând şi, când se simţi gătită, iarăşi întrebă pe căutătoare:

— Frumoasă sunt, oglindă?

— Frumoasă, zău! răspunse căutătoarea, dar pe de o sută şi pe de o mie de ori e mai frumoasă Floriţa, pentru că ea are faţa ca mărul, ochi ca şi căprioara şi trup ca şi crinişorii.

Ce vorbe a zis, ce vorbe n-a zis crâşmăriţa către Floriţa, aceea nici n-o mai spun: ştie acuma fiecare cum că, zău! muierile n-aleg la vorbe când li-a trecut de glumă... Vai şi amar d-acela care în lume n-a avut parte de bine, care n-are maică, n-are taică, n-are fraţi, n-are surori, ci stă aşa singură, ca şi frunza agăţată d-un păianjen... Bag sama, aşa e dată, ca unul să strângă şi altul să frângă.

Crâşmăriţa în supărarea ei cea mare, porunci ca Floriţa de aci înainte să nu mai iasă la faţa soarelui, ci tot în pivniţa cea mare din fundul grădinii să muncească. Lăsă apoi să se facă un război cum nici înainte de aceea, nici după aceea n-a fost altul: numai suveica era atâta de mare, încât voinic trebuie să fie acela care să ţi-o ridice

de la pământ. Cum au trebuit apoi să fie celelalte! Pe acest război a trebuit apoi să ţese Floriţa pe toată ziua nouă coţi în lung, o pânză în care urzeala era din fire încât nu le vedeai cu ochii, iar năsădeala din funii, pe care nici cele mai sălbatice fiare nu le-ar fi putut rupe, şi apoi să ţeasă, încât nici năsădeala să nu se vadă prin urzeală, nici în urzeală să nu se facă crâmpiţă. Dacă Floriţa şi-a făcut lucrul, ea are să capete o bucăţică de pâne, făcută jumătate din pazme, jumătate din cenuşă, şi un ulcior de apă clocită la soare.

Împăratul a venit, şi-a gustat picătura de vin, şi-a grăit vorba către crâşmăriţa cea frumoasă şi şi-a făcut calea mai departe.

Floriţa nouă luni, nouă săptămâni şi nouă zile a muncit, sărmana de Floriţa, în întuneric, ascunsă sub pământ şi chinuită, şi flămânzită, şi batjocorită ca vai şi amar de ea!

Peste nouă luni, nouă săptămâni şi nouă zile, acuma de-a treia oară, iarăşi sosi vestea cum că împăratul vrea să treacă pe lângă crâşmă cum înainte de asta n-a trecut încă, adecă cu mare lucru şi treabă cu multă socoteală... Era ca astă dată nu numai copitele, ci şi cozile şi coamele cailor să fie aurite... şi fel de fel de lucruri, de care înainte de asta nici nu s-a vorbit... Era adecă să fie lucru mare şi împărătesc! Se zicea cum c-acuma vine şi feciorul împăratului, un voinic... voinic ca şi un fecior de împărat...

Crâşmăriţa? Trei zile şi trei nopţi ea n-a stat în loc... În zorile de-a treia ziuă crâşma era mai curată decât ghiocelul şi crâşmăriţa mai chitită şi mai hoscocorată decât ce-a fost ea însăşi cândva. Şi apoi, aşa cum era, se puse, acuma de-a treia oară, înaintea căutătoarei.

— Frumoasă sunt, oglindă?

— Frumoasă, zău! grăi căutătoarea, dar pe de-o sută şi de-o mie de ori mai frumoasă Floriţa, pentru că ea are

faţă ca şi fagurele topit, ochi ca şi nevasta unui împărat şi trup ca şi rouşoara de pe flori.

Crâşmăriţa nu mai zise nici o vorbă, îşi înghiţi mânia, şi, plină de gânduri amare şi de necaz nestâmpărat, se aşeză pe prispa de dinaintea casei pentru ca s-aştepte şi să vadă sosirea împăratului... Iacă într-un târziu, cam pe când stă soarele la prânzul cel mic, se văzu din depărtare că vine, că s-apropie, c-acuşi s-ajungă ceva ca şi un nor strălucit.

Venea împăratul cu voinicii şi cu feciorul său, venea, însă, încât copitele cailor nici nu făceau colb şi pulbere, ci numai aşa... din strălucitul aurului celui mult simţeai cum că acuşi va să fie aici... Când crâşmărita şi oamenii ce stăteau de vorbă înaintea casei văzură cum că de aici înainte nu e glumă şi râs, ci chiar va să fie ceva, ei cu toţii se sculară în picioare şi făcură adecă cum fac oamenii de treabă cînd are să fie lucru cu cinste şi mare... Poţi şti acuma ce e aceea când vine chiar împăratul cu oamenii şi cu feciorul său! Crâşmăriţa îşi tocmi cătrinţa, se scutură de colb şi se supse la buze; oamenii îşi luară pălăriile din cap şi se neteziră la păr... Iară Floriţa toca din război.

Abia fură gătiţi, până ce sosi şi împăratul şi năvăli cu ceata cea strălucită asupra crâşmei. Împăratul, feciorul cel de împărat şi voinicii cei mândri se coborâră toţi cu toţii de pe cai, ziseră „bună ziua” şi băură vin de cela bun... După ce şi-au băut vinul şi şi-au zis vorbele, încălecară apoi şi se duseră încă mai repede decât cum au fost venit... De Floriţa... nimeni n-a întrebat, nimeni nu s-a îngrijit... Numai feciorului de împărat i se părea cum că nu e precum ar trebui să fie: cum că vinul nu e ca lauda, cum că, crâşmărita nu e ca vestea... Ce să faci însă? Şi el îşi dete pinteni la cal şi se repezi mai departe cu ceata cea strălucită...

După ce împăratul, voinicii şi feciorul de împărat s-au

fost depărtat, crâşmărita chemă la sine pe Baba Boanţa, o vrăjitoare vestită, care era atâta de bătrână, încât ţinea minte când codrii erau ca iarba, munţii ca muşunoiul şi văile ca şi creţăturile la ea pe faţă... atât de bătrână era Boanţa... şi de când trăieşte n-a făcut alta decât vrăji şi alte lucruri ascunse şi nepricepute... Acuma era vorba ca să facă ce va face cu sărmana de Floriţa.

După multă vorbă şi îndelungată sfătuire, crâşmărita se înţelese cu Boanţa ca asta să lege pe Floriţa la ochi, s-o ducă în codru, să-i scoată ochii şi s-o lase acolo, ca s-o mănânce fiarele şi alte grozăvenii de acelea din pădure şi de prin guduroaiele întunecoase.

Mult sfat nu s-a făcut după aceea. Boanţa merse în pivniţă, legă pe Floriţa la ochi... si făcu precum i s-a fost zis.

Cînd ele ajunseră în adâncul codrului, pe unde fiinţă omenească n-a călcat de cînd e lumea, Boanţa scoase cuţitul cel mare, dezlegă legătoarea cea neagră de pe ochii Floriţei şi făcu, ca să-şi facă treaba... Abia privi însă la Floriţa în faţă şi în ochi, ea scăpă cuţitul din mînă şi stete uimită şi încremenită – cum stă omul cînd mare lucru i se pune în cale... Mulţi ani a trăit şi multă lume a umblat Baba Boanţa: pe Floriţa n-a văzut-o decât o dată... De frumoasă ce-o vedea, îi părea cum că nici n-o vede, ci numai şi-o gândeşte... Floriţa... sta şi ea uimită de ce vedea: ea – sărmana! — nu ştia ce are să i se facă, ce are să păţească.

Cum Floriţa şi Boanţa stăteau aşa uimite, deodată, ca din puşcă, sări o căprioară dintr-un tufar, şi cum sări, cum trecu pe lângă Floriţa, cum privi la ea, aşa privi, încât ochii amândoi, şi cel de-a dreapta, şi cel de-a stânga, îi săriră din cap şi căzură la Floriţa în poală.

Baba Boanţa mulţumi lui Dumnezeu cum că nu e silită să facă un păcat mare, luă ochii cei de căprioară şi-i duse, ca să spuie cârciumăriţei cum că i-a scos de la

Floriţa din cap.

Floriţa rămase singură şi părăsită... Ce să facă? Porni încotro o duseră ochii şi norocul.

Multe zile şi multe nopţi a pribegit Floriţa aşa singură prin codru, fără s-audă grai pământesc, fără să vadă fiinţă omenească.

Numai din când în când i se ivea câte o fiară sălbatică în cale şi asta rămânea însă privind din depărtare, o urma o bucăţică de cale şi apoi se ascundea în tufele dese. Floriţa mergea cântând mai departe... Unde – nici ea singură nu ştia... Mergea... mergea...

Într-atâtea şi atâtea zile, tocmai în revărsatul zorilor, pe când se dezvelea ziua din noapte, văzu cum că vede ceva, aşa ca ş-o casă, zărindu-se printre frunzele copacilor. Înaintea casei lucra un om ghebos ceva – nu ştiu ce – aplecat la pământ, dar lucra, încât nici cu trăsnetul n-ai fi putut să-l trezeşti de la lucru... Dar cum lucra? — nu ca altă lume. Toate le făcea întoarse şi sucite, ca şi omul adecă care nu pricepe lucrul de care s-a prins. El lucra la un pui... Mai înainte îl ciupeli şi numai după aceea îl opări cu apă fiartă – mai înainte îl drese şi numai după aceea îl ciupeli şi opări...

Cînd Floriţa văzu cât de necioplit mi se mişca ghebosul, ea nu se putu răbda ca să nu meargă să-l înveţe şi să-i ajute...

— Bun lucru, bădiţă! grăi Floriţa blând ca totdeauna...

Ghebosul privi îndărăt când auzi, aşa ca prin vis, vorba cea dulce a Floriţei, şi când privi şi văzu ce vede... poate acuma fiecare să ştie ce trebuie să fie atunci când un ghebos priveşte în faţa Floriţei. Ghebosul scăpă şi cuţitul, şi puiul, şi toate le scăpă din mână, şi sta înaintea Floriţei, încât i se părea c-acuma nici nu e ghebos mai mult... Dar nici Floriţa nu sta la flori şi frunze! Ghebosul era atât de hâd, cât Floriţa de frumoasă: cu gura ca grapa, cu ochii ca ceapa, cu nasul cârlig, cu părul pîrlit...

— Ce ai de gînd cu puiul? întrebă Floriţa după ce-i mai trecu ameţeala.

— Am să-l frig pentru tovarăşi, răspunse ghebosul cam cu jumătate de gură, ca omul din care scoţi vorba cu frică.

— Ce tovarăşi? îl întrebă Floriţa.

Ghebosul privi lung la Floriţa, ca un om care ar vrea să zică ceva şi nu ştie cum s-o scoată mai nimerit.

— Vezi casa asta? zise el de la o vreme, mai cu inimă. Asta e casa celor doisprezece hoţi de codru. Ei s-au dus la hoţit, şi eu am rămas ca să le fac de mâncare.

Aşa e, doisprezece hoţi – hoţi de codru şi grozavi, cu căpitanul lor cel înfricoşat – au locuit în astă casă... Şi ştie toată lumea cum că hoţii de codru se spală în toată dimineaţa cu sânge de copil nebotezat şi sânge de fete mari, iar în faţă de om nu pot să privească pentru că simţesc junghi în spete, şi-n cap, şi pe toate laturile... Nu e minune, dar, dacă Floriţa a cam tresărit cînd a auzit vorbe atât de mari... Hei! dar Floriţa nu s-a înfricoşat – zău nu s-a înfricoşat, ci, cu vorbă veselă şi râs pe buze, a zis către ghebos:

— Un pui pentru doisprezece hoţi? Nici pe-o măsea n-are să le ajungă.

— Vezi bine că doară nu am eu atâta pricepere, răspunse ghebosul făcându-se şi el înţelept. Ieri le-am fript un juncan, şi ei m-au bătut c-a fost prea mult: astăzi ştiu că nu m-or bate.

— Iar azi te-or bate pentru că le-ai fript prea puţin... Aide ca să te învăţ eu ce, cum şi cât să faci, zise Floriţa sărind sprintenă, cum era ea, peste pragul casei.

Acuma tăie patru pui şi-i fierse, tăie doi purcei şi-i fripse, făcu o zămuţă bună şi caldă şi arătă ghebosului cum are să facă de aici înainte.

— Iacă aşa, dragul meu, şi aşa... şi aşa, – îl învăţa adecă precum învaţă o maică bună şi îngrijitoare.

Ca nu cumva să se întâmple ceva cu hoţii, ghebosul spuse Floriţei cum că să-i spuie lui pe când are să fie gata cu mâncările, să fugă cât o duc picioarele ca să nu cadă în mâinile hoţilor, căci el numai atunci va cânta din fluieraşul cel mic, care cheamă pre hoţi la prânz.

Floriţa găti mâncarea, puse vasele pe masă, mai curăţi, mai netezi, făcu casa, încât numai de-un drag să şezi în ea, apoi se puse la vorbă cu ghebosul şi vorbiră… vorbiră până ce uitară de hoţi, de fluieriţă, de toate.

În adâncul codrului hoţii începură să flămânzească, să se supere şi, care de care mai cu greu gând la inimă, să pornească către casă… Hei! ghebosule, ghebosule, mare necaz ţi-ai făcut!

— Ce se simte aici? întrebă Floriţa simţind ceva, ca şi când ar fi sânge sau aşa ceva…

— Vai! sărmanul de mine! strigă ghebosul înspăimântat. Vin hoţii! Fugi! Ba nu fugi, căci n-ai vreme de fugă… Ascunde-te sub pat.

Floriţa – de frică, ce să facă? — se ascunse sub pat. Lar cei doisprezece hoţi de codru veneau tot unul după altul, şi încă din depărtare s-auzea cum ziceau că au să-l ucidă, să-i turtească, să-l taie bucăţele pre ghebosul… Cum nu? cînd ei răbdau de foame… ei… hoţi ca dânşii!

Ghebosul le ieşi în cale, ca să-i roage de iertare şi să le spună cum că le-a făcut mâncări bune.

— Să taci deloc! grăi căpitanul. Nu-mi prieşte mâncarea până ce nu mă spăl cu sângele tău.

După aceea intră în casă pentru ca s-aducă cuţitul cel mare; iară ceilalţi prinseră pe ghebos şi-l făcură nod. Când căpitanul intră pe prag, el rămase stând uimit în loc; i se părea că astă casă netedă şi curată nu e a lui.

—Măi oameni! grăi către cei de afară, veniţi încoace!

— Ce e? întrebară cei de-afară.

— Veniţi când zic!

Când hoţii păşiră pe prag, ei priviră încă mai uimiţi

decât căpitanul la casa lor... Aşa privind, le trecu de mânie şi iarăşi le veni foamea; se aşezară unul după altul la masă. Ghebosul, ca şi omul care era s-o păţească, se făcu sprinten, fugi la vatră şi intră cu mâncărurile în casă.

Când căpitanul simţi mirosul aburilor din zeamă:

— Măi! grăi către ghebos, pentru că mi-ai curăţit casa, te lăsăm până după prânz.

După aceea luă lingura, gustă din zeamă şi o purtă prin gură.

— Ce mâncare e asta? întrebă după aceea.

— Zeamă, cu cinste să fie zis, zeamă călduţă, răspunse ghebosul.

— Bună mâncare! grăi căpitanul. Luă după aceea lingura, dete la fiecare hoţ câte trei linguri, şi ce rămase îşi ţinu sie.

Hoţii îşi mâncară părticica şi după aceea priviră, lingându-se pe buze, la părticica căpitanului. Ghebosul intră cu carnea cea de pui.

— Ce e aceasta? întrebă căpitanul.

— Pui, pui fript, răspunse ghebosul.

Căpitanul îşi tăie o bucăţică, gustă şi apoi grăi către ghebos:

— Măi! Asta s-o fi adus tu mai înainte! Pentru că ne-ai făcut atât de bune mâncări, noi cu toţii te iertăm!

După aceea luă cuţitul, tăie la fiecare hoţ câte o bucăţică şi ce rămase îşi ţinu sie.

Hoţii îşi mâncară bucăţelele, după aceea începură să privească la bucăţile căpitanului, lingându-se pe degete... Iară căpitanul de la o vreme începu să răsufle cu greu şi să mănânce cu ţârâita, numai de ici, de colea câte o bucăţică, câte un fir, ca şi omul care ar mânca şi nu mai poate mânca de sătul ce e, săracul...

— Frate căpitane, grăi unul dintre hoţii cei flămânzi, tu te-ai săturat: dă-ne nouă ce a rămas!

— Ce? îi zise căpitanul, sau n-aţi avut şi voi: asta o ţin pentru mine – pentru ca s-o mănânc deseară.

— Să nu fie supărare, grăi ghebosul, mai sunt încă şi alte mâncări.

— Auziţi voi? zise căpitanul, celelalte sunt ale voastre.

— Ba nu! grăiră hoţii, noi vrem să mâncăm din asta, căci asta e bună!

Vorbă din vorbă: hoţii începură a se certa... Unii că asta, alţii, că ceea; treaba sta rău, şi dacă ghebosul n-ar fi intrat cu purceii cei fripţi în casă, zău nu cred că nu s-ar fi întâmplat un lucru nesfârşit. Cînd însă mirosul fripturii le intră în nas, îndată se stâmpărară.

— Ce e aceea? întrebă căpitanul.

— Purcel, purceluş fript! răspunse ghebosul.

Căpitanul gustă... Aşa ceva până acuma nici în vis n-a gustat.

— Măi prostule! grăi către ghebos, acuma trebuie să aduci tu pe acesta? Să mi-l pui mie pe sară, şi dete puii la ceilalţi hoţi.

— Să ne dai purcel! grăiră hoţii, ai zis că ce vine e al nostru.

— Ce? sau n-aţi zis voi că puii să vi-i dau? zise căpitanul mâniindu-se urât... O vorbă nu zic mai mult!

Hm! aceea nu e glumă când căpitanul zice aşa vorbe către tovarăşii săi flămânzi... Poate acuma fiecare să ştie ce e aceea cînd unsprezece hoţi se bat cu căpitanul lor... Sărmana de Floriţa! Dacă ar fi ştiut ea cum că asta are să fie din mâncările cele bune... Zburau, Doamne, săbiile, cuţitele şi fel de fel de lucruri, şi se băteau hoţii precum se bat nourii în capete şi se prăpădesc... Aşa lucru n-a fost încă de când e lumea!

Şi Floriţa? Bun e sufletul bun! Doamne, bun e! Bun ca şi darul şi mâna lui Dumnezeu! Când hoţii se băteau, sfărâmau şi prăpădeau mai a pieire, Floriţa nu se mai

putut răbda, ci ieşi de sub pat şi se puse tocmai în mijlocul lor, şi cum s-a pus, a stat acolo între ei, între hoţii cei înfricoşaţi, bătăuşi şi hoţi de codru.

Ce-a fost după aceea, cum s-a făcut, cum s-a sfârşit, aceea e acuma treaba lor… Oare, Doamne… când vede cineva pe Floriţa, s-ar mai putea bate şi supăra, i-ar mai putea veni gând rău şi neîmpăcat? Hoţii steteră toţi încremeniţi, şi amuţiră, şi scăpară săbiile, cuţitele şi fel de fel de lucruri ce aveau în mână: li se părea cum că a venit pedeapsa lui Dumnezeu asupra capetelor lor, ca să-i tragă la socoteală pentru păcatele lor cele multe în răutatea lor cea mare şi înfricoşată şi hoţească… Iară Floriţa le grăi în graiul ei cel blând:

— Nu vă supăraţi, bădişorilor, că, dacă doriţi, iarăşi vă fac mâncările încă mai bune şi mai călduţe decât cum au fost cele de astăzi.

Hoţilor li se părea că cerul s-a dărâmat asupra lor, şi munţii, şi codrii, când auziră vorba Floriţei… De aici înainte Floriţa rămase la casa hoţilor; îi îngriji, îi curăţi, le făcu mâncări bune, îi ţinu la poveşti frumoase şi la vorbe blânde; iar hoţii nu se mai mişcară de-acasă. Le părea că de aici înainte nici n-au ce să cerce în lume… Aşa merse asta pînă ce li se sfârşiră mâncările: ajunseră că abia mai aveau bucate pentru trei zile şi trei nopţi. Apoi nici unul nu voia să se urnească de acasă pentru ca să câştige; fiecare voia să taie lemne, să facă foc, să spele, să măture, să văruiască, să îngrijească grădina cea cu flori, să facă adecă după placul şi dorinţa Floriţei.

Într-o zi, Floriţa merse în grădina cea cu flori, ca să vadă cum şi ce, şi află că un porc sălbatec a făcut mare zguduire printre straturi şi, aflând, tare şi mult s-a întristat. Hoţii, cum auziră, toţi cu toţii săriră la puştile cele ruginite şi merseră şi goniră şi nu se opriră până ce nu-l împuşcară pe porcul cei sălbatec. Cînd căpitanul, care era cel mai sprinten dintre toţi, venea cu el în spate,

aşa păşea de fălos, aşa privea de mândru, încât erai să crezi c-a stat de vorbă cu Sf. Petru... De aici înainte fiecare hoţ voia să fie cel mai harnic, mai de treabă şi mai voinic. Ghebosul, cel mai înţelept dintre dânşii, îi împărţi în două: şase inşi trebuiau să meargă în toată ziua la, câştig, iar alţii şase aveau să rămînă acasă pentru ca să lucreze după porunca ghebosului şi dorinţa Floriţei.

Cei mai isteţi dintre hoţi se duseră în cetatea împăratului şi cumpărară cu mulţi bani fel de fel de lucruri frumoase şi le aduseră, ca să le pună la căpătâiul Floriţei, aşa ca nimeni să nu ştie cine le-a pus... Şi apoi li se înnebuneau minţile cînd vedeau cum că Floriţei îi sare inima de bucurie cînd dimineaţa îşi afla cârpele cele frumoase la căpătâiul patului. Aşa curgea traiul hoţilor de când ei au dat de Floriţa şi aşa traiul Floriţei de când ea a dat de hoţi. Îţi rîde inima cînd îţi aduci aminte!

Hei! dar lumea e rea! Bag samă, nici Dumnezeu nu vrea ca în lume să fie numai bine! Crâşmăriţa după multă vreme iarăşi privi în căutătoare, iarăşi întrebă, căutătoarea iarăşi îi răspunse şi iarăşi făcu vorbă cu Baba Boanţa... Ce-ţi e muierea vicleană! Nici în fundul lumii nu-ţi lasă pace şi trai bun...

Baba Boanţa îşi făcu trebile, află cum şi ce e cu Floriţa şi unde se află ea, porni apoi în cale către codrul cel vestit... Cînd ea era s-ajungă la casa hoţilor, află că vede nişte oameni vorbind: erau cei şase hoţi ce stau cu ghebosul la sfat. Ea luă şapte frunze verzi de pe creanga unui stejar, grăi asupra lor câteva cuvinte ce sunau a vrajă, suflă de trei ori asupra lor. Baba n-a suflat bine, pînă ce frunzele se veştejiră şi hoţii adormiră toţi şapte, unul după altul.

Acuma Baba Boanţa intră la Floriţa în casă, spuse cum că-i aduce „sănătate şi voie bună” de la maica sa cea bună; îi dete apoi un inel de aur, frumos şi rotund.

Floriţa – dar de unde să poată gândi rău prin capul ei! — ea trase inelul pe degetul cel mijlociu şi nici nu-l trase cum se trage, până ce şi căzu la pământ.

După ce Boanţa îşi făcu treaba, ea îşi luă cârja de după cuptor şi o şterse din cale. Nu-i venea la socoteală ca să stea încă mult, fiindcă ştia cum că multă vreme n-are să treacă până ce hoţii se vor trezi din somn. Şi hoţii cei din codru, zău! nici pentru o Boanţă nu sunt lucru de glumă.

Cînd hoţii intrară în casă şi când ceilalţi sosiră, ştie acuma fiecare ce e acea când doisprezece hoţi de codru plâng din ruptul sufletului, încât pietrele se mişcă… numai Floriţa nu se mişca, căci ea era moartă; moartă… ca şi moartă. În durerea lor cea mare, n-avură încotro: hotărâră s-o îmbrace frumos pe Floriţa, să-i facă un mormânt, şi… vai ş-amar cînd vine pînă într-atâta! Cum steteau ei însă aşa lângă mort, văzură ceva ce încă n-au văzut: inelul Boanţei… Cât ce traseră inelul de pe deget, Floriţa îşi deschise ochii şi se făcu mai vie decât ce a fost cândva. În bucuria lor cea mare, hoţii merseră în cealaltă zi în satul împăratului şi cumpărară toate inelele şi tot aurul ce se afla în târg şi-l deteră Floriţei, pentru ca să nu mai primească de la alţii. Şi apoi grijeau Doamne! cum pot numai hoţii să grijească pe Floriţa, când se tem că o vor pierde.

Peste şapte luni, şapte săptămâni şi şapte zile, crâşmăriţa iarăşi privi în căutătoare, iarăşi auzi vorbele supărătoare, iarăşi chemă la sine pe Baba Boanţa şi iarăşi trimise primejdia asupra Floriţei. Boanţa făcu ca şi celălalt rând, şi după ce adormiră hoţii iarăşi intră la Floriţa, îi zise „sănătate şi voie bună” şi îi dete o rochie de mătase, grăind:

— Iacă, ţi-a trimis-o maica ta cea bună ca să te împodobeşti cu ea.

Floriţa, de bucurie că a primit veste de-acasă,

îmbracă rochia ca să vadă cum îi şade. Nici nu trebuie să spun că astă dată Floriţa căzu mai moartă. Boanţa fugi mai iute, durerea hoţilor fu mai mare şi învierea mai puternică şi mai îmbucurătoare decât înainte de asta cu atâte săptămâni.

Acum hoţii cumpărară toate mătăsurile şi frumuseţile ce se aflau la neguţătorii cei mari şi împărăteşti; iar îngrijirea lor se făcu pe de şapte ori câte şapte mai mare decât ce a fost cândva.

Peste nouă luni, nouă săptămâni şi nouă zile crâşmăriţa, acuma de a treia oară, adecă de a doua oară de a treia oră, iarăşi se făli către căutătore cu frumuseţea sa.

— Eşti frumoasă, îi răspunse căutătoarea, dar Floriţa e mai frumoasă, de o sută şi o mie de ori mai frumoasă decât ce-a fost ea însăşi cândva, şi trăieşte ca o împărăteasă.

După aceste vorbe, crâşmăriţa n-a mai chemat pe Boanţa la sine, ci şi-a legat catrinţa şi ea însăşi s-a dus la coliba babei. Ce-au vorbit, ce n-au vorbit, ce sfaturi au făcut, aceea nu se poate spune... Bune gânduri cu de-a bună seamă nu le-a trecut prin minte... Vai şi amar de acela ce dă de rău cu muierile!

Boanţa se suflecă, acuma chiar de a treia oară, şi aceea nu e glumă când o vrăjitoare ca şi Boanţa se suflecă, cum înainte de asta nu s-a mai suflecat încă... De astă dată nici nu porni pe picioare, ci în miez de noapte, călărind pe o prăjină strâmbă... Mare primejdie trebuie să fi fost în gândul ei că s-a opintit atât de băbeşte!

De când Floriţa murise în două rânduri, hoţii nu mai dormeau nici ziua, nici noaptea, ci stau la pază, cum stai când de mare necaz şi primejdie te temi. Pentru ca nu cumva să-i cuprindă somnul, unul dintre ei totdeauna trebuia să se culce pe un pat de spini, iară subt pat era

jăratec viu şi înfocat... Boanţa văzu că acuma cu una, cu două n-are s-o isprăvească; ea făcu dar lucruri, vrăjitorii şi fel de fel de taine, încât mintea curată nici nu le putea gândi... Pentru ca să adoarmă pe hoţi, ea acuma nu făcu vraja cea mai mică, cu frunzele de stejar, ci vraja cea mai mare şi nemaipomenită, încât ţi se ridică perii în vârful capului când gândeşti la ea. Luă un ac subţirel şi mic, dar mic şi subţirel, încât nici cu vîrful limbii nu puteai să-l simţeşti, dar încă să-l vezi cu ochii, împunse doisprezece stejari cu acest ac, grăi o mulţime de zicăli încâlcite, se-ntoarse de trei ori peste cap, şi hoţii, toţi doisprezece, împreună cu ghebosul, chiar şi acela de pe spini şi jăratec, adormiră ca morţi.

Când Boanţa intră, acuma de a treia oară, în casă la Floriţa, ea nu zise numai „sănătate şi voie bună”, ci alte vorbe care de care mai frumoase şi mai dulci, cum vorbesc adecă babele cînd voiesc să-ţi strice firea... iară Floriţei îi sărea inima de bucurie cînd auzea atâta veste bună şi frumoasă de la „ai săi”.

— Să te împodobesc ca pe o împărătească, mi-a poruncit maică-ta cea bună, grăi Boanţa într-un târziu. Să-ţi pieptăn eu părul şi să ţi-l...

De unde ar putea Floriţa să nu facă precum a dorit maică-sa cea dulce? Ea lăsă ca Boanţa să o pieptene, şi Boanţa o pieptănă, atâta de frumos o pieptănă, atât de frumos îi împleti părul, încât i se încurcau ochii când privea la ea şi nu ştia pe unde o vede mai frumoasă. Dar Boanţa nici nu fuse gata cu pieptănatul, până ce Floriţa şi căzu moartă, mai moartă decât ce a fost cândva în viaţa ei... Boanţa i-a fost împletit firul morţii în păr.

După ce Boanţa îşi făcu păcatul, ea se sui pe prăjina cea strîmbă şi se depărta mai răpede decât Vântoasele.

Când hoţii aflară cum că iarăşi nu e bine, ei deteră a fugi care încotro, a se opinti din ruptul sufletului, ca doară cumva să învie pe Floriţa şi de a treia oară. Îi

traseră inelele de pe degete, îi dezbrăcară rochia, îi luară salba de pe piept: dar Floriţa rămase moartă, şi hoţii cei doisprezece – hoţi grozavi din fundul codrului – încet-încet, unul după altul, începură să plângă, nu cum plâng copiii, ci cum plânge omul când vede că acuma toate s-au sfârşit, că de aci înainte nu mai are ce să facă. Când Floriţa fu cu totul dezbrăcată, hoţii încetară a plânge şi rămaseră cu toţii încremeniţi: li se opri suflarea şi-i părăsi sufletul.

— S-o despletim! grăi ghebosul.

— Să ferească Dumnezeu! răspunse căpitanul; aşa de frumos numai ea ştie împleti cu degetele ei cele mărunţele!

— Da, da! ziseră ceilalţi hoţi! Dacă a venit acuma până într-atâta, să fie măcar şi moartă precum a fost mai frumoasă-n viaţă.

De aci înainte hoţii multă vorbă nu făcură; nici n-aveau ce să-şi mai zică: îmbrăcară pe Floriţa în cele mai frumoase giulgiuri, îi puse fiecare câte un crinişor pe frunte, aleseră cel mai frumos copac din codru, făcură un coşciug, cum ei îl ştiau a face mai frumos, aşezară pe Floriţa în coşciug şi-i aprinseră la cap o lumină de ceară curată, topită tocmai din fagurele în care a fost să fie matca albinilor... După ce le gătiră astea, căutară cea mai înaltă poiană din codru şi unde erau cele mai multe flori, făcură un mormânt de trei ori mai adânc decât ce era de lat şi de trei ori mai lat decât era de lung... şi apoi... sărută fiecare pe Floriţa în mijlocul frunţii şi o luară, şi o duseră...

— Ho! staţi! grăi ghebosul când văzu că hoţii voiesc să arunce pământ asupra Floriţei. Pământ pe trupul ei? Nu vă temeţi de maica lui Dumnezeu?

Hoţii toţi, unul după altul, lăsară pământul din mână; le venea să intre în pământ de ruşinea păcatului ce era să facă.

Când erau să pornească către casă, nici unul nu putea să facă începutul: erau legaţi de pământ şi simţeau că acasă nu au ce să mai caute... Se aşezară dar jur împrejur pe lângă mormântul Floriţei şi priviră... priviră, până ce, privind, muriră toţi doisprezece, unul după altul. Doisprezece hoţi au murit şi ghebosul împreună cu dânşii... Sărmanii de ei! mai c-au fost oameni de treabă. Bag sama aşa a fost să fie...

Multă, foarte multă vreme a stat Floriţa aşezată în mormânt; pe lângă mormânt, peste pământul ce sta în jurul gropii, au fost crescut tot flori din flori, care de care mai frumoase şi nemaipomenite, şi florile nu cresc ca şi bureţii peste noapte... După multă vreme dară, feciorul împăratului a venit cu mulţi oameni şi cu mare treabă ca să vâneze prin codru... Deodată auziră cum fac câinii mare larmă şi multă lătrătură. Feciorul împăratului trimise pe câţiva argaţi dintre cei mai tari la inimă, ca să vadă ce e, cum şi pentru ce.

Argaţii veniră şi spuseră că s-au adunat câinii într-o poiană înaltă şi luminoasă şi, suindu-se pe un dâmb cu flori, toţi cu toţii, cu mic cu mare, au început nu să latre, ci să urle, cum urlă câinele când vede bufniţa strigând pe hornul casei, ori când arde casa stăpânului său, să urle adecă a primejdie.

Feciorul cel de împărat – fecior de împărat adecă, care nu se mulţumeşte cu una, cu două – porunci argaţilor să-l aştepte şi se duse ca să vadă el cu ochii şi s-audă cu urechile lui de treaba cânilor. Când simţiră cânii apropierea stăpânului lor, ei încetară a da semn de primejdie şi deteră a-şi mişca cozile. Hei! dar din loc nu se mişcară pînă ce nu păşi feciorul cel de împărat în florile cele frumoase... Fecior de împărat, fecior de împărat... doisprezece oameni împietriţi nu sunt glumă, zău, şi chiar un fecior de împărat trebuie să tresară când îi vede printre flori – şi apoi când privi în mormânt?

Feciorului de împărat îi păru cum că chiar şi al lui suflet a împietrit cînd văzu pe Floarea Codrilor... El a văzut multe fete de împărat: Floriţa e însă Floriţa... Cînd văzu dar că Floriţa e moartă, el se întristă, după aceea se supără şi, mai la urmă, atâta de grozav se amărî, încât îi venea ca să ia lumea în gheare şi aşa să deie cu ea de pământ, încât toată să se sfarme, ca nici sămânţa să nu rămână de ea!

Ei! dar feciorii cei de împărat sunt scurţi la vorbă. „Dacă n-am văzut-o vie, s-o văd cel puţin moartă”, îşi zise el, şi apoi merse la argaţi, le porunci ca să pornească către casă. Numai doi oameni credincioşi ţinu la sine, şi cînd se făcu noapte, cu aceşti doi împreună scoaseră pe Floriţa din mormânt şi o duseră prin ascuns la curtea împăratului... După ce Floriţa fu bine pusă, ca nimeni să nu afle de ea, feciorul împăratului porunci argaţilor să tacă despre cele ce au făcut şi văzut şi n-au mai văzut, şi-şi făcu treaba mai departe. El alese cele mai frumoase douăsprezece case ce se aflau în curtea împăratului, aşeză pe Floarea Codrilor în cea mai frumoasă dintre ele, porunci ca douăsprezece fete, cele mai sprintene, să grijească pe Floriţa zi şi noapte, să o aşeze într-un leagăn de aur şi să o legene ca şi când ar fi vie. Faţa Floriţei şi acuma era rumenă; crinişorii de pe fruntea ei nici acuma n-au veştejit şi părul ei şi acuma tot atât de frumos era pieptănat şi împletit; feciorul cel de împărat dete poruncă aspră ca nimeni să nu atingă faţa, crinişorii şi părul... De aici înainte, Făt-Frumosul împărătesc, de dimineaţă pînă seara şi de seara pînă dimineaţa, nu se mişcă de la leagănul Floriţei: privea, privea în faţa cea frumoasă, pînă ce adormea privind şi cu ochii deschişi.

Cele douăsprezece fete ce aveau să grijească pe Floriţa nu mai încetau a-şi sparge capul asupra poruncii aspre ce li s-a dat. „Oare pentru ce să nu atingem

crinişorii şi pentru ce să nu-i despletim părul? Şi dacă am face, ce s-ar face? Cum ar fi?” se întrebau ele în gândul lor. Aşa e muierea! N-are odihnă până ce nu află ce ar dori să ştie.

— Ştiţi voi ce? grăi cea mai şireată dintre ele. Feciorul împăratului doarme: aide s-atingem şi să despletim; până când el se trezeşte, noi iarăşi facem precum a fost.

La astfel de lucruri multă vorbă nu fac muierile: ele începură să despletească pe Floriţa, şi cum o despletiră, îi scoaseră firul morţii din păr; iară Floriţa, Floarea Codrilor, se făcu mai vie, mai frumoasă şi mai sprintenă decât ce a fost cândva în viaţa ei. Cînd fetele văzură morţii râzând, ele, înspăimântate şi învrăjbite, fugiră care încotro. Din larma ce făcură se trezi şi feciorul cel de împărat. Acuma poate fiecare să ştie ce e aceea când feciorul cel de împărat vede pe Floarea Codrilor chiar vie, priveşte în ochii ei cei blânzi şi aude vorba ei cea dulce. Înfricoşat, şi grozav, şi nemaipomenit de frumos lucru trebuie să fie aşa ceva.

Feciorul împăratului nici trei vorbe n-a grăit până ce a şi mers vestea în curte cum că „iacă aşa şi aşa”, că s-a întâmplat adecă ce s-a întâmplat cu minune şi cu taină nepricepută; şi când a venit împăratul cel bătrân ca să vadă ce e, cum şi pentru ce, el atât de tare s-a speriat, încât îi înnegriră perii capului şi înjuni cu şaptezeci şi şapte de ani! După ce oamenii se dezmeticiră, Floriţa stete de vorbă cu ei şi le spuse cum şi ce, de unde şi până unde, iacă încoace şi încolo, adecă toată întâmplarea şi patimele ei. Împăratul cel bătrân asculta, precum asculţi la copilaşi când încep să vorbească, asculta adecă încât îi sta răsuflarea în loc, şi precum asculta, el tare şi foarte mult se supăra cînd auzea câte toate despre suferinţele sărmanei de Floriţa; iară când asta încetă cu vorba, el grăi către ea cu vorba lui cea blândă şi împărătească:

— Fătul meu, draga mea! Bunul Dumnezeu a voit ca să vii tu la casa mea, să îmi fii mie noră şi nevastă feciorului meu.

Floriţa nu zise nimic, ci privi numai aşa cu coada ochiului la cel voinic frumos fecior de împărat... iară feciorului i se făcură vorbele nod şi crâmpiţă tocmai pe vârful limbii.

Până ce zici „una, două, trei”, vestea despre cununia feciorului de împărat ajunse pînă în cele patru colţuri ale lumii. Până şi orbii şi şchiopii porniră în cale, ca să vină, să vadă şi să nu mai uite cât vor trăi. Crâşmăriţa cea frumoasă nici ea nu se putea să rămână acasă: se găti dar, cum numai ea ştia, şi când fuse gătită, iarăşi întrebă pe căutătoare, acuma de a şaptea oară, – de-a şaptea oară, asta nu e glumă!

— Frumoasă, zău! răspunse căutătoarea, dar Floriţa e mireasă de împărat!

Cînd crâşmăriţa auzi aceste vorbe, ea porunci ca să lase tot vinul să curgă, să spargă toate vasele, şi porni către fiica sa cea dragă şi ginere-său împărătesc.

Se făcu apoi o nuntă, o cununie şi un ospăţ decât care mai vestit şi mai minunat de când e lumea n-a fost: chiar şi copiii cei de ţigan mâncau cu linguri de aur, iar după ce-au mâncat şi le duceau cu sine acasă, ca să le aibă şi să ţină minte. După nuntă, împăratul porunci ca să se facă o casă cu păreţii de oglindă, să se adune cele mai frumoase neveste din ţară şi să închidă pe crâşmăriţa cea vicleană cu ele, pentru ca să vadă şi, văzând, să se surpe în gândul ei, cum că nu-i ea cea mai frumoasă în ţară.

Iar Floriţa şi feciorul cel de împărat trăiră fericiţi şi fără supărare, cum trăiesc oamenii buni la suflet şi înţelepţi la minte, încât vestea despre ei ajunse chiar şi până la noi...

Limir-Împărat

A fost ce-a fost... a fost odată o văduvă care avea o fată, Lia, şi văduva era săracă de nu mai ştia cum să-şi înnoade zdrenţele, iar Lia, fata ei, se făcuse harnică de creşteau flori pe unde-i călca piciorul şi da muguri lemnul uscat când ea punea mâna pe el.

Dimineţile, când se deştepta din somn, văduva suspina din greu, căci nopţile o visa totdeauna pe fata ei voioasă şi fericită înconjurată de bogăţii şi gătită ca o împărătească, şi grea mâhnire o coprindea când o vedea săracă şi îmbrăcată în vestminte făcute din căpătate, dar peste puţin faţa mamei iar se înveselea, căci Lia era şi în sărăcia ei tot voioasă şi fericită, parcă ar fi încunjurată de bogăţii şi gătită cum o visase, ca o împărătească.

Sculată în crepetul zorilor de zi, Lia se furişa tiptil din coliba sărăcăcioasă, ca să nu turbure nici măcar prin răsuflarea ei somnul maicii sale, şi începea să măture preajma casei, să cureţe coteţele celor trei găini pe care le aveau, să-şi adune porumbeii şi să facă rânduială puind fiecare lucru la îndemână, după cum cere rostul lui. Şi cum mătura şi făcea rânduială, Lia nu începea de la pragul colibii, ci de la cel mai depărtat colţ al curţii, şi mâna gunoiul spre uşa de intrare, ca să nu rămîie nici un unghi nesocotit şi necurăţit. Când se scula, văduva stetea mai bucuros afară decât în casă, şi Lia ridica gunoiul din prag, îl ducea la locul lui, apoi intra ca să dereticească prin colibă, cântând voioasă, şi oglindă luminoasă se făcea toate sub mâna ei, încât, împărat de-ai fi fost, ţi-ai fi părăsit palatele ca să stai în coliba

văduvei.

Iar când Lia ieşea din colibă, curtea era plină de flori răsărite pe urmele paşilor ei, care toate se clătinau plecându-se spre dânsa, dar îi ziceau întristate: „Bună eşti, frumoasă eşti, harnică eşti, dulce eşti la fire, şi totuşi, mult mai ai să umbli şi să alergi, căci ursitul tău e dus după lume de 9 ani acum în pământ.”

Aşa azi, aşa mâne, multe zile de-a rândul tot aşa, până ce Lia n-a fost cuprinsă de un nespus dor de ducă.

— Am să plec, mamă, în lume, că nu rnă mai rabdă pământul şi mă duce dorul, zise ea. Sunt acuma fată mare şi eu şi mi se cuvine să-mi caut rost în lume.

Văduva suspină, căci atâta copil avea şi ea şi mult îi era dragă fata, dar mamă era, ca orişicare mamă, norocul copilului său îl visa, iar norocul în lumea largă se găseşte.

— Mergi – îi zise dar – copila mea, şi nici spine, nici buruiană în cale să nu-ţi găseşti.

Lia frământă aluat din făină neagră şi-şi făcu o azimă de drum, apoi porni în cale lungă, nu cu opinci de oţel şi curele de viţel, ca Făt-Frumos din poveste, ci desculţă, ca o fată săracă, şi se duse zi de vară până în seară, peste văi şi dealuri, cum o ducea potecuţa pe care mai umblaseră şi alţii.

Cum se ducea aşa, iată că dă peste o turmă de oi, care păştea păzită de dulăi, în vreme ce păcurarii dormeau la umbră de mărăcini. Liei i se făcu milă de ea, căci dulăii erau toţi şchiopi de toate patru picioarele, iar oile, sărmanele, toate erau pline de scaieţi, de se făcuse pâslă bătucită lâna de pe ele.

— Oiţelor, dragelor – le zise Lia – ia veniţi la mama, ca să vă cureţe. Oile alergară din toate părţile şi se adunară împrejurul ei ca bobocii plouaţi împrejurul cleştii, iar ea se puse pe muncă grea şi lungă, ca să le scoată scaieţii din lână, unul cîte unul, încet şi cu băgare

de seamă, cu degetele subţiri şi măiestre, ca nici pielcuţa să nu le doară, nici firele subţiri să nu se rumpă.

Mult a stat aşa şi le-a curăţit, şi iar le-a curăţit, de s-au adunat vrafuri mari de scaieţi şi la dreapta şi la stânga ei, dar nu s-a lăsat până ce nu le-a văzut toate curate şi cu lâna moale şi creaţă, parc-ar fi trecută prin darac.

— Câţi scaieţi ai scos, atâte zile să ai – îi ziseră oile uşurate – şi orişicât de lung ţi-ar fi drumul, buruiană în cale să nu-ţi găseşti, mai ziseră şi ele, parc-ar fi ştiut vorba mamei.

— Dar voi, cânilor, dragilor, de ce şchiopătaţi fiecare de cîte toate patru picioarele? îi întrebă ea acuma pe dulăi.

— Pentru că suntem desculţi ca tine, iar nu încălţaţi ca oile – răspunseră ei – şi sunt mulţi spini şi mulţi mărăcini prin care avem să alergăm.

Lia iar se puse pe muncă lungă şi grea, ca să le scoată spinii din tălpi, tot unul câte unul, tot încet şi cu băgare de seamă, tot cu degetele subţiri şi măiestre, ca nici să nu simtă când îi scoate.

— Câţi spini ai scos, atâţi ani să numeri în viaţa ta – îi ziseră cînii – şi orişicât de lung ţi-ar fi drumul, peste spini în cale să nu dai.

Lia plecă mai departe uşurată, căci uşurat se simte omul care li-a făcut altora vreo uşurare, şi-şi urmă drumul pe potecuţa cea netedă şi curată, de era mare mulţumire să calci cu piciorul gol pe ea. Nu trecu însă mult şi dânsa iar se opri.

În drumul ei se zbătea în arşiţa soarelui o biată de râmuliţă, subţirică, străvezie şi plăpândă. Ar fi vrut, sărmana de ea, să intre în pământ, dar prea era bătătorit locul pe potecă, s-ar fi târât mai departe, dar i se sleiseră puterile şi rău o ardeau razele fierbinţi ale soarelui, care uscă şi seacă viaţa.

Liei i se făcu milă de ea, o luă frumuşel şi, dând cu ochii de un muşuroi, scurmă puţin pământul din el, o puse în scurmătură şi-o acoperi.

— Scurtă să-ţi fie şi netedă calea, căci mare bine mi-ai făcut – grăi râma – şi să-ţi aduci aminte de mine când te vei afla în mare strâmtoare.

Plecând înainte, Lia văzu în zarea depărtării o pădure, dar cum mergea, pădurea venea, parcă, şi ea şi se apropia, încît ai fi crezut că aleargă – curat ca în poveste! Nu făcu, însă, Lia decât puţin drum, când dete peste o cârtiţă, care, orbită, sărmana, de lumina zilei, umbla buimacă şi deznădăjduită că nu mai poate să-şi găsească muşuroiul în care o aşteptau puişorii flămânzi.

I se făcu Liei milă şi de ea, o luă în poală şi o duse la muşuroiul în care pusese râma.

— Bine cu bine să ţi se răsplătească – îi zise cârtiţa – căci mare bine mi-ai făcut şi în greu drum ai plecat. Să ştii, însă, că din drum n-ai să te abaţi şi unde ţi se va sfârşi poteca, acolo să te opreşti.

Lia îşi urmă drumul, încă mai uşurată, şi haide! pe potecă înainte, tot mai aproape de pădurea deasă şi plină de buruiană mare şi de mărăcini înţesaţi.

Fiindcă în lumea aceasta drumurile toate se înfundă, pe înserate, când Lia a ajuns la pădure, s-a înfundat şi poteca cea netedă şi curată. Lia s-a oprit dar şi, nemaiştiind încotro să apuce, s-a aşezat pe iarba verde şi moale, s-a lăsat în paza duhurilor curate şi, obosită cum era, de drum, a adormit deodată cu asfinţirea soarelui.

Dimineaţa, în revărsatul zorilor, când s-a pomenit din somn, ochii ei s-au oprit asupra unei poteci netede şi curate, care şerpuia prin pădure, printre buruieni şi mărăcini.

Cârtiţa luase înţelegere cu râma şi peste noapte se adunaseră toate cârtiţele ca să taie rădăcinile mărăcinilor, toate râmele, ca să taie rădăcinile

buruienilor şi să afâneze pământul în calea Liei, iar oile l-au bătucit cu unghiile lor cele tari şi cânii l-au netezit cu tălpile lor cele moi, încât era o mare mulţumire să calci pe el.

Lia îşi urmă dar drumul sprintenă şi voioasă până în prânzul cel mic, până în cel mare şi până în amurgul serii, când iar i se sfârşi poteca, şi dânsa iar se opri, iar se aşeză pe iarba verde şi moale şi iar adormi sub paza duhurilor curate. Când se pomeni a doua zi, ochii ei se opriră asupra florilor care crescuseră pe urma ei şi se plecau, ca de obicei, spre ea şi-i ziceau mai înviorate:

— Bună eşti, frumoasă eşti, harnică eşti, dulce la fire şi miloasă eşti, dar tot mai ai să umbli şi să alergi, ca să ajungi unde nimeni nu te aşteaptă.

Iar în partea cealaltă se urma poteca netedă şi curată printre spini şi mărăcini, parcă ar fi voit să zică: „Vino, fată şi mă calcă”.

A doua zi ca cea dintâi, iar a treia zi pe înserate poteca s-a sfârşit la o dărăpănătură de colibă pustie şi părăsită în mijlocul pădurii, s-o vezi şi să nu te mai uiţi la ea.

Lia, cu toate aceste, intră, căci acolo avea să se oprească, unde i se înfunda drumul.

Să vezi cu ochii şi să nu crezi cu gândul ceea ce era în colibă!

Era parcă Vântoasele au stat în ea şi şi-au făcut toate toanele: toate colţurile pline de păiengeniş îngreunat de praf şi de gunoaie, adunate din şapte ţări, iară pe jos şi pe pereţi, să ştii şi să nu mai spui nimănui ce era şi cum! Lia se puse pe muncă lungă şi grea, ca să deretícească şi să cureţe, să adune gunoiul şi să-l care şi să-şi facă cuibul atât de curat ca pe iarba verde şi moale şi, în vreme ce ea lucra, poteca, pe care venise se umpluse de flori care cântau voioase în adierea vântului de seară.

După ce s-a înnoptat bine, deodată s-a pornit afară

un viscol parcă veneau Vântoasele, şi nu alta, şi răsunau prin văzduh zbierete şi ţipete de te treceau fiorii.

Cuprinsă de spaimă, Lia nu mai ştia ce să facă şi unde să se ascundă, unde să-şi găsească adăpost. Ea sări iute pe vatră şi se furişă-n cuptorul pe care-l curăţise de cenuşă, când deodată Ielele, nebunele, deteră năvală val-vârtej unele peste altele, care pe uşă, care pe fereastră, care prin crăpăturile din pereţi, căci se strecoară ele şi prin urechea acului.

Şi erau, neică, frumoase toate, care de care mai subţirică, şi mai uşoară, şi mai sprintenă, şi mai zburdalnică, şi gătite toate în haine ţesute ca păiengenişul, încât ochii Liei se deschiseră mari şi rămaseră înţepeniţi în ţâţânile lor, că nu se mai săturau să vadă şi să se uite cu jind de femeie jignită.

— Ce e aici!? Ce a fost? Ce are să fie!? grăi cea mai mare dintre ele, înspăimântată de curăţenia pe care o vedea împrejurul ei. Aici a fost ori e cineva... Sâmt, parcă, miros de fiinţă străină... Inima Liei ticăia pitiş, căci vai era şi de sufletul, şi de trupşorul ei dacă Ielele, nebunele, care o zăpsiseră, îi şi dedeau de urmă.

— Nu-i! nu-i! nu-i! strigară însă toate din toate părţile. Nu poate să fie! Am dat roată împrejur, şi nicăiri iarba nu-i călcată şi nici fir de păr, nici zdreanţă de haină, nici urme de sânge ţâşnit n-am găsit pe spini şi pe mărăcini, iar prin văzduh numai noi putem să străbatem.

Văzuseră ele pîrtia de flori pe unde călcase piciorul Liei, dar nu putea chiar nici în basm să le treacă prin minte gândul că florile vii sunt urmă de fată cu inima curată; se potoliră dar, se prinseră în horă şi începură să joace lin, bătând cu piciorul în pământ şi cântând cu glas adimenitor: "Ieşi, Limir, ieşi, Limir-împărat, ieşi să bem şi să mâncăm!

— Ieşi, Limir, să ne veselim! Ieşi, ieşi, ieşi, Limir-împărat."

Şi atât de lin jucau şi atât de ademenitor cântau, încât Liei îi venea să iasă din cuptor şi să se prindă în horă cu ele. N-a mai făcut-o însă şi asta, căci deodată pământul se deschise şi în deschizătură se ivi, ridicându-se încetul cu încetul un tânăr, şi trupeş, şi chipeş, să-l vezi şi să ştii că l-ai văzut, Limir el însuşi.

Limir acesta era nu un făt-frumos ca toţi feţii-frumoşi de prin poveşti, vreun fecior de împărat, care umblă razna prin lume şi încurcă minţile zânelor şi ale fetelor de împărat, ci el însuşi împărat, care avea şi împărăţie întinsă, şi oştiri nenumărate, şi palaturi strălucite, şi slujitori credincioşi, toate câte se cer pentru o stăpînire mare şi puternică. Toate le avea, ba mai era şi blând, şi drept, şi milos, şi darnic, cum unui împărat i se cuvine să fie, dar avea şi un păcat: prea se credea, prea se socotea mai şi mai decât toţi, prea era doritor de a ieşi din lume şi prea nemulţumit că nu poate să iasă şi, văzându-i slăbiciunea aceasta, Ielele s-au făcut stăpâne pe el şi-l ademeneau, şi-l furau cu momeli, ca să-şi petreacă nopţile veselindu-se în felul lor cu dânsul.

Şi cum ieşea Limir-împărat din pământ, ieşea dimpreună cu el şi palatul lui cel strălucit, încât Ielele, nebunele, se pomeniră într-o sală întinsă şi împodobită tot cu aur şi cu pietre scumpe, în mătăsuri şi catifele, iar acolo unde sta Lia pitită era un dulap de cristal, din care vezi fără ca să fii văzut, iar la o parte era întinsă şi încărcată de toate bunătăţile masa cea mare, pe care ardeau lumânări de-ţi luau vederea.

— Care va să zică, de asta vă era vouă!? grăi Lia înciudată. De asta vă ardea! Aici vă ducea gândul!

Aşa zicea şi iar îi venea să iasă, dar nu ca să se prindă în horă, ci ca să răstoarne şi masa cu toate bunătăţile încărcate pe ea şi tot ceea ce îi mai cădea în cale şi să le alunge pe Iele, nebunele, căci multă era întristarea în faţa lui Limir, pe care nu-l lăsau în pace, şi

rău îi şedea să fie trist.

Deodată însă răsună de undeva din văzduhuri o muzică – să stai, s-asculţi şi să-ţi ieşi din minţi, nu alta! — şi Lia rămase încremenită şi cu ochii duşi la Limir, care, prins în horă, sălta îndelete şi mândru, fără ca să se uite fie la dreapta, fie la stânga, şi fără ca să zâmbească, parcă nu-i în lume nimeni alăturea cu dânsul şi nu vede, sărman de sufletul lui, pe zânele ce-l sorbeau cu ochii.

Aştepta fata să-l mai vadă şi, aşezându-se la masă cu ele, căci nu ştia că zânele se veselesc numai gândindu-se cu gândul, beau şi mănâncă numai mîngâindu-şi vederile la masa încărcată şi simt plăcerile numai închipuindu-şi-le. Când era colo, spre miez de noapte, luminile începură să se stingă una câte una şi, când nu mai rămase decât una singură arzând, iar se porni vântul, palatul cel frumos se prăbuşi şi se cufundă dimpreună cu Limir-împărat în pământ, iară Ielele, nebunele, se deteră valvîrtej unele peste altele şi se depărtară ca volbura în timpul verii.

Lia rămase câtva timp frecându-şi ochii. Nu mai ştia nici ea: i s-a părut, a visat, a aiurit ori le-a văzut toate în aievea?

Într-un târziu, a ieşit din cuptor.

Coliba luminată de un muc de opaieţ iar era cum o găsise, plină în toate colţurile de păiengeniş îngreunat de praf şi de gunoaie adunate din şapte ţări, iar pe jos şi pe păreţi – nici să te uiţi!

Acum însă Lia nu se mai apucă de muncă grea şi lungă, ci începu să bată cu piciorul în pământ şi să cânte cu glas adimenitor:

„Ieşi, Limir, să ne vedem faţă în faţă. Ieşi, Limir-împărat, să grăim şi să ne bucurăm! Ieşi! Ieşi! Ieşi!” Nimic nu se mişcă.

„Ieşi, Limir, stărui dînsa din nou, ieşi, Limir-împărat, ca să te ating cu mâna, ieşi, ca să văd dacă eşti om în

toată firea, să-ţi aud glasul şi să simt bătăile inimii tale.”

Tot nu se mişcă nimic.

Când bătu însă de-a treia oară cu piciorul şi zise: „Ieşi, Limir, că vreau şi vreau să mă uit în ochii tăi!”, pământul s-a deschis şi iară a ieşit la iveală Limir în mijlocul altei săli încă mai frumos împodobite, tot în roşu şi verde, şi i-a întins mâna ca să se prindă în horă cu ea.

Ei se cutremurară amândoi: el pentru că mâna ei era caldă de se înfierbânta sîngele în vinele lui, iară ea pentru că mâna lui era rece de îngheţa sângele în vinele ei.

Şi se uitară uimiţi unul la altul: el o vedea cu obrajii rumeni, cu ochii plini de văpaie şi cu zâmbetul pe buze, desculţă şi îmbrăcată în cămăşuţa ei curată, iară ea îl vedea pe el în podoabe împărăteşti, dar cu faţa albă ca varul, cu ochii stinşi şi cu buzele supte.

— Dar tu, sărman de sufletul tău, cum ai răzbit până aici? grăi dânsul pe şoptite.

— Întreagă, sănătoasă şi curată, răspunse ea.

— Nici buruiana n-ai călcat-o, nici hainele nu ţi s-au zdrenţuit, nici trupul nu ţi s-a sângerat, nici tălpile nu ţi s-au umplut de spini? întrebă el.

— Nu! răspunse ea.

Limir simţi cum i se dezmorţeşte trupul şi i se înviorează sufletul.

— Lucru nemaipomenit – grăi dânsul – dar tot vai de sufletele noastre, căci mari chinuri ne aşteaptă pe amândoi. N-ai ântîlnit în calea ta o turmă de oi păzită de nişte câni?

— Ba da, răspunse ea.

Oile acelea sunt tot fete care au îndrăznit să vie, iar cânii tot voinici cari au încercat să mă scape de aici – răspunse el – şi amare o să-ţi fie zilele dacă Ielele dau peste tine. Eu, muncit mereu de dorinţe ce nu se pot împlini, am să te iau într-una la goană şi să muşc în

carnea ta, iar tu, ca să scapi, ai să alergi prin bălării şi prin mărăcini cuprinsă de spaimă. O singură scăpare ar fi: să nu stai aici, nici să nu te întorci, ci să răzbeşti înainte şi mereu înainte prin desişul pădurii, până ce nu vei da de altă colibă ca aceasta, în care stă Mama Ielelor, şi să dezlegi întrebările pe care ţi le va pune ea. Pierduţi suntem amândoi dacă nu răzbeşti şi nu eşti în stare să dezlegi, căci numai aşa se pierde puterea vrajei.

— Duce-mă-voi şi mă voi tot duce – grăi Lia – şi voi răzbi şi-mi voi aduna toate puterile dacă e vorba să scap un suflet. Şi nici c-ar fi fost adevărată povestea dacă n-ar fi grăit aşa şi nu i-ar fi fost fapta ca vorba.

Îndată dar ce Limir-împărat s-a cufundat iar dimpreună cu palatul lui, Lia a prins inimă şi a pornit-o înainte.

N-au mai venit însă acum nici râmele, nici aricii, nici oile, nici dulăii ca să-i netezească drumul, ci trebuia să răzbească, vai de trupşorul ei, prin bălării, printre spini şi mărăcini, încât făşii-făşii i s-a făcut cămăşuţa, fire-fire i s-a smuls părul din cap prin scaieţi, trupul i s-a sângerat şi tălpile picioarelor i s-au umplut de spini. Nu poate însă nimic în lume să moaie voinţa tare, şi Lia a mers şi tot a mers, cum se zice, zi de vară până în seară şi azi, şi mâine, şi poimâine, trei zile de-a rândul.

A treia zi pe înserate a zărit, în sfârşit, din depărtare, coliba cea încă mai dărăpănată, în care şedea, precum îi spusese Limir-împărat, Mama Ielelor.

Asta, o hârcă bătrână şi colţată, cu nasul cârlig şi cu ochi de şarpe călcat pe coadă, o simţise de mult şi o aştepta în pragul colibii răzămată de băţul ei noduros.

Lia simţi că-i trece prin inimă fier roşu şi prin vine sloi de gheaţă când se uită în faţa ei: s-o facă scrum cu ochii, şi nu alta.

— Bună seara, maică, şi bine te-am găsit! grăi Lia cu glasul ei de turturică speriată.

Bătrâna mişcă puţin din cap, dar nu-i răspunse nimic, ci-şi ridică numai băţul şi bătu cu el în pământ, parc-ar fi voit să vestească pe cineva că a sosit cine avea să sosească.

Nu mai văzuse ea în viaţa ei, – şi tânără nu mai era, – picior de om pământean pe acolo, şi sta şi se uita şi nu se putea dumeri cum a putut o fată plăpândă să răzbească printre Iele, nebunele, şi să ajungă aşa de departe.

A răzbit însă, şi parcă nu se simţea destul de tare ca să se prindă cu dânsa.

— De! îi zise ea într-un târziu cu glas piţigăiat. Vei fi venit tu de ce vei fi venit, te va fi ispitit cine te va fi ispitit, te va fi ajutat cine te va fi ajutat, dar degeaba ţi-ai sângerat trupul, că nu sunt eu aceea pe care o cauţi, ci soacră-mea, bunica lor, care şade peste nouă ţări şi nouă mări, şi mult ai mai avea să umbli şi să-ţi sângerezi trupul ca să ajungi la ea. Bătrână, colea, ca mine, ai fi când te-ai întoarce, dacă te vei mai întoarce de acolo. Fă-ţi mai bine calea întoarsă – adause ea cu glas dulceag şi momitor – şi bucură-te c-ai scăpat până aci cu obrazul curat.

— Nu nouă – îi răspunse Lia – ci nouăzeci şi nouă dac-ar fi ţările şi tot atâtea mările, eu tot înainte aş merge. Baba se încruntă o dată, îşi încreţi sprâncenele stufoase şi bătu iar cu băţul ei noduros în pământ.

— Ia să-ţi văd virtutea! zise apoi, şi deodată se iviră ca ieşiţi din pământ o mulţime de dulăi îndârjiţi şi se repeziră cu toţii lătrând şi cu dinţii rânjiţi asupra Liei, ca s-o sfâşie în bucăţi.

Lia-şi urmă însă inimoasă drumul, deşi dulăii i se aţineau în cale. Degeaba-i asmuţa baba, căci nici unul nu sărea la fată, ci făceau potecă, sărind peste buruieni şi călcându-le, culcând mărăcinile la pământ şi curăţindu-le de spini, care toţi intrau în tălpile lor.

Erau cânii cărora Lia le făcuse un mare bine şi cu cât mai mult turba în mânia ei baba, şi cu cât mai rău îi asmuţă, cu atât mai mulţi erau şi spinii intraţi în tălpile lor; în cele din urmă, ei nici nu mai lătrau, ci chelălăiau schiopătând ca vai de ei din toate patru picioarele. I se făcu Liei şi astă dată milă de dânşii, dar, vorba aia, „milă mi-e de tine, însă mă arde pe mine”; ea nu se mai opri ca să le scoată spinii, ci-şi urmă drumul în vreme ce baba îi bătea pe dulăi cu băţul ei noduros.

N-a mers însă Lia mult, şi se auzeau încă din depărtare chelălăiturile cânilor, când se iviră în calea ei o mulţime de şerpi mărunţi, care se uitau cu gurile căscate şi cu limbile scoase la ea şi-i sâsăiau în urechi de te treceau fiorii. Ea mergea înainte, printre ei şi peste ei, băgând de seamă ca nu cumva să calce pe vreunul pe coadă. Cu cât însă ea înainta, cu atât şerpii ieşiţi în calea ei erau mai mari şi mai furioşi, cu atât sâsăiturile lor erau mai ascuţite şi cu atât spinii de prin mărăcini, erau mai lungi, mai groşi şi mai ascuţiţi. Nu e însă în lume nimic ce poate să ţină în loc pe cel ce vrea cu tot dinadinsul să meargă înainte.

— Balauri cu şapte capete dac-aţi fi, eu tot calc peste voi! grăi Lia, şi-şi urmă drumul. Deodată se ivi în calea ei un şarpe mare, mare, de tot mare, cu gura ca şura şi cu limbile late de-o palmă şi lungi de trei coţi, s-o înghită într-o îmbucătură şi să-i cauţi degeaba urma.

Lia îşi făcu de trei ori cruce, gata în gândul ei de orişice. Când însă şarpele se repezi cu gura căscată printre mărăcini la ea, un spin lung, şi gros, şi ascuţit apucă între falca de jos şi se înţepeni în cerul gurii lui negre şi i se făcu căluş înfipt.

Cuprins de dureri sfâşietoare, şerpoiul începu să se încolătăcească, să se zbată şi să se salte.

Liei i se făcu milă de el şi, luându-şi inima în dinţi, ea se apropie şi-i scoase spinul din gură.

— Puţin ai ostenit, dar mult bine mi-ai făcut şi mare o să-ţi fie răsplata! grăi şarpele uşurat, şi începu s-o mângîie cu limbile lui, şi, cum o mângăia, rana i se vindeca, fiindcă nu e în lume leac ca limba de şarpe, şi cât ai bate în palme, ea se făcu de o sută şi de o mie de ori mai zdravănă, mai gingaşă şi mai frumoasă de cum fusese.

— Încalecă acum pe mine – îi zise dup-aceea – şi ţine-te bine, că am să te duc nu ca armăsarii hrăniţi cu jăratic, nici ca pajurile-n zbor, ci ca zmeii ce se iau la întrecere.

Lia încalecă şi şarpele cel mare se aruncă în săltate, de-o ridică deasupra mărăcinilor, apoi se repezi înainte, încât ochii ei se împăiengeniră de nu mai vedeau nici la dreapta, nici la stânga, ci numai zare nesfârşită înainte.

Cât dai în palme, ajunseră la mare şi şarpele se avântă în valuri, şi-o duse lunecând printre ele înainte până la celălalt ţărm.

Aşa au trecut trei ţări şi tot atâtea mări, alte câte trei şi iar câte trei, de s-au făcut câte nouă în cap, cum zisese Mama Ielelor, dar le-au trecut pe toate parc-ar fi aţipit aici şi s-ar fi pomenit acolo.

Zgripţoroaica cea împetrită de bătrână simţea după miros că vine şi se apropie ceva ce n-a mai fost prin partea locului, dar nu putea să deie cu socoteală ce şi cum şi de ce, şi sta în pragul colibii dărăpănate, gârbovă, răzămată în două beţe noduroase şi clănţănind din cei doi dinţi ce-i mai rămăseseră în gură. Când fură aproape, şarpele se opri şi se întinse, ca Lia să descalece.

— Acum urmează-ţi drumul în pace – grăi dânsul scuturându-şi solzii – şi când vei mai avea nevoie de mine, bate de trei ori din palme, că eu, orişiunde aş fi, te aud, şi, vară fie, iarna fie, viu într-o clipă la tine. Lia-i mulţumi, cum se cuvine şi-şi urmă drumul.

Bunica Ielelor începu, când dete cu ochii de ea, să

tremure mai de mânie, mai de îngrijare, căci simţea că şi-a găsit naşul.

Cum o vedea – aşa de tânără, şi frumoasă, şi dulce la fire, şi întreagă şi nevătămată – înţelegea că mare trebuia să-i fie puterea şi multe farmecele ca să fi putut răzbi cale atât de lungă fără ca să îmbătrânească şi drum atât de greu fără ca puterile să i se sleiască.

„Acum e acum!” îşi zise dar, înteţindu-se.

— Bună seara, mamă! grăi Lia şi astă dată.

Bunica Ielelor nu îi răspunse nici ea, ci o măsură eu ochii ei ţepoşi de sus până jos şi de jos până sus.

— Nu sunt mamă, ci babă, îi răspunse apoi într-un târziu morocănoasă, şi mult era fioroasă când îşi dădea astfel răspunsul.

— Nu-ţi ştiu anii şi n-am să-i număr, întâmpină Lia cu glas de pisică linguşitoare, dar îţi văd faţa şi bunătatea din ea, şi, orişicum te vei fi socotind, mie îmi eşti cum îmi pari.

Baba se mai muie puţin. Orişicât de bătrână ar fi baba, i se-nveseleşte inima când o crezi încă tânără, şi cel mai rău om se moaie şi el niţel când alţii îl cred bun.

— O fi, n-o fi cum zici – grăi dânsa – de mare lucru te-ai apucat, şi mult mi-e milă de tine, că de venit ai venit cum ai venit, dar nu ştiu cum o să te întorci.

Mult ar fi dorit ea să ştie cum a potrivit Lia lucrurile ca să răzbească întreagă şi nevătămată şi să vie cale atât de lungă fără ca să îmbătrânească.

— Ce te-a adus? adăugă ea, şi asta era întâia din cele trei întrebări.

— Ajută, ca să te ajuţi! îi răspunse Lia. Cum am venit, aşa o să mă şi întorc, şi valvîrtej dacă s-ar răsturna toate, drumul degeaba n-o să-mi fie.

Când auzi asemenea vorbe, Bunica Ielelor iar începu să tremure, însă mai puţin de mânie şi mai mult de frică.

— Cum mă vezi? întreba iar dânsa.

— Cu ochii, răspunse Lia fără ca să ştie că răspunde la a doua întrebare.

— Şi ce cauţi? fu a treia întrebare.

— Omul, răspunse Lia, cât umblă pe pământ, tot moartea o caută.

Acum baba se cutremură.

— Ia să mă uit mai bine-n ochii tăi, îi zise, şi se apropie de dânsa rezemându-se în cele două beţe, i se uită în ochi şi-i puse mâna pe umărul gol.

Ochii Liei erau stinşi, iar trupul ei era rece ca sloiul de gheaţă.

Nu ştia Lia, săraca, că-i vindecase şarpele, mîngâind-o cu limbile lui, toate rănile şi-o făcuse nevătămată, ca nici sabia să n-o taie, nici focul să n-o ardă, dar îi făcuse şi sîngele rece ca al lui, strânsese tot focul vieţii din ea şi-i oprise viaţa în loc, ea, orişicât ar mai sta pe pământ, tot aşa cum e să rămâie.

N-o ştia Lia aceasta, dar o ştia baba cea înrăită, care vedea acum că nu mai are nici o putere asupra ei – câtă vreme nu e om în toată firea.

— Vai de sufletul tău – îi zise dar luându-i mâna – nu vezi tu, nu simţi, nu-ţi dai seamă că nu mai ai nicio viaţă în trupul tău, că sângele nu mai curge în vinele tale, că eşti rece ca sloiul de gheaţă? Uite! Fiindcă eşti fată bună şi mi-ai vorbit frumos, mi s-a făcut milă de tine şi am să-ţi gătesc o alifie ca să te freci cu ea şi să te faci iar cum ai fost. Orişicine, bărbat fie ori femeie, scapă chiar şi de cea mai spurcată vrajă dacă se freacă cu alifia aceea.

Lia se simţi chiar mai rece de cum era; îşi aducea aminte de vorbele pe care i le grăise Limir-împărat şi ştia acum că după alifia aceasta a venit ea aici.

— Bună eşti şi miloasă – îi zise dar – şi cât o fi lumea n-o să te uit.

Orişicât de îndrăcită ar fi fost însă, Bunica Ielelor nu putea să facă alifia aceea ea singură, ci numai ajutată de

o fată nevinovată, care trebuia să adune şapte flori de la şapte buruieni, de şapte ori câte şapte frunze de la tot atâţia copaci şi şaptezeci de rădăcini de la şaptezeci de alte buruieni şi să le pună toate în cazan, ca baba să le fiarbă toate în bale de la şaptezeci şi şapte de şerpi.

S-a apucat dar Lia şi astă dată de muncă lungă şi grea: a adunat de prin pădure cele şapte flori, cele de şapte ori câte şapte frunze şi cele şaptezeci de rădăcini, a frecat cazanul cel mare, pirostriile de fier şi linguroiul de aramă de le-a făcut lucioase, a strâns şaptezeci şi şapte de braţe de vreascuri uscate şvarog, ca să aprindă focul, a pus flori, frunze şi rădăcini în cazan, a ridicat cazanul pe pirostrii şi se bucura, sărmana, că a scăpat şi de aceste, căci nu se gândea că pierirea şi-o pregăteşte.

Baba a bătut apoi din palme şi au venit din şaptezeci şi şapte de părţi cei şaptezeci şi şapte de şerpi, toţi cu limbile scoase şi gata de a umplea cazanul.

Între aceştia se afla însă şi cel scăpat prin Lia de grele suferinţe: el se furişă lunecând pe lângă dânsa şi-i zise pe sâsâite la ureche:

— Să nu te pună păcatele să te freci cu alifia, că-ţi pierzi toate puterile, ci scuipă în palme şi fă ca şi când te-ai fi frecat cu alifie.

El ştia că nu are alifia putere decât frecată fiind cu mâna unei fete nevinovate.

— Aşa o să fac! zise Lia şi, după ce şerpii îşi făcură şi ei rândul, voi să aprindă focul.

— Oho! mai va, fată, mai va! grăi bătrâna. Pentru ca fiertura să se prindă, trebuie să mai dereticeşti prin colibă şi să cureţi curtea din dosul colibii, ca toate să fie ca la casa unei fete mari.

— S-o mai fac – zise Lia – şi pe asta.

S-o facă – vai de capul ei!

Ea rămase încremenită când deschise uşa colibii: de când Bunica Ielelor a fost fată mare, n-a mai dereticat

nimeni prin colibă, gunoiul se adunase mormane, iar prin colţuri păiengenişul încărcat de praf sta perdele groase şi pretutindeni mişunau păiangeni mari cît pumnul, muscoi înţepători şi fel de fel de alte bâzdâgănii, care, simţind mirosul de sînge curat, deteră năvală asupra Liei, ca s-o sleiască într-o clipă.

Ştiau, afurisitele, că ea, care lasă locul curat pretutindeni pe unde trece, e duşmanca lor cea mare. În curând simţiră, însă, că n-au ce să-i facă şi i se deteră ruşinate din cale. O ştiuse şi baba aceasta, şi-o pusese pe Lia să dereticească numai pentru ca să le îndârjească.

— Puişorilor, drăguţilor – le zise dar – mai aveţi puţintică răbdare, că în curând vi-o dau gata. A curăţit dar Lia şi păiengenişul, şi pereţii, a cărat gunoiul, a măturat şi a şters praful, a făcut colibă curată de-ar fi putut să steie chiar şi Limir-împărat în ea. Ea rămase şi mai încremenită când ieşi în curte.

Aici îşi ţinea baba hoarele, găini moţate, raţe deşelate, broaşte-ţestoase, şopârle râioase şi fel de fel de alte jigănii spurcate, cu ale căror ouă trăia şi care umpluseră curtea de găinaţ şi de fel de fel de alte murdării, încât te cuprindea leşinul chiar şi când te gândeai numai că ai să simţi mirosul. Iară prin murdăriile acelea colcăia gadul de viermi, prin văzduh roiau fel de fel de muşte, pretutindeni mişunau jigănii care se hrănesc cu viermi şi cu muşte, şi şoareci, şi guzgani, şi conopiştiriţe, şi lilieci, bufniţe cu capul cât baniţa şi şerpi fel de fel, să vezi cu ochii şi să nu crezi, ci să te miri şi să nu mai ştii ce să zici.

— Las', că vă viu eu de hac! grăi Lia, şi intră cu bărbăţie în curte. Într-o clipă deteră cu toate năvală asupra ei, unele târâş, altele pitiş, iar altele alergând ori zburând, Degeaba însă, că nu puteau să-i facă nimic: ea se scutură o dată, şi toate căzură la pământ.

— Puişorilor, dragilor – grăi baba şi de astă dată –

aveţi puţintică răbdare, că vi-o dau deodată gata. Poate orişicine să dea cu socoteală cât şi cum a trebuit să muncească Lia ca să cureţe şi curtea Bunichii Ielelor, – muncă, nu şagă! Las’ că de aici căra şi colo se aduna, dar afurisitele acelea de lighioane se îngrămădeau în urma ei, şi unde ea curăţa, acolo se spârcăiau ca să le umple toate de alte murdării, şi iar trebuia să cureţe, şi iară, şi iarăşi – şi până ce n-a ajuns să cureţe şi maţele din ele.

„Uf!” grăi dânsa când o mântui şi asta şi se duse să aprindă focul la cazan. Au fiert florile, şi frunzele, şi rădăcinile, şi tot au fiert în clocote, în vreme ce baba mesteca mereu cu linguroiul şi boscorodea cum ştia, şi tocmai pe la miezul nopţii văzduhul se umplu de un miros plăcut şi începu să se prindă pe deasupra un fel de pojghiţă ca smântâna. Asta era alifia care dezgheaţă sângele, dezmorţeşte vinele şi pune în mişcare viaţa, ca omul om să fie.

— Ia, fată – grăi baba cu glas momitor – şi freacă-te şi la ochi, şi la tâmple, şi la crucea pieptului, şi în palmă, c-o să te simţi ca înviată din morţi!

Asta era dar taina.

— La ochi, la tâmple, la crucea pieptului şi în pălmi, grăi Lia, atât voiam să ştiu! Ea se duse apoi, luă un ţest de broască, îl curaţi bine şi începu să adune în el alifia până ce nu-l umplu. Când veni însă rândul să se frece, ea făcu precum îi zisese şerpoiul: dădea pe deasupra alifiei ca şi când ar fi luânid din ea, dar făcea parcă-i era greu mirosul şi se ţinea de nas cu mâna stângă, iar pe subt ea scuipa pe deget, apoi se freca.

Aşa s-a frecat şi la ochi, şi la tâmple, şi la crucea pieptului, şi în pălmi, iar Bunica Ielelor nu se îndoia că cu alifie s-a frecat.

— Ţo pe ea, puişorilor, dragilor! strigă dar cu toată răutatea ei, şi bâzdâgăniile toate şi toate jigăniile deteră

năvală asupra Liei, ca într-o clipă s-o facă mişfărămiş, încât numai oase albe să se aleagă de ea. Lia însă se scutură o dată, răsturnă cazanul de pe pirostrii, şi pe aci îi fu drumul – cu ţestul plin de alifie.

— În ceas bun să fie! strigă şerpoiul, care îi ieşi peste puţin în cale. Cum ai pornit-o, aşa s-o şi scoţi la capăt. Acum scuipă încă o dată pe deget, ia cu el alifie şi freacă-mă în frunte, la ochi şi la crucea pieptului. Lia făcu precum i se zise, şi şarpele se zbătu puţin, se dete o dată peste cap şi se făcu armăsar cu nări umflate şi cu ochi focoşi.

— Eu sunt armăsarul lui Limir-împărat, îi zise, pe care nimeni afară de dânsul nu 1-a încălecat. Încalecă-mă şi ţine-te bine, că am să te duc cum nici pe el nu l-am mai dus. Lia a încălecat ş-apoi a pierdut vederile în repeziciunea goanei în care a fost dusă şi dusă mereu, într-o răsuflare, până la turma păzită de câinii cu picioarele pline de spini.

Aci armăsarul se opri.

— Uite! Vezi oile acelea!? grăi armăsarul. Sunt tot fete care au făcut ca tine încercarea de a-l scăpa pe Limir-împărat şi-au fost vrăjite de Iele, iar câinii sunt tot feţi-frumoşi, care, duşi de dorul lor, au răzbit până la Mama Ielelor, ca să le scape pe fete, şi-au căzut în urgie. Descăleca şi du-te de le freacă, şi-i freacă, cum ştii, cu alifie, dar bagă de samă ca să nu ţi se prindă alifia de deget.

Lia făcu precum i s-a zis şi, una câte una, oile se scuturară, se deteră peste cap şi se făcură fete care de care mai frumoase, încât tot să stai şi să te uiţi la ele.

Armăsarul necheză o dată şi din lărgimile câmpiei veniră în goană mare cai frumoşi, pentru fiecare fată câte unul, iar după ce încălecară, fetele se pomeniră gătite în haine scumpe şi frumoase, cum li se cuvine călărind pe asemenea cai.

Lia, văzându-le atât de frumoase şi atât de frumos gătite, era cuprinsă de ciudă şi-i părea rău că le-a făcut bine, dar tot îi frecă şi pe câini, care se scuturară şi ei, se deteră peste cap şi se făcură feţi-frumoşi, care de care mai voinic. Armăsarul iar necheză şi iar veniră cai frumoşi, pentru fiecare câte unul, şi voinicii, încălecând, se pomeniră şi ei îmbrăcaţi în haine scumpe şi frumoase.

— Dar aceia cine sunt şi de ce dorm când ar trebui să steie treji şi să poarte grijă de turmă? întrebă Lia arătând asupra păcurarilor.

— Aşa li-e rostul, grăi armăsarul. Sânt sfetnicii lui Limir-împărat, care prin momelile lor, şi-au ameţit stăpânul şi i-au umplut capul de fumuri. Haid' să mergem mai de parte.

Lia încălecă şi abia acum îşi dete seama că ea însăşi e gătită în haine încă mai frumoase şi mai scumpe decât ale celorlalte fete şi împodobită tot cu aur şi cu pietre scumpe. Pe când însă ceilalţi vorbeau şi râdeau în voie bună, ea se ţinea ţeapănă, rece şi mândră în scări, era posomorâtă şi înfumurată parcă n-ar fi nimeni vrednic să stea alături cu dînsa, nici să simtă mirosul alifiei ce mai rămăsese în ţestul pe care îl ducea cu multă grijă în mâna ei stângă. Mult ar fi voit, Doamne, să se vadă în oglindă şi rău era mâhnită că era pustiu împrejurul ei şi nu se adună de nicăieri lume ca s-o vadă şi să stea uimită.

Mare-i fu dar bucuria când, aşa cum mergeau în josul câmpiilor, li se ivi în preajma vederii un sat. Peste puţin, însă, ea zări mai la o margine şi coliba în care crescuse şi din care plecase în lume, şi-i veni să-şi schimbe drumul. Îi era greu afară din cale să-şi vadă sărăcia şi să deie ochi cu mama ei cea îmbrăcată în zdrenţe înnodate.

— Ei! grăi însă, prinzând inimă, ce-mi pasă!? Ei tot nu ştiu nimic, nimeni n-o să mă cunoască, iar eu fac ca şi când n-aş fi ştiind nimic.

Aşa a şi fost.

A mers iute vestea că vine o împărăteasă cu curtenii ei, ca să-i ducă lui Limir-împărat daruri nepreţuite, şi multă lume li s-a adunat în cale ca să-i vadă.

Era şi văduva cea săracă, mama Liei, acolo, şi cum văzu din depărtare alaiul, îşi aduse aminte că aşa-şi visa dânsa fata.

— Lio, fata mea, Lio! strigă ea după ce alaiul se apropie. Lia însă se ţinea ţapănă, rece şi mândră în scări şi trecu posomorâtă şi înfumurată înainte, parc-ar fi fost din altă lume.

— Nu-i Lia, fata mea, grăi văduva întristată. Şi totuşi, parc-ar fi aidoma ea. Ce s-o fi ales de Lia mea?

Aşa au trecut prin sate şi prin oraşe multe, mereu prin mijlocul mulţimii uimite, şi Lia se simţea din ce în ce mai nemîngîiată că toţi o vedeau, dar ea însăşi nu putea să se vadă pe sine.

A mers în cele din urmă vestea până la Limir-împărat, care-şi petrecea zilele în marele lui palat, înconjurat de sfetnici şi de slugi fără de număr, dar singur în mijlocul lor, tot tânăr şi frumos, dar mereu posomorât. „Doar o da Dumnezeu!”, ziceau supuşii lui când o vedeau pe Lia atât de frumoasă şi cu alai atât de strălucit. Mult ar fi dorit să-l ştie şi pe el om cu rost la casa lui şi pereche mai potrivită nu puteau să-şi închipuiască.

Limir-împărat mai zâmbea parcă şi el din când în când şi o aştepta cu oarecare nerăbdare. Când a aflat, însă, că ea e mândră şi se ţine ţapănă în scări, el a început să-şi încreţească sprâncenele şi să dea porunci ca să i se adune oastea.

„Nu cumva!? îşi zicea. N-ar voi cumva să se sămuiască cu mine!?” Asta ar fi voit s-o vadă.

Când curtenii l-au vestit, în sfârşit, că Lia a sosit cu alaiul ei, Limir s-a gătit în cele mai strălucite podoabe şi a poruncit să i se adune curtenii în sala cea mare, unde-

şi avea tronul făcut din aur şi aşezat la înălţimea de şaptezeci şi şapte de trepte. După ce el urcă cele şaptezeci şi şapte de trepte, se aşeză în tron şi luă scheptrul în mână, sfetnicii şi curtenii – îşi plecară capetele şi îngenunchează pe trepte, fiecare după rangul lui, cei mai umiliţi şi mai vrednici mai sus şi mai aproape de stăpîn, iar cei mai îndoielnici, ceva mai jos şi mai departe de el.

Aşa-l găsi Lia când intră cu alaiul ei în sală şi, cît dete cu ochii de el, îl şi cunoscu şi fu gata să-i aducă aminte cele petrecute în coliba Ielelor.

La dreapta tronului era însă o oglindă mare şi la stânga alta şi Lia rămase, când se văzu în oglindă, într-un fel de aiurire; nu mai vedea acum nici sală, nici curteni, nici tronul cu cele şaptezeci de trepte ci, uimită de frumuseţea ei, se simţea cu trei palme mai înaltă şi-şi ridica cu atâta mândrie capul, încât toţi începură să tremure în faţa ei. Limir-împărat îşi aduse aminte de ea şi nu-şi mai putu stăpâni firea.

„M-a întrecut, m-a răpus, m-a dat gata!?” îşi zise el, şi coborî printre curtenii săi umiliţi cele şaptezeci şi şapte de trepte, ca să meargă la ea şi să i se închine ca orişicare muritor.

— Lia – îi zise – parcă ne-am mai văzut şi, plecându-se, îi întinse mâna. Lia înghiţi un nod: îi era peste putinţă să facă mărturisirea că dânsa e ceea ce umbla odată desculţă şi în cămăşuţă curată.

— Ţi se va fi părând – îi răspunse – dar îi întinse şi ea mâna, aşa, mai din depărtare. El îi ţinu câtva timp mâna, dar nu mai simţea fiorii pe care îi simţise, nu se dezmorţea, nu i se încălzea sângele în vine.

— Da, mi s-a părut numai! Alta era şi altfel în toată firea ei aceea pe care o ştiu, grăi posomorât, şi se întoarse ca să urce cele şaptezeci şi şapte de trepte, să şadă în tron şi să ia scheptrul în mână. Lia însă nu-l lăsă,

ci-l ţinu în loc. Acum i se înfundă însă şi Liei.

În zadar îi spuse c-a umblat şi a ostenit, a trecut prin multe şi s-a canonit ca să caute alifia ce dezmorţeşte vinele, în zadar îl încredinţa că a găsit-o şi vine cu ea de peste, nouă mări şi nouă ţări, în zadar stărui să-l frece fie măcar şi numai la ochi şi la tâmple, căci el ţinea una şi bună, că alta e aceea pe care o ştie dânsul şi o aşteaptă, o lua drept o vrăjitoare care vrea să-l piardă cu farmecele ei, ba în cele din urmă se îndârji şi voi s-o dea afară din palat şi s-o alunge din împărăţia lui.

Toate ca toate, dar asta n-o mai putea suferi Lia.

Atinsă în mândria ei, ea-şi pierdu sărita şi cu ea toată ruşinea. Băgă dar mâna în ţestul cu alifie şi se frecă la ochi, la tâmple, la crucea pieptului şi în pălmi, apoi se scutură ca trezită din somn şi rămase în faţa lui aşa cum o ştia el, desculţă şi în cămăşuţă curată.

— Asta e! strigă Limir-împărat, şi sări să o cuprindă în braţe, dar nu-i simţi bine trupul cald, când Lia îi dete brânci atingându-l la obraji şi la crucea pieptului cu mânile ei pline de alifie şi se desfăcu din braţele lui ca şarpele lunecos.

— O să alergi tu după mine cum am alergat eu după tine! grăi dânsa, apoi se depărta iute, dimpreună cu alaiul ei, încălecă şi plecă în goană mare.

A şi alergat Limir, bietul de el.

Atins şi ici şi colo de alifie, el nu mai era nici viu, nici mort, ci numai aşa – leşinat şi lihnit. Porunci dar ca iute-iute să încalece cu toţii şi s-o urmărească pe Lia. A trecut însă vreme multă până ce slugile au scos caii din grajdurile împărăteşti, li-au pus şelele şi frânele şi până ce sfetnicii şi curtenii au încălecat, căci de! erau boieri, nu oameni de rând. Era departe Lia când ei au plecat în urmărirea ei şi nici vorbă nu putea fi ca s-o ajungă în drumul ei spre coliba văduvei. Mare a fost, Doamne, bucuria mamei când şi-a văzut fata întorcându-se tot

cum a fost, dar cu alai frumos şi mare de nu-l mai încăpea nici coliba, nici curtea, nici preajma curţii.

Răsăreau florile şi acum pe urmele paşilor ei şi se clătinau plecându-se spre ea, dar nu mai erau triste, ci-i cântau voioase: „Bună eşti, harnică eşti, frumoasă şi la fire dulce eşti şi puţin ai să mai stai cu noi, că vine într-o răsuflare ursitul tău."

A şi sosit în curând, şi văduva cea săracă nu mai ştia ce să înceapă când s-a pomenit la coliba ei cu Limir-împărat el însuşi, venit ca să cerşească alifie şi să-i peţească fata.

Că i-o dă ori nu i-o dă, despre asta nu mai putea să fie vorba: s-a făcut, neică, o nuntă împărătească de se vesteşte şi astăzi despre ea, şi şapte zile şi şapte nopţi împărăţia întreagă a tot mâncat, băut şi s-a veselit, a tot jucat şi jucat, de-a schimbat fiecare flăcău de dai-Doamne câte trei perechi de opinci!

Numai sfetnicii şi curtenii lui Limir-împărat erau cam puşi pe gânduri, căci, de! multe s-au întors cu susul în jos şi mulţi dintre cei de pe treptele de sus s-au coborît ceva mai în rând cu talpa scării. Iar Ielele, nebunele, au rămas cum fuseseră, dar de atunci încoace, când se întâlnesc pe la răscruci, se mai prind şi numai singure în horă.

Zâna Zorilor

A fost ce-a fost: dacă n-ar fi fost nici nu s-ar povesti.

A fost odată un împărat, – un împărat mare şi puternic; împărăţia lui era atât de mare, încât nici nu se ştia unde se începe şi unde se sfârşeşte.

Unii ziceau că ar fi fără de margini. Iar alţii spuneau că ţin minte de a fi auzit din bătrâni că s-ar fi bătut odinioară împăratul cu vecinii săi, din care unii erau şi mai mari şi mai puternici, iară alţii mai mici şi mai slabi decât dânsul.

Despre împăratul acesta a fost mers vorba cât e lumea şi ţara, cum că cu ochiul cel de-a dreapta tot râde, iară cu cel de-a stânga tot lăcrămează neîncetat. În zadar se întreba ţara, că oare ce lucru să fie acela, că ochii împăratului nu se pot împăca unul cu altul. Dacă

mergeau voinicii la împăratul, ca să-l întrebe, el zâmbea a râde şi nu le zicea nimic. Aşa rămase vrajba dintre ochii împăratului o taină mare despre care nu ştia nimeni nimic, afară de împăratul.

Crescură feciorii împăratului. Ce feciori! Ce feciori! Trei feciori în ţară ca trei luceferi pe cer! Florea, cel mai bătrân era de un stânjen de înalt, cu nişte umeri încât nu l-ai putea măsura cu patru pălmi cruciş.

Cu totul alta era Costan: mic la statură, îndesat la făptură, cu braţul de bărbat, cu pumnul îndesat. Al treilea şi cel mai tânăr fecior al împăratului e Petru: înalt, dar subţire, mai mult fată decât fecior. Petru nu face multă vorbă: el râde şi cântă, cântă şi râde de dimineaţă până în seară.

Numai câteodată-l vede omul mai întunecat, dă cu mâna pletele în dreapta şi în stânga de pe frunte şi atunci ţi se pare că vezi pe un bătrân din sfatul împăratului.

— Măi Floreo, tu eşti acum mare; du-te şi întreabă pe taica, pentru ce-i plânge lui un ochi, iar altul râde pururea.

Aşa zise Petru către frate-său Florea într-o bună dimineaţă. Dar Florea nu s-a dus: el ştia încă de mic că împăratul se supără, dacă-l întrebă cineva de astă treabă.

Tot aşa o păţi Petru şi cu frate-său Costan.

— Nu cutează nici unul; lasă c-oi cuteza eu, zise la urmă Petru. Vorba fu zisă; lucrul fu gata. Petru merse ca să întrebe.

— Oarbă-ţi fie mumă-ta! Ce treabă ai tu de aceea?! îi zise împăratul mânios, şi-i dete o palmă pe de-a dreapta şi alta pe de-a stânga.

Petru se duse supărat şi spuse fraţilor săi cum a păţit-o cu tatăl său.

De când a întrebat Petru de treaba ochilor, se părea

cum că ochiul cel din stânga plânge mai puţin, iară cel de-a dreapta râde mai mult.

Petru îşi întări inima şi mai merse o dată la împăratul. O palma e o palma şi două-s două! Gândi şi făcu.

O păţi din nou, cum a mai păţit-o.

Ochiul cel din stânga lăcrăma acuma numai din când în când, iară cel din dreapta se părea a fi înjunit cu zece ani.

— Dacă e treaba aşa, gândi acum Petru, apoi ştiu eu ce-oi face. Atâta mă duc, atâta întreb, atâta rabd la pălmi, până ce nu vor râde amândoi ochii.

A zis-o, a şi făcut-o! Petru nu zicea nimic de două ori.

— Fătul meu, Petre! zise împăratul, acuma mai blând şi râzând cu amândoi ochii. Eu văd că ţie nu-ţi iese grija din cap; ţi-oi spune dar treaba cu ochii mei. Vezi, ochiul acesta râde de bucurie, când văd că am aşa trei feciori ca voi; iar celălalt plânge pentru că mă tem că voi nu veţi fi în stare să împărăţiţi în pace şi să apăraţi ţara de vecinii cei vicleni. Dacă-mi veţi aduce însă apă de la fântâna Zânei Zorilor, ca să mă spăl cu ea pe ochi, îmi vor râde amândoi ochii, căci voi şti că am feciori voinici, pe care mă pot răzema.

Aşa zise împăratul. Petru-şi luă pălăria de pe prispă şi se duse să spună fraţilor săi ce-a auzit. Feciorii împăratului se puseră la sfat şi gătiră lucrul pe scurt, cum se cade între fraţii cei buni. Florea, ca cel mai bătrân dintre cei trei, se duse în grajd, alese calul cel mai bun şi mai frumos puse şaua pe el şi apoi luă ziua-bună de la casă şi masă. „Mă duc, zise către fraţii săi, şi dacă nu voi veni într-un an, o lună, o săptămână şi o zi cu apă de la fântâna Zânei Zorilor să vii tu Costane după mine”. Se duse.

Trei zile şi trei nopţi Florea nu mai stătu; calul zbură ca năluca peste munţi şi peste văi până ce n-ajunse la marginile împărăţiei.

Jur împrejur pe lângă împărăţie era o prapastie adâncă şi peste această prăpastie o singură punte. La puntea asta mai stătu Florea o dată: să privească înapoi, apoi să ia „ziua-bună” de la ţară.

Ferească Dumnezeu şi pe sufletul păgân de aceea ce văzu Florea acum, când era să plece mai departe. Un balaur! dar balaur cu trei capete, cu nişte feţe grozave, cu o falcă-n cer, cu una în pământ.

Florea nici nu mai aşteptă ca balaurul să-l scalde în văpaie, ci dete pinteni la cal şi se duse ca şi când nici n-ar fi fost aici.

Balaurul suspină o dată şi pieri fără de urmă.

Trecu o săptămână! Florea nu mai veni; trecură două; de Florea nu se mai auzea nimic. Trecu o lună; Costan începu a alege între cai. Când crăpară zorile de un an, o lună, o săptămână şi o zi, Costan se sui pe cal, îşi luă ziua-bună de la frate-său mai mic. „Să vii şi tu, dacă voi pieri şi eu” zise şi se duse cum s-a fost dus frate-său.

Balaurul de la punte era acum mai înfricoşat; capetele lui erau mai îngrozitoare şi fuga voinicului mai repede.

Nu se mai auzi de amândoi fraţii: Petru rămase singur.

— Mă duc şi eu în urma fraţilor mei, zise el într-o zi către tatăl său.

— Apoi mergi cu Dumnezeu, îi zise împăratul, doară vei avea mai mult noroc decât fraţii tăi.

Şi cel mai tânăr fecior al împăratului luă dară „ziua-bună” şi porni către marginea împărăţiei.

Pe puntea cea mare stătea acum un balaur şi mai mare şi mai grozav, cu fălcile şi mai înfricoşate şi mai deschise. Balaurul avea acum nu trei, ci şapte capete.

Petru stătu în loc când văzu dihania asta înfricoşată. „Feri din cale!” strigă apoi. Balaurul nu feri. Petru mai strigă o dată şi încă de a treia oară; după aceea se repezi

la el cu sabia scoasă. Îndată i se întunecă cerul de nu văzu alta decât foc! Foc în dreapta, foc în stânga, foc pe dinainte, foc pe dinapoi. Balaurul arunca la foc din toate şapte capetele.

Calul începu a horcăni şi a se arunca în două picioare încât voinicul nu putea să lupte cu sabia. „Stai! c-aşa nu-i bine!” zise el şi se coborî de pe cal. În mâna stângă calul, în mâna dreapta sabia. Nici aşa nu merse: Făt-Frumos nu vedea alta decât foc şi văpaie.

— Acasă după alt cal mai bun! Petru zise, încălecă şi se duse ca iarăşi să vină. Când sosi acasă, îl aştepta lăptătoarea sa baba Birsa în poarta curţii.

— Hei fătul meu Petre! Am ştiut cum că iară ai să vii fiindcă n-ai plecat bine.

— Cum să fi plecat dară? întrebă Petru pe jumătate supărat, pe jumătate trist.

— Vezi, dragul meu Petre, începu a-l învăţa acuma baba, tu nu vei putea merge la fântâna Zânei Zorilor decât dacă vei călări pe calul pe care a călărit tată-tău împăratul în tinereţea sa; mergi, întreabă unde şi care e calul acela. După aceea încalecă şi te du.

Petru mulţumi de învăţătură şi apoi se duse, ca să întrebe de treaba calului.

— Neagră-ţi fie lumina! se răsti acum împăratul. Cine te-a învăţat ca să mă întrebi tu pe mine aşa? Cu de-a bună samă vrajitoarea cea de Birsa. Ai tu minte? Au trecut cincizeci de ani de când am fost eu june: cine ştie pe unde au putrezit oasele murgului meu de atuncea?! În podul grajdului îmi pare, cum că mai e o curea din frâu. Atâta am şi mai mult nimic din cal.

Petru icni supărat şi spuse babei „cum şi ce”.

— Aşteaptă numai – strigă baba râzând de bucurie. Dacă stă lucrul aşa, apoi stă bine. Du-te şi adă bucata din frâu. Doară voi şti eu face un lucru cu cale din ea.

Podul era plin de frâie, de şele şi de curele. Petru

alese cele mai roase, mai ruginite şi mai neîngrijite şi le duse babei, ca să facă precum a fost zis. Baba luă frâiele, le afumă cu fum de tămâie, zise peste ele o zicălă din cuvinte mărunţele şi grăi după aceea către Petru:

— Ia frâiele şi dă cu ele de poarta casei.

Petru făcu precum i se zise ca să facă.

Vraja babei a fost bună. Abia dete Petru cu frâiele de poartă se şi întâmplă... nu ştiu cum... un lucru înaintea căruia Petru stete uimit... Un cal stătea înaintea lui decât care lumea n-a văzut mai frumos! Cu o şa plină de aur şi pietre scumpe cu nişte frâie, la care să nu priveşti că-ţi piere lumina ochilor.

Frumos cal frumoasă şa şi frumoase frâie pentru Făt-Frumos.

— Sari voinice în spatele Murgului, strigă baba făcând cruce peste cal şi călăreţ: mai zise apoi o zicală de câteva cuvinte şi intră în casă.

După ce Petru sări pe cal simţea cum că de trei ori este mai puternic la braţ şi de atâtea ori mai pietros la inimă.

— Să te ţii bine stăpâne, c-avem cale lungă şi trebuie să mergem iute. Aşa zise Murgul; dar şi-a aflat voinicul... Se duseră... se duseră, zburară – cum nu s-a dus şi nici n-a zburat cal şi vonic înainte de aceea.

Pe punte stătea acuma un balaur cum n-a mai stat, un balaur cu douăsprezece capete, grozave, mai pline de văpaie! Hei! dar şi-a aflat voinicul. Petru nu se înspăimântă, ci începu a se sufleca la mâneci şi a scuipa în palme: „Feri din cale!” Balaurul începu a scuipa la foc.

Petru nu mai făcu dară multă vorbă, ci scoase sabia şi se grăbi să se repeadă spre punte.

— Stai! Astâmpără-te stăpâne!, grăi acuma Murgul, fă cum zic: înţepeneşte-te cu pintenii la mine în brâu, scoate sabia şi stai gata, că avem să sărim peste punte şi balaur. Când vei vedea apoi că suntem tocmai pe

deasupra balaurului, taie capul cel mai mare, şterge cu mâneca sabia de sânge şi o bagă în teacă, ca să fii gata pe când ajungem la pământ.

Petru strânse din pinteni, scoase sabia, tăie capul, şterse sângele, băgă fierul în teacă şi fu gata pe când simţi pământul sub picioarele calului.

Aşa trecură puntea.

— Să mergem mai departe, începu Petru vorba după ce mai privi o dată îndărăt la ţara sa.

— Să mergem! îi răspunse Murgul. Numai spune-mi acuma stăpâne cum să mergem? Să mergem ca vântul? Să mergem ca gândul? Să mergem ca dorul? Sau să mergem chiar ca blestemul?

Petru privi înainte şi nu văzu alta decât cer şi pământ... un pustiu la a cărui vedere i se ridicară perii în vârful capului.

— Să mergem tot una după alta, nici prea tare să nu ne obosim, nici peste măsură să nu ne întârziem. Zise... apoi merseră... o zi ca vântul, una ca gândul, una ca dorul şi una ca blestemul. Până ce n-ajunseră, în crăpatul zorilor zilei a patra la marginile pustiului.

— Stai acum! Dă în paşi! Să văd ce n-am mai văzut, strigă Petru ştergându-se la ochi ca omul care se trezeşte din somn, sau ca acela care vede ceva şi-i pare că numai îi pare... 'Naintea lui Petru se întindea o pădure de aramă... cu copaci, pomi şi poame de aramă, cu frunze de aramă, cu tufişuri, iarbă şi flori care de care mai frumoase tot de aramă...

Petru stătu şi privi cum priveşte adică omul, care vede ce n-a mai văzut şi despre ce n-a mai auzit. Intră în pădure.

Florile de pe marginile căii începură a se lăuda şi a îndemna pe Petru ca să le rupă şi să-şi facă cunună din ele...

— Ia-mă pe mine, că eu-s mai frumoasă şi dau putere

celui ce mă rupe, zicea una.

— Ba ia-mă pe mine, că cine mă pune în pălărie pe acela-l iubeşte cea mai frumoasă nevastă din lume, zicea alta... şi iarăşi se mişcă alta... şi alta... care de care mai frumoasă şi mai dulce la vorbă, până ce n-ademeniră pe Petru ca să le rupă.

Murgul sări în lături când văzu că stăpânul său pleacă după flori..

— Pentru ce nu rămâi în pace?! zise Petru cam cu răstita.

— Nu rupe, că nu e bine să rupi! zise Murgul sfătos.

— Pentru ce să nu fie bine?

— Pe florile acestea zace blestemul: cine rupe din ele acela are să se lupte cu Vâlva pădurii!

— Ce vâlvă?!

— Acum dă-mi pace! Ascultă de mine: priveşte la flori; nu rupe însă din ele, ci rămâi în pace. Aşa zise calul, şi mersera în paşi mai departe.

Petru o ştia din păţite cum că e bine s-asculte de Murgul; îşi rupse dar gândul de la flori. În zadar însă! Dacă se pune odata necazul pe capul cuiva, nu scapă de s-ar şi feri din toate puterile...

Florile tot i se îmbiau şi el tot într-una slăbea din inimă:

— Fie ce e dat să fie! zise Petru de la o vreme. Barem voi vedea şi Vâlva pădurilor. Să văd, ce e? Cu cine am de lucru? Dacă-mi va fi ursita să mor de ea, voi muri şi aşa; dacă nu... apoi scap... să fie o sută şi-o mie de iele! Se puse la rupt de flori...

— N-ai făcut bine! zise acum Murgul plin de grijă. Dacă ai făcut-o, însă e făcută! Te încinge acuma şi fii gata de luptă, că acuş, vine Vâlva!

Abia rosti Murgul vorba, abia fu Petru gata cu cununa... până ce şi începu un vânt uşor din toate părţile.. Din vânt se făcu vifor... Viforul crescu... crescu

până ce nu se văzu alta decât întunerec şi noapte... şi iară numai noapte şi întunerec... Lui Petru îi părea, cum că a luat cineva lumea în spate şi a încărcat-o la fuga cu ea, aşa se cutremura pământul sub el.

— Frică ţi-e? întrebă murgul scuturând din coamă.

— Ba! răspunse Petru întărindu-se pe inimă, deşi spatele începu a-i furnica. Dacă e acuma aşa, aşa apoi fie cum e!

— Nici nu-ţi fie frică! începu a-l îndemna Murgul. Ia frâul de la mine din cap şi umblă ca să înfrâni Vâlva cu el.

Alta nu mai zise, căci Petru nici nu avu timp să desfrâne cum se cade până ce şi ajunse Vâlva la ei...

Petru nu putea privi la ea... aşa era de grozavă şi de înfricoşată.

Cap n-are... dar nici fără cap nu e...

Prin aer nu zboară... dar nici pe pământ nu umblă... Are coamă ca şi calul, coarne ca cerbul, faţă ca ursul, ochii ca dihorul şi trupul e de toate... numai de fiinţă nu... Aşa era Vâlva când se repezi către Petru.

Petru se sprijini în fere, se ridică în picioare şi începu a lucra când cu sabia, când cu braţul, iar sudorile mergeau după el că pârâul.

Trecu o zi şi o noapte; lupta nu mai ajunse la capăt.

— Stai... Să ne mai întărim oleacă! zise Vâlva râsuflând cu greu.

Făt-Frumos lăsă spada în jos.

— Nu sta! strigă murgul cu grăbita.

Petru iarăşi începu a lucra din toate puterile.

Vâlva rânchează acuma o dată ca şi calul... apoi urlă ca lupul... şi se repezi din nou la Petru.

Lupta mai curse o zi şi o noapte şi mai înfricoşată ca până acuma. Petru simţea abia că se mai poate mişca de obosit ce era.

— Stai acuma, că văd că am cu om de lucru! Stai,

zise Vâlva şi de-a două oară. Stai! Să ne împăcăm.

Petru se luptă mai departe deşi abia mai putea răsufla.

— Nu sta! vorbi Murgul.

Dar nici Vâlva nu se mai repezi ca până acuma, ci începu a se purta mai cu cale şi treabă, cum se poartă adică toate când nu mai simt putere în sine.

Aşa curse lupta până-n zorile de-a treia zi. Când începură zorile a crepeţi, Petru făcu ce făcu, destul că aruncă frâul în capul Vâlvei obosite... Deodata se făcu din Vâlva un cal, cel mai frumos din lume.

— Dulce-ţi fie viaţa, că mă scăpaşi de la robie! zise acuma Vâlva prefăcută în cal şi începu a se dezmierda cu Murgul.

Mai în urmă înţelese Petru din vorbă şi cuvânt cum că Vâlva nu fusese alta decât un frate al Murgului, pe care l-a blestemat Sfânta Miercure înainte de asta, cu atâtea şi atâtea sute de ani.

Petru legă Vâlva de calul său, se sui pe ea şi se puse din nou pe cale... Cum a mers? Nici nu e nevoie să spun. Repede a mers... până ce n-a ieşit din pădurea cea de aramă.

— Stati pe loc! Daţi în paşi să văd ce n-am văzut! zise Petru mai odată când ieşiră din pădurea cea de aramă. Înaintea lui se întindea acuma o pădure încă mai minunată decât cea de aramă, cu tufiş mai strălucitor, cu flori mai frumoase şi mai ademenitoare – el intră în pădurea de argint.

Florile începură a vorbi încă mai dulce, mai îndemnător decât cele din pădurea de aramă.

— Să nu mai rupi din flori zise Vâlva cea legată de Murgul, căci frate-meu e de şapte ori mai puternic decât mine.

Nu se opri însă Făt-Frumos cel fără de frică! Abia trecu una două, până ce Petru şi începu a rupe flori şi a

le împleti în cunună.

Se făcu vifor mai turbat, noapte mai neagră, pământul se cutremura mai tare decât în pădurea de aramă; Vâlva pădurii de argint se repezi la Petru c-o grozăvie de şapte ori mai mare decât cum a fost în pădurea de aramă. Nici el nu fu însă leneş! Lupta mai curse o dată trei zile şi trei nopţi; şi-n crepetul zorilor zilei a patra, Petru înfrână şi pe a doua Vâlvă.

— Dulce-ţi fie fericirea, că m-ai scos de la robie! zise şi astă-dată Vâlva, apoi se întinseră la cale cum s-au mai întins şi până acum.

— Ho, staţi pe loc! Daţi în paşi!. Să văd, ce n-am mai văzut încă, strigă călăreţul acuma de a treia oară, puse după aceea palma pe ochi, fiindcă se temea că-i va pieri lumina de razele ce veneau din pădurea cea de aur.

El mai vazuse lucruri minunate, dar despre aşa ceva nici nu a visat până acuma.

— Să stăm pe loc! Că nu e bine, strigară caii deodată.

— Pentru ce să nu fie bine? întrebă Petru.

— Tu iarăşi ai să rupi din flori. Ştiu că nu te va răbda firea! Şi fratele nostru cel mai tânăr e de şaptezeci şi şapte de ori mai puternic şi mai grozav decât noi toţi trei laolaltă. Să înconjurăm dar pădurea! Aşa vorbi Murgul.

— Ba nu! răspunse Petru, să mergem! Să le vedem pe toate dacă am văzut ceva. N-aveţi frică, nici eu n-am!

Nu e nevoie să spun, cum că Petru iarăşi a făcut făcut-o… Doamne! dar cum să nu o facă.

Abia împletită cununa, până ce şi începu să fie ceva cum n-a mai fost… Acuma nu era mai mult vifor, nu mai mult întunecos; pământul nu se cutremura mai mult. Se făcea nu ştiu ce şi nu ştiu cum… destul că lui Petru îi părea c-a intrat cineva în miezul lumii şi a început s-o întoarcă pe dos. Grozav era ce era şi înfricoşat… şi… să ferească Dumnezeu!

— Vezi aşa! zise Murgul supărat, dacă n-ai putut

rămânea în pace.

Petru văzu că nu mai vede nimic, începu a simţi că nu mai simte nimic şi dete a pricepe că nu mai are ce să priceapă; tăcu dară şi nu zise nimic, ci se încinse şi se făcu gata de luptă. Vie acuma Vâlva! strigă după aceea. Sau mor sau îi pun frâul în cap!

Abia zise vorba până ce şi văzu apropiindu-se către dânsul... o negură deasă venea către Petru. Aşa era de deasă negura asta, încât Petru nici pe sine însuşi nu se putea vedea în ea.

— Ce e asta?! strigă el cam înspăimântat când începu a simţi că-l doare din toate părţile. Se înspăimântă însă şi mai tare, când văzu că nici el singur nu-şi aude vorba în negura cea deasă.

Începu dar a da cu sabia în dreapta şi în stânga pe dinainte şi pe dindărăt a da din toate părţile şi din toate puterile care le mai avea... cum face adică omul, care vede că acuma nu e bine. Aşa lucră el o zi şi o noapte fără să vadă alta decât negru înaintea ochilor săi, fără să audă alta decât cursul sudorilor sale de pe trupurile cailor. De la o vreme chiar şi începu a crede că nici nu mai trăieşte, ci a murit acuma de mult.

Deodată începu a se desface negura... În zorile zilei a doua, negura se resfiră de tot, şi pe când se ridică soarele pe cer, înaintea ochilor lui Petru era lumină ca lumina.

Lui îi păru acuma că se născuse din nou. Vâlva? Peri ca-n palmă.

— Răsuflă acuma o dată, că iară va să înceapă lupta din nou! zise Murgul.

— Ce-a fost asta? întrebă Petru.

— Vâlva, răspunse Murgul, Vâlva a fost prefăcută în negură... Răsuflă numai că iarăşi vine!

Nici n-a zis-o bine Murgul asta, nici n-avu Petru vreme ca să răsufle până ce şi văzu că vede ceva venind

deoparte, ceva despre ce nu ştia ce e… o apă, însă nu e ca apă că-ţi pare că nu curge pe pământ, ci zboară cumva sau ce face… destul că urme nu are şi pe sus nu zboară… Aşa ceva ce nu e!

— Vai! strigă Petru.

— Ţine-te şi dă, nu sta! zise Murgul…, şi nu mai zise după aceea nimica, că-i astupă apa gura.

Lupta se începu din nou… Petru dădu o zi şi o noapte necurmat fără ca să fi ştiut în ce şi se luptă fără să ştie cu cine… Când se apropiară zorile zilei a doua, începu a simţi cum că slăbeşte din picioare.

— Acuma pier! strigă cam supărat; însă pentru aceea începu a-şi întări inima şi a da încă mai ţapăn… Soarele răsări pe cer, apa pieri fără să se ştie cum şi când.

— Răsuflă! grăi Murgul, răsuflă că n-ai multă vreme, Vâlva vine pe loc! Petru nu mai zise nimic, că nici nu ştia săracul de el ce să mai facă de obosit ce era. Se aşeză dară mai bine în şa, strânse mai bine de sabie şi aşteptă aşa gătit, ca să ajungă ce vedea că vine…

Aşa cum, nu ştiu cum, ca şi când se visează omul, că vedea ceva ce n-are ce are şi are ce n-are, aşa îi parea lui Petru că ar fi Vâlva acum. O! Doamne! O! Doamne! Cum poate fi Vâlva pădurii de aur când s-a dus de două ori cu ruşine?! Zbura pe picioare şi umbla pe aripi… era cu capul dinapoi şi cu coada dinainte, cu ochii în piept şi cu pieptul în frunte… şi cum mai era încă – numai Dumnezeu ar şti s-o spună!

Pe Petru îl trecură fiorii o dată din sus în jos, o dată din jos în sus, o dată cruciş, şi o dată curmeziş; după aceea întări inima şi începu a lucra cum a mai lucrat şi… n-a mai lucrat. Trecu ziua. Petru începu a slăbi din puteri. Trecu amurgul serii; lui Petru începură a i se împăienjeni ochii. Când ajunse la miezul nopţii, Petru simţi cum că nu e mai mult călare. Nici el singur nu ştia cum şi când a ajuns la pământ; destul că nu mai era pe cal. Când

începu a se dezveli ziua din noapte, Petru nu mai putea sta în picioare, ci se lăsă în genunchi.

— Nu te lăsa; mai ţine-o încă oleacă! strigă Murgul când văzu că slăbesc puterile stăpânului său.

Petru se şterse cu mâneca cămăşii de sudori. Îşi încordă toate puterile şi se ridică încă o dată în picioare.

— Loveşte acuma Vâlva cu frâul peste bot! zise Murgul.

Petru făcu precum îi zise.

Vâlva rânchează o dată ca armăsarul, încât lui Petru îi părea c-o să asurzească, apoi sări la Petru, deşi abia se mişca şi ea de obosită ce era.

Lupta nu mai curse mult. Petru făcu ce făcu şi puse frâul şi la astă Vâlvă pe cap...

Pe când se făcea ziua cum se cade, Făt-Frumos călărea pe al patrulea cal.

— Frumoasă-ţi fie nevasta, că m-ai scos de la robie! zise Vâlva.

Plecară, se duseră şi pe când se învăluia ziua cu noaptea ajunseră spre marginea pădurii de aur. Cum mergeau aşa pe cale, lui Petru începu a i se urî şi ca să facă şi el ceva, dete a privi la cununile cele frumoase.

— Ce să fac cu trei cununi? începu a vorbi aşa singur. Destul îmi fie una. Ţiu pe cea mai frumoasă.

Aruncă dar cea de aramă, apoi cea de argint şi ţinu numai pe cea de aur la sine.

— Stai! zise Murgul. Nu arunca cununile. Descalecă şi le ridică că-ţi vor prinde încă bine.

Petru făcu precum i se zise şi merse mai departe.

Când era soarele de-o palmă de la pământ aşa de către seară când încep musculiţele a se aduna, călăreţul nostru ajunse chiar la marginea pădurii. Naintea lui se întindea un pustiu mare... mare... cât vedeai cu ochii nu vedeai nimic pe el.

Caii se opriră în loc.

— Ce e? întrebă Petru.

— Nu e bine! răspunse Murgul.

— Pentru ce să nu fie bine?!

— Intrăm în împărăţia Sfintei Miercuri. Cât vom merge prin ea, nu vom da de alta decât de frig şi iarăşi de frig. Pe marginile căii vor fi focuri din focuri şi eu mă tem că tu vei merge să te încălzeşti.

— Şi pentru ce să nu mă încălzesc?

— Nu e bine să te încălzeşti! răspunse Murgul cu grijă.

— Intră! grăi Petru fără frică, dacă trebuie, voi şti răbda la frig.

Pe cât Petru intra mai adânc în împărăţia Sfintei Miercuri, pe atâta simţea mai tare că nu e bine cum e. La tot pasul era mai frig, mai ger... Dar frig şi ger încât îngheţa măduva în oase... Dar nici Petru nu era făcut de picioroange! Voinic a fost la luptă, voinic rămase şi la răbdare.

Pe marginea căii tot foc din foc şi lângă focuri tot oameni din oameni care chemau pe Petru la sine, care de care cu vorbe mai frumoase şi mai ademenitoare. Lui Petru începu a i se îngheţa răsuflarea din gură, dar el nu se lăsă, ci însă porunci Murgului ca să meargă la pas.

Câtă vreme a răbdat voinicul nostru la ger şi frig, nici nu se poate spune, căci fiecare ştie cum că în împărăţia Sfintei Miercuri nu e frig... numai iac-aşa, ci frig, frig..., încât îngheaţă şi viţelul în vacă... încât crapă şi stâncile de ger ce e...

Aşa zău e acolo! Dar nici Petru n-a crescut fără necaz... scrâşnea din dinţi şi nimic mai mult, deşi a fost înţepenit, încât nici nu mai putea clipi.

Aşa ajunseră la Sfânta Miercuri.

Petru coborî de pe cal, aruncă frâul în capul Murgului şi intră în coliba Sfintei Miercuri.

— Buna ziua, Maică!

— Mulţumim, voinic friguros!

Petru râse o dată dar nu răspunse nimic.

— Voinic ai fost, îi zise acuma Sfânta Miercuri bătându-l pe umeri. Acuma să-ţi dau câştigul. Se duse după aceea, deschise un scrin ferecat şi scoase din el o cutie mică: iacă, zise mai departe, cutia e dată din bătrâni ca să nu o poarte decât acela care a trecut prin împărăţia frigului. Na-ţi-o şi poartă grijă de ea că-ţi va prinde încă bine. Când o deschizi, îţi vine veste de unde tu numai vrei şi ştire adevărată din ţara ta.

Petru mulţămi de vorbă şi de dar şi se sui pe cal şi porni mai departe.

După ce se depărtă de o azvârlită bună, deschise cutia cea vrăjită.

— Ce e poruncă? întrebă nu ştiu ce din cutie.

— Veste îmi adă de la taica, porunci Petru cam cu frică.

— Şade la sfat cu bătrânii! răspunse cutia.

— Merge-i bine?

— Zău aci cam rău, că-i supărat!

— Cine îl supără? întrebă Petru acum mai aspru.

— Fraţii tăi Costan şi Florea! răspunse iarăşi din cutie. Pe cum îmi pare mie cer împărăţia de la el şi bătrânul zice că n-ar fi vrednici de ea.

— Mergi Murgule, că nu e vreme de pierdut! strigă acuma Petru. Închise după aceea cutia şi o băgă în traistă.

Se duseră cum se ducea năluca, cum umblă vântoasele şi gonesc în miezul nopţii pricolicii. Cât au mers aşa nici nu se poate spune... Au mers mult... foarte mult!

— Stai! Să-ţi mai dau un sfat! zise Murgul într-un târziu.

— S-auzim! grăi Petru.

— Ai avut necaz cu frigul, acuma ai să dai de o

căldură cum n-a mai fost. Să rămâi voinic! Să nu te tragi la răcoare că nu e bine.

— Mergi! răspunse Petru. Nu-ţi fie frică, dacă n-am îngheţat nici nu mă voi topi. Hm! Aici era o căldură încât se topeşte şi măduva în oase... Căldură adecă cum nu poate fi decât în împărăţia Sfintei Joi.

Pe cât mergeau mai departe, cu atât căldura era mai mare... De la o vreme începură a se topi chiar şi potcoavele de la Murgul de pe copite. Hei! dar nici Petru nu se lăsă! Îi curgeau sudorile vale, el se ştergea cu mâneca şi mâna în goană mai departe.

De cald ar mai fi fost cum ar fi fost, era însă şi un alt lucru care pe Petru îl supără încă mai tare. Pe lângă cale tot câte la o azvârlitură bună de departe una de alta erau nişte văi răcoroase cu nişte izvoare reci şi astâmpărătoare. Când Petru privea la ele, simţea că i-a secat inima şi i s-a uscat limba în gură de sete ce-i era.

Pe lângă izvoare erau tot crini, viorele şi trandafiri, prin iarba cea molcuţă şi pe ele odihneau nişte fete, frumoase, doamne! încât nici nu pot fi mai frumoase.

Lui Petru îi venea să închidă ochii, ca să nici nu mai vadă aşa lucruri ademenitoare.

— Vino, voinice, la răcoare! Vino! Stai de vorbă! îl chemau fetiţele.

Petru dădea din cap şi nici nu zicea nimic, că i s-a oprit şi graiul.

Mult au mers aşa, foarte mult!

Deodata simţiră că începe căldura a se mai stâmpăra. Din departe, pe un deal se vedea o colibă; aici locuia Sfânta Joi.

Petru trase spre ea.

Când erau să ajungă la colibă, Sfânta Joi le ieşi în cale şi-i zise „Ziua bună” lui Petru.

Petru îi mulţumi... precum e acuma datina la oameni cu cinste şi nărăveală, prinseră după aceea vorba... cum

prind adică oamenii ce nu s-au mai văzut încă. Petru spuse veste de la Sfânta Miercuri, vorbi despre patimile sale şi despre calea în care a pornit şi luă ziua bună, că zău! el nu prea avea vreme de pierdut... Hm! cine ştie cât mai avea să meargă până la Zâna Zorilor!

— Mai stai oleacă! grăi Sfânta Joie, să-ţi mai zic o vorbă. Acum intri în împărăţia Sântei Vineri: să treci şi pe la ea şi să-i spui „sănătate şi voie bună” de la mine. Când vei merge apoi către casă, să vii iarăşi pe la mine, că am să-ţi dau ceva, care îţi va prinde bine.

Petru mulţămi de vorbă şi de toate, plecă după aceea mai departe.

Abia merseră cam aşa cât ţine o pipă de tutun până ce şi ajunseră într-o ţară nouă.

Aci nu era cald, dar nici nu era frig, ci... aşa cumva între ele... cum e colea primăvara, când încep a se înţărca mieii. Petru începu acum a răsufla mai stâmpărarare. Era însă un pustiu... numai nisip şi scai. Oare ce să fie aceea? întrebă Petru dând cu ochii de aşa ceva ca şi o casă însă departe... foarte departe! tocmai până unde ajung ochii lui peste pustiul cel gol.

— Aceea e casa Sfintei Vineri, răspunse Murgul. Dacă mergem bine poate ajungem încă până ce se întunecă deplin.

Aşa şi fu... Noaptea se făcu noapte. Făt-Frumos se apropie cu încetul de casa cea depărtată.

Peste pustiu se vedeau o mulţime de năluci ce se goneau pe din dreapta, din stânga, pe dinaintea şi pe dindosul lui Petru.

— Să n-ai nici o frică! zise Murgul. Aceste sunt fetele vântoaselor... Se joacă prin aer aşteptând să vină şi vârcolacii. Aşa ajunseră până la casa Sfintei Vineri.

— Cobori acuma şi intră în casă! zise Murgul. Petru voi să facă ce i se zise.

— Stai nu fi aşa grăbit, vorbi Murgul mai departe. Să

te învăţ mai nainte ce şi cum să faci. La Sfânta Vineri nu poţi intra, că e păzită jur împrejur de Vântoase.

— Ce să fac dară?

— Ia cununa cea de aramă şi te du cu ea vezi colo departe pe colina ceea. Când vei fi acolo începe a striga: Vai, ce fete frumoase! Ce îngeri! Ce suflete de zâna! După aceea ridică cununa în sus şi zi: Dacă aş şti că ar primi careva cununa asta de la mine! dacă aş şti! şi aruncă cununa.

— Şi pentru ce să fac aşa? întrebă Petru… cum întreabă adică omul, care vrea să ştie că pentru ce face.

— Taci, du-te şi fă! zise Murgul pe scurt şi Petru nu mai lungi vorba, ci făcu precum i se zise. Abia aruncă Petru cununa când se şi îngrămădiră Vântoasele peste ea şi începură a se bate, ca să o aiba care de care.

Petru o luă acuma către casă.

— Stai! strigă Murgul încă o dată. Încă nu ţi le-am spus pe toate. Ia cununa cea de argint apoi te du şi bate la fereastra Sfintei Vineri… Dacă te întreabă baba, cine e? tu să zici că ai rătăcit prin pustiu. Ea te va mâna îndărăt. Tu să nu te mişti, ci să zici: Ba zău! Eu nu voi merge, că de când am fost mic tot am auzit de frumuseţea Sfintei Vineri şi nu mi-am făcut opinci de oţel cu curele de viţel, nu am venit de nouă ani şi nouă luni, nu m-am luptat pentru cununa asta de argint, care voiesc să i-o dau ei, nu le-am făcut şi păţit toate astea pentru ca să merg înapoi când voi ajunge la ea… Aşa să faci şi aşa să zici; de aici încolo grija ta să fie.

Petru nu mai făcu vorbă, ci porni spre casă.

Cum era aşa de noapte, Petru nici nu vedea casa Sfintei Vineri, ci merse numai pe razele luminii ce străbăteau din fereastră până la el. Ajungând la casă, nişte câini începură a lătra, când simţi ceva străin prin apropiere.

— Cine se mănâncă cu câinii? amară i-ar fi viaţa!

strigă Sfânta Vineri mânioasă cum se cade.

— Eu sunt, Sfântă Vineri, eu! zise Petru răsuflând o dată cu greu, ca omul care ar vrea să facă ce face. Am rătăcit prin pustiu şi n-am unde să dorm peste noapte. Aici tăcu, nu cuteză să zică mai mult.

— Unde ţi-ai lăsat calul? întrebă Sfânta Vineri cam aspru. Petru sta în chibzuri, nu ştia să mintă ori să vorbească vorbă dreaptă. Nu răspunse nimic.

— Mergi cu Dumnezeu, fătul meu! Eu n-am loc să-ţi dau, zise Sfânta Vineri şi se retrase de la fereastră.

Petru zise acuma ce i-a fost zis Murgul să zică.

Abia-şi sfârşi Petru zicala până ce şi văzu, cum că Sfânta Vineri deschise fereastra vorbind către el cu vorbă dulce şi blânda:

— Să văd cununa fătule! Petru-i întinse cununa.

— Vino în casă! zise Sfânta Vineri, nu te teme de câini, că ei înţeleg voinţa mea. Aşa şi făcu... Câinii începură a mişca din coadă mergând în urma lui Petru, cum merg după om când vine seara de la ţarină.

Petru zise „bună seara”, când intră în casă, îşi puse pălăria pe vârful cuptorului şi se aşeză pe pomnol după ce i se zise să şadă.

Acuma se vorbi... iaca despre lucruri de toate zilele, despre lume, despre răutatea oamenilor şi despre alte lucruri ca astea... fără nici o treabă şi preţ... Precum se vedea, Sfânta Vineri era foarte supărată pe oameni; iar Petru-i dădea în toate dreptate, cum se cade adică omului care şade la masa altuia.

Doamne! dar şi bătrână era baba asta!

Eu nu ştiu de ce privea junele de Petru aşa de-a-deochiul la ea. Doară voia să-i numere creţurile din faţă?!

Poate! Ar fi trebuit însă, ca să se nască de şapte ori cât un om într-o viaţă pentru ca să poată ajunge la capăt cu număratul...

Sfintei Vineri îi râdea inima de bucurie, când vedea

cum că Petru se pierde cu totul în privirea ei. Când nu era încă ce este, începu Sfânta Vineri vorba, când lumea încă nu era lume, atunci m-am născut eu, şi eram atât de frumoasă fiind copilă, încât părinţii mei au lăsat să fie lume, ca să fie cine să se minuneze de frumuseţea mea... Când s-a făcut apoi lumea, eu eram fată mare, şi de minunat ce s-a minunat de frumuseţea mea, lumea m-a deochiat... De atunci se face pe toată suta de ani câte o crestătură pe fruntea mea... şi acuma-s bătrâna. Sfânta Vineri nu mai putu vorbi mai departe despre aceasta de tristă şi de supărată, ci vorbind mai departe, îi spuse apoi lui Petru, cum că tată-său era odată împărat mare şi puternic, şi născându-se vrajba între el şi Zâna Zorilor, care împărăteşte în ţara vecină, fusese batjocorit, cum nu se cade, de către vicleana de vecină. Începu apoi a vorbi câte rele toate despre Zâna Zorilor... Petru ce să mai facă şi el? Asculta şi el. Dacă mai zicea şi el câteodată: Aşa e zău aici! Ce alta se poate face?

— Dar să-ţi dau un lucru, dacă eşti voinic şi vrei să mi-l faci, grăi Sfânta Vineri cam pe când începură a fi somnoroşi. Este la Zâna Zorilor o fântână. Cine bea din apa ei, acela înfloreşte ca trandafirul şi ca viorelele. Să-mi aduci un ulcior din această apă... Lucrul e greu! Ce e drept e drept! Împărăţia Zânei Zorilor e păzită de fel de fel de fiare şi zmei îngrozitori. Să-ţi spun însă ceva şi să-ţi dau un lucru.

După ce vorbi aşa, Sfânta Vineri se duse la un scrin ferecat din toate părţile şi scoase din el un fluieraş mic micuţ. Vezi tu fluieraşul ista? grăi către Petru, mi l-a dat un moş bătrân încă de când eram tânără. Cine aude sunetul acestuia acela adoarme... doarme... până ce nu-l mai aude. Tu să iei fluieraşul şi să tot cânţi din el cât vei fi în Împărăţia Zânei Zorilor. Nimeni nu te va atinge, căci toată lumea va dormi.

Petru spuse acuma în ce cale a pornit şi ce treabă

cearcă. Sfânta Vineri se bucură şi mai tare. N-au mai stat mult de vorbă… Dar cum să şi stea când a fost trecut acuma miezul nopţii bine, binişor. Petru luă „noapte bună”, băgă fluieraşul în teacă şi se sui în podul casei, ca să mai doarmă şi el de la o vreme. Pe când se revărsau zorile, Petru era în picioare; luceafărul boului nici nu s-a fost ridicat bine pe cer, până când el s-a şi fost sculat… Luă un troc mare, îl umplu de jăratec şi se duse ca să hrănească caii. După ce Murgul mâncă câte de trei ori trei, iară ceilalţi cai câte trei trocuri pline de jar. Petru trase la fântână, adăpă şi se făcu gata de cale.

— Stai! strigă Sfânta Vineri de la fereastră. Mai am să-ţi zic o vorbă! Să-ţi mai dau un sfat…

Petru s-apropie de fereastră.

— Lasă un cal aici şi pleacă numai cu trei. Mergi apoi încet până ce vei ajunge la Împărăţia Zorilor.

Aici descalecă şi intră pe jos… Când vei veni apoi îndărăt, aşa să vii, ca toţi trei caii să-ţi rămâna în cale, s-ajungi pe jos.

— Aşa am să fac! grăi Petru voind să plece.

— Nu te grăbi, că n-am gătit încă, vorbi Sfânta Vineri mai departe. Să nu priveşti la Zâna Zorilor că ea are ochi care vrăjesc şi priviri care răpesc minţile. E urâtă, atâta de urâtă încât nici nu-ţi pot spune. Are ochi de buhă, faţă de vulpe şi gheare de mâţă. Auzi?! Să nu priveşti la ea… Şi Dumnezeu să te aducă întreg şi sănătos, fătul meu Petre!

Petru mulţămi de vorbă şi învăţatură şi nu se opri mai mult… Unde avea el vreme de a sta cu babele la vorbă! Lăsă pe Murgul ca să pască, se întinse apoi la cale.

Departe… departe… unde se lasă cerul pe pământ, unde stau stelele de vorba cu florile, acolo se vedea o roşeaţă cam aşa cum e cerul colea în zorile de primăvară, dar mai frumos şi mai minunat! Acolo era cetatea Zânei Zorilor.

De aci până acolo, de acolo până aci, nu era alta decât iarbă şi flori... şi apoi nu era nici cald, nici rece nici luminos, nici întunerec, ci aşa cumva între ele... cum e colea pe la Sfântu Petru când te scoli ca să mâni vitele la turmă... Petru numai de un drag umbla prin ţara asta plăcută...

Cât a mers Făt-Frumosul nostru aşa, aceea nu se poate spune cu vorbă omenească fiindcă într-această ţară n-a urmat zilei noaptea şi nopţii ziua, erau pururea zori cu vânt moale şi răcoros, cu soarele ascuns şi lumina de jumătate; împărăţia nopţii şi a zilei se începea numai de la casa Sfintei Vineri. După mult mers şi lungă călătorie, Petru văzu zărindu-se ceva alb printre roşeaţa cerului... Cu cât se apropia mai mult, cu atâta ceea ce vedea se desfăşura mai tare naintea ochilor lui. Asta era cetatea... Petru privi... privi... Răsuflă apoi o dată cu greu, ca omul care gândeşte “Doamne mulţumescu-ţi!”

... Dar şi frumoasă era cetatea asta!

Nişte turnuri nalte... nalte... până dincolo de Împărăţia Norilor, nişte păreţi albi ca ghioceii şi ridicaţi mai sus decât cum stă soarele la prânzul cel mare, un acoperiş de argint, dar cum de argint?! Aşa că nici nu strălucea în faţa soarelui, şi fereşti... tot din aer tors cu multă maiestrie şi ţesut în gherghef de aur întunecos... Peste toate astea se jucau apoi razele vesele ale soarelui cum se joacă vântul cu umbra crengilor colea primăvara când se mişcă de leneş ce este.

Petru stete uimit în loc, ca să se poata minuna de atâta frumuseţă îngrămădită.

Mult n-a putut să steie că i-a fost degrabă: descălecă dară, lăsă caii, ca să pască pe iarba cea plină de rouă, îşi luă fluieraşul precum i-a fost zis Sfânta Vineri, zise o dată „Doamne ajută” şi plecă la lucru cel mai mare. Abia merse aşa singur, pe jos o cale cam de trei azvârlite bune, până ce şi dete de un năzdrăvan adormit de

dulceaţa fluieraşului. Acesta era unul dintre pândarii jurului cetăţii Zânei Zorilor... Oare Doamne cum a putut creşte atât de lung?

Cum s-a putut întrupa atâta de puternic?

Cum stătea aşa culcat pe spate. Petru începu să-l măsoare cu paşii... Nu voiesc să spun minciuna! A fost lung, foarte lung; atâta de lung a fost încât Petru răsuflă o dată cu greu când ajunse de la picioare la cap... nu ştiu acuma cu de-a bună seamă... de obosit, ori de uimit: nu e lună la răsărit atâta de mare, cât era ochiul năzdrăvanului. Apoi barem dacă ar fi fost şi acesta ca la altă lume, dar era tocmai în mijlocul frunţii... Aşa era ochiul! Cum au putut apoi celelalte să fie! Petru voinic de voinic, dar zău! el mulţumi lui Dumnezeu, fluieraşului şi Sfintei Vineri, cum că n-a dat de rău cu acest om neom şi plecă cu încetul mai departe.

Aşa, cam cât merge omul până ce-i vine să se aşeze la răcoare mai merse Petru până ce dădu de alte lucruri şi mai grozave... Nişte balauri tot cu câte şapte capete erau întinşi la soare şi adormiţi adânc, când pe de-a dreapta, când pe de-a stânga... Cum au fost aceşti balauri, aceea n-o mai spun: ştie anume toată lumea că balaurii nu-s treabă de glumă şi de râs... Asta era a două pază a împrejurului de curte... Petru trecu cam cu fuga nu ştiu acuma de grabă ori de groază... Nici n-ar fi fost însă minune dacă s-ar fi îngrozit!

Balaurul e balaur!!

Acum ajunse Făt-Frumos la un râu...

Să nu gândească însă nimeni că acesta ar fi fost râu ca toate râurile... Nu apă, ci lapte curgea aici nu peste nisip de piatră, ci peste pietre scumpe şi mărgăritare... şi nu curgea lin sau repede, ci lin şi repede deodata cum curg zilele omului fericit... Acesta a fost râul, care curge jur împrejur pe lângă cetate... tot curge... tot curge... fără a mai sta, fără a mai merge mai departe.

Pe marginea râului dormeau tot cam de o săritură unul de altul nişte lei înghieraţi… Ce lei însă! Cu părul de aur şi pe dinţi şi gheare tot cu ferecătură… Aceştia erau paza râului… Dincolo de cea parte de râu era o grădină frumoasă… foarte frumoasă… cum nu poate fi decât la Zâna Zorilor. Pe mal tot flori din flori, pe flori dormeau dulce şi lin tot zâne din zâne care de care mai frumoase, mai vrăjitoare şi mai dulce la faţă…

Petru nici nu cuteză ca să privească într-acolo.

Făt-Frumos se întrebă acuma cum să treacă peste râu. Râul era lat şi adânc, şi peste râu numai o punte, asta însă cum nu mai sunt puţine în asta lume. Dincoace şi dincolo, pe un mal şi pe altul, tot câte o frunte de punte păzită tot de câte patru lei dormitori. Puntea însă? Peste punte nu poate trece suflet de om… O vezi cu ochii dar simţi golitate când calci cu piciorul pe ea… Cine ştie din ce o mai fi fost şi asta făcută! Doar chiar dintr-un pui de nor?

Destul că Petru rămase pe ţărmul râului. Să treacă? Nu poate. Să înoate? Nu e treabă. Ce să facă dară?!

Hai! Să nu fie grijă de Petru! Cu una cu două el n-o sfârşeşte! Se întoarce îndărăt până ce ajunse la năzdrăvanul cel mare. Ce va da târgul şi norocul, gândi în sine, să stam dară şi la vorbă! „Scoala voinice!” strigă apoi pe năzdrăvan trăgându-l de mâneca surtucului. Când năzdrăvanul se deşteptă din somn întinse palma după Petru… aşa ca şi când vrei să prinzi o muscă.

Petru suflă în fluieraş… Năzdrăvanul căzu iarăşi la pământ.

Aşa-l trezi şi adormi Petru de trei ori una după alta, adică de trei ori l-a trezit şi de trei ori l-a adormit… Când fuse ca să fie de a patra oară, Petru îşi dezlegă năframa de la grumazi, luă degetele cele mici ale năzdrăvanului şi le legă cu ea laolaltă, scoase sabia şi prinzând pe năzdrăvan de piept mai strigă o dată: Scoala voinice!

Văzându-se năzdrăvanul atât de rău batjocorit:

— Ei, zise către Petru, nu te lupţi în luptă dreaptă! Stai la luptă dacă eşti voinic!

— Mai aşteaptă oleacă! Mai nainte am o vorbă cu tine, grăi Petru... Jură că mă vei trece peste râu, şi atunci te las să vii la luptă. Năzdrăvanul făcu jurământ şi Petru-l lăsă să se scoale.

Când năzdrăvanul se simţi deşteptat se repezi la Petru ca să-l turtească c-o lovitură... şi-a aflat însă omul!

Nici Petru nu era de ieri de alaltăieri, şi el se repezi voiniceşte. Trei zile şi trei nopţi se luptă.

Năzdrăvanul dete cu Petru de intră până la genunchi în pământ; Petru dete cu năzdrăvanul până în brâu; iară dete năzdrăvanul până la piept. Şi mai în urmă Petre până în grumazi! Când năzdrăvanul se simţi aşa strâmtorat:

— Lasă-mă, strigă înspăimântat, lasă-mă că mă dau bătut!

— Treci-mă peste râu? întrebă Petru.

— Trec! răspunse cela din gură.

— Ce să fac cu tine dacă îţi calci vorba?

— Ucide-mă, fă ce vrei cu mine, numai acuma mă lasă să trăiesc.

— Aşa să fie dară! zise Petre, luă după aceea mâna cea stângă a năzdrăvanului şi o legă de piciorul cel drept îi băgă năframa în gură ca să nu strige, îl legă la ochi ca să nu vadă şi porni aşa purtându-l de mână către râu.

Când ajunseră la râu năzdrăvanul păşi cu un picior de o parte, cu altul de alta de râu, luă pe Petru în palmă şi-l puse frumos de cealaltă parte.

— Acuma e bine! grăi Petru, suflă după aceea în fluieraş şi năzdrăvanul căzu de-a lungul pe malul râului.

Aşa trecu Petre râul. Când zânele cele ce se scăldau în laptele râului auzira sunetul fluieraşului lui Petru, ele căzura somnoroase, ieşiră din lapte şi adormiră pe florile

de pe mal. Aşa dormind le află Petru când se coborî din palma năzdrăvanului...

Nici nu cuteză să steie multă vreme la ele... Frumoase erau, doamne! Cum putea apoi să fie însăşi Zâna Zorilor? Sau doară ea e cea mai urâtă dintre cele frumoase? Făt-Frumos nu se întrebă mult, ci porni ca să vadă.

Când intră în grădină, începu a se minuna din nou. Cât a umblat şi păţit atâta frumuseţă n-a mai văzut...

Lasă că arborii erau tot cu craci de aur, că izvoarele curgeau mai limpede decât roua, că vânturile se mişcau cântând şi florile vorbeau vorbe dulci şi frumoase; dar Petru mai mult se mira de aceea că în întreagă această grădină nu era nici o floare desfăcută, ci numai boboci... Parcă aici a fost stat lumea locului şi era să fie pururea tot primăvară... Oare când vor înflori florile acestea, dacă n-au avut vreme să înflorească până acuma? Şi dacă n-au înflorit pentru ce?

Aşa se întrebă Petru; aşa şi încă şi într-alt chip, în calea lui către cetate... Nimic nu-i stătea în cale; nimic nu-i oprea gândirea: toată lumea dormea; zânele de pe la izvoare, păsările de pe crengi, căprioarele dintre tufişuri şi fluturii de lângă flori. Toate erau duse de fluieraşul lui Petru.

Chiar nici vântul nu se mai juca cu frunzele, nici razele soarelui nu mai sorbeau roua de pe iarbă şi râurile încetară de a mai curge... Singur Petru era treaz. Petru cu gândurile sale şi Petru cu mirarea gândurilor sale. Ajunse la curte. Jur-împrejurul curţii se întindea un ierbiş frumos şi des, un ierbiş ce fugea ca vântul. Poarta era în frunte: o poartă tot din flori şi alte lucrări frumoase. Pe sub poartă şi pe lângă poartă iarăşi flori, care de care mai frumoase, încât lui Petru i se părea că umblă pe nouri când calcă pe ele. Pe de-a dreapta şi pe de-a stânga dormeau zânele ce au fost să păzească intrarea

în curte. Petru privi în toate lăturile, mai zise o dată „Doamne ajută” şi intră în cetate.

Ce a văzut Petru într-aceasta curte, aceea nici n-o mai spun, ştie doară toată lumea că curtea Zânei Zorilor nu poate fi ceva lucru de rând. Jur-împrejur zâne împietrite, pomi cu frunzele de aur şi cu florile de mărgele şi pietre scumpe, stâlpi de raze de soare şi netezi ca şi paltinul, trepte lucii şi moi ca şi culcuşul fetelor de împărat şi un aer plin de miros dulce şi adormitor...

Nici nu voiesc să spun, că numai grajdul în care stau caii Sfântului Soare, era mai frumos decât cetatea celui mai mare împărat din lume... Aşa era asta la Zâna Zorilor şi nici n-ar fi putut fi altfel... Cum să fie doară? Petru se sui pe trepte şi intră în cetate... Cele dintâi douăsprezece odăi erau din pânză, altele douăsprezece din mătase. Urmară apoi douăsprezece de aur. Petru trecu cu iuţeală prin toate patruzeci şi opt; aici află pe Zâna Zorilor într-a patruzeci şi nouălea, care era cea mai frumoasă dintre toate.

Astă casă era lungă, lată, naltă, ca şi o biserică din cele mai frumoase... jur-împrejur păreţii erau acoperiţi cu fel de fel de mătăsuri şi alte lucruri minunate; pe jos, pe pământ, pe unde umblai cu picioarele, era nu ştiu ce strălucitor ca oglinda şi moale ca perina şi... mai erau acum tot felul de lucruri frumoase, ca la Zâna Zorilor adecă... Unde va fi doară frumos, dacă nu aicea!.. Cum zic, lui Petru i se opri răsuflarea, când văzu că se vede în mijlocul atâtor lucrări aşa grozav de frumoase... În mijlocul acestei biserici, sau ce era, văzu Petru fântâna cea vestită pentru care a venit el atâta lume de pe pământ... (fântână ca toate fântânile şi nimic mai mult! Te miri cum a şi răbdat-o Zâna Zorilor în casa ei! Avea nişte doage din moşi strămoşi. Bag seamă, a fost lăsat ca aşa să rămână! Şi acum ar trebui să spun o vorbă mare!)

Lânga fântână era chiar Zâna Zorilor aievea aşa cum era!

Era doamne un leagăn de aur şi... numai Dumnezeu ştie de ce încă, destul cum că era frumos, aici în leagăn dormea Zâna Zorilor pe perini de mătasă umplute cu suflare de vânt de primăvară... Nici nu era frumoasă... Dar de unde să şi fie! N-a zis doară Sfânta Vineri că are fel de fel de lucruri urâte şi îngrozitoare? Ce să mai lungim doară vorba? Poate că Sfânta Vineri a avut dreptate. Poate să fie! Destul când Petru privi la ea aşa cum dormea în leagăn, el stete cu sufletul amorţit şi nu sufla mai mult în fluieraşul cel vrăjit... Era încremenit de minunat ce se minuna... Ba! frumoasă era... frumoasă! Mai frumoasă decât chiar cum ţi-ar părea că ar fi să fie Zâna Zorilor... Mai mult nu vreau să zic!

Pe de-a dreapta şi pe de-a stânga leagănului dormeau câte douăsprezece zâne din cele mai alese. Bag samă au adormit legănând pe împărăteasa lor... Petru nici nu le văzu de privit ce privea la Zâna Zorilor, până ce nu tresăriră toate din somn, când nu mai auziră fluieraşul... Petru... tresări dară şi el... şi începu a cânta din nou în fluieraş... Iarăşi adormi lumea, şi Făt-Frumos păşi cu trei paşi mai înainte.

Între leagăn şi fântână era o masă, pe masă un colac alb şi moale, frământat cu lapte de căprioară, şi un bocal de vin roşu şi dulce ca visul de dimineaţă... Acesta era colacul puterii, şi celălalt vinul juneţei...

Petru privi o dată la colac, o dată la vin şi o dată la Zâna Zorilor, se apropie după aceea cu încetul, păşi doi paşi către leagăn, masă şi fântână.

Când Petru ajunse la leagăn, îşi pierdu minţile şi nu se mai putu răbda şi sărută pe Zâna Zorilor... Zâna Zorilor deschise ochii şi privi la Petru cu o privire încât el îşi pierdu minţile încă mai tare...

Suflă după aceea în fluieraş, ca Zâna Zorilor s-

adoarmă; luă cununa cea de aur şi o puse pe fruntea Zânei Zorilor; luă o bucătură din colacul de pe masă, bău o înghiţitură din vinul întineritor… şi iarăşi sărută şi iarăşi luă o îmbucătură, iarăşi bău o înghiţitură… Aşa de trei ori una după alta… de trei ori a sărutat pe Zâna Zorilor, de trei ori a îmbucat din colac şi de trei ori a gustat din vin… După aceea şi-a umplut ulcioarele cu apă din fântână şi a pierit cum piere vestea cea bună. Când Petru ajunse în grădină, dete de o lume cu totul nouă…

Florile erau flori; bobocii se desfăcuseră; izvoarele curgeau mai repede; razele soarelui se jucau mai vesel pe păreţii cetăţii, zânele aveau mai multă plăcere în feţele lor. Toate aceste din trei sărutări… Cum a intrat Petru aşa a şi ieşit: printre zâne şi flori, pe palma năzdrăvanului, printre lei, balauri şi năzdrăvani… Când fu apoi în seară privi o dată îndărăt şi văzu că lumea întreagă s-a pornit în urma lui… Hei! dar şi-au dat de om! Nu ca vântul, nu ca gândul, nu ca dorul, nu ca blestemul, ci mai repede, cum trece fericirea s-a fost lăsat Petru pe cale… Goana rămase îndărăt şi Petru sosi pe jos la Sfânta Vineri.

Sfânta Vineri ştia că Petru o s-ajungă, din rânchezatul Murgului, care din cale de trei zile simţi apropierea stăpânului său: îi ieşi dară în cale cu colac moale şi cu vin roşu.

— Bun ajuns, Făt-Frumos!

— Bună ziua, soră sfântă!

Petru-i dete ulciorul cu apă de la fântâna Zânei Zorilor. Sfânta Vineri-i mulţumi frumos. Mai vorbiră apoi câteva cuvinte despre calea lui Petru, despre curtea Zânei Zorilor şi despre frumuseţea sorei Soarelui şi Petru puse şaua pe Murgul, că zău! el nu prea avea vreme de pierdut… Baba Vineri asculta când cu dulce, când cu amar, când cu drag, când cu necaz; văzând apoi cum că Petru va să meargă îi pofti sănătate şi noroc.

Petru nici nu stete până n-ajunse la Sfânta Joie. Aici se coborî de pe cal şi intră; precum a fost vorbă să fie.

Nici la Sfânta Joie nu se prea opri; zise „bună ziua”, mai făcu o vorbă scurtă şi luă „sănătate bună”.

— Stai! să-ţi mai spun una mai nainte de a porni în cale, zise Sfânta Joie cu grijă.

— Să-ţi ai grijă de viaţă; să nu legi vorbă cu om, să nu mergi iute, grăbit; să nu iei apă de la mână; să nu crezi la vorbă şi să fugi de buze dulci. Să te duci cum ai venit... Calea e lungă, lumea e rea şi tu ai la tine lucru mare! Ascultă dar de mine: iaca-ţi dau o năframă; nu e de aur, nu-i de argint nici de mătasă, nici de mărgele; e de pânză nesădită, să o porţi că e vrăjită... Cine-o poartă, pe acela fulgerul nu-l ajunge, suliţa nu-l pătrunde, sabia nu-l taie şi gloanţele sar de pe trupul lui.

Aşa grăi Sfânta Joie. Petru primi şi ascultă; se lăsă apoi cu Murgul în vânt şi se duse... se duse... cum se duc adică Feţii-Frumoşi când îi mâna dorul de casă.

La Sfânta Miercure Petru nici nu se mai coborî de pe cal, ci zise „bună ziua” din spatele calului şi mână mai departe.

Într-o bună vreme îi veni cutia cea vrăjită în minte şi vrând să audă veste din lume, o scoase din teacă. Nici nu o scoase bine, nici nu o deschise cum se cade, până ce şi începu a vorbi ce vorbea de acolo din ea.

— S-a supărat Zâna Zorilor pentru că i-ai furat apă... S-a supărat Sfânta Vineri pentru că i s-a spart ulciorul... S-au supărat fraţii tăi Florea şi Costan pentru că le-ai luat împărăţia.

Petru începu a râde când auzi de atâta supărare. Nici nu ştia ce să întrebe mai înainte.

— Cum a spart Sfânta Vineri ulciorul?

— De bucurie ce i-a fost a început a juca şi a căzut cu ulcior cu tot.

— Cum am luat eu împărăţia de la fraţii mei?

Cutia începu acuma a spune că fiind împăratul bătrân şi orb de amândoi ochii, Florea şi Costan s-au dus la el şi au cerut ca să împartă împărăţia între dânşii. Împăratul le-a spus că numai acela va împărţi ţara, care va aduce apă de la fântâna Zânei Zorilor. Înţelegând fraţii lucrul merseră la Baba Birsa şi asta le spuse că ai fost, ai făcut şi ai pornit ca să vii.

Fraţii se sfătuiră şi acuma au pornit în calea lui Petru, ca să-l ucidă, să ia apă de la el şi să împărătească peste ţară.

— Minţi, cutie spurcată! strigă Petru mânios când le auzi toate acestea, şi dete cu cutia de pământ, încât crăpă în şaptezeci şi şapte de bucăţi.

N-a mai mers mult până ce şi văzu nourii din ţara sa, simţi suflarea vânturilor de acasă şi zări din depărtare pe ici colea câte un munte de pe marginile ţării... Petru stete în loc ca să vadă mai bine, că-i părea că nu e adevărat ce-i părea.

Era să treacă peste puntea cea din marginea împărăţiei când văzu c-aude ceva din depărtare... aşa ceva ca şi când ar striga un om, şi ca şi când l-ar striga chiar pe el după nume

— Măi Petre! Voi să stea în loc.

— Mergi! Mână! strigă Murgul. Nu e bine să stai!

— Ba nu! Stai! Să vedem ce e cine şi pentru ce? Să dăm faţa cu lumea.

Petru zise şi suci frâul Murgului.

— Ei Petre! Petre! Oare cine te-a învăţat să stai? Oare n-ar fi mai bine să te pleci la sfatul Murgului? Aşa e lumea n-ai ce face!

După ce se întoarse văzu, doamne, pe cine văzu! Pe frate-său Florea şi pe frate-său Costan... Amândoi erau şi împreună se apropiau către Petru... Petre! Mergi! Mână! Sau nu ţi-a zis Sfânta Joie să nu legi vorbă cu om? Sau nu ştii ce veste ţi-a dat cutia Sfintei Miercuri? Fraţii veneau

cu vorbă bună şi cu buze dulci... Şi Sfânta Joie a fost zis... Petre! Petre! Ai uitat, ce-a zis?! Când Petru văzu pe fraţii săi cei dulci zbură din spatele Murgului la ei în braţe. Doamne! Dar cum să nu zboare! De când n-a văzut el faţă de om? De când n-a auzit vorbă pământească?

Şi a curs vorba cum curge între fraţi. Petre era vesel şi fericit. Florea şi Costan erau buni la vorbă şi dulci la buze... Singur Murgul era trist, singur el îşi lăsă capul la pământ.

După ce fraţii vorbiră multe de împăratul bătrân, de ţară şi de calea lui Petru, Florea începu a-şi încreţi fruntea.

—Frate Petre! Lumea e vicleană! N-ar fi mai bine ca să ne dai nouă apa ca s-o ducem noi? grăi fratele. Ţie-ţi iese unul în cale, iară pe noi nimeni nu ne ştie, de unde venim, unde mergem şi ce ducem.

— Da! da! grăi Costan, Florea vorbeşte bine. Petru clatină o dată... de două ori din cap şi spuse fraţilor săi treaba cu năframa. Fraţii cei doi văzură acuma că pentru Petru nu este decât o moarte.

Florea începu dar a bate şaua ca să priceapa iapa.

Cam de vreo trei azvârlite d-acolea era o fântână cu apă limpede şi rece.

— Nu ţi-e ţie sete măi Costane? grăi Florea trăgând o dată cu ochiul către Costan.

— Da! răspunse Costan, pricepând ce şi cum ar trebui să fie. Hai, frate Petre să ne stâmpărăm o dată setea şi apoi să pornim cu Dumnezeu. Noi vom merge în urma ta şi te vom păzi de necaz şi primejdie.

— Nu merge Petre! Nu merge că nu dai de bine! Murgul necheza o dată... Hei! Dar Petru nu l-a înţeles.

Ce s-a întâmplat după aceea!? Ce să se întâmple? Nimic nu s-a întâmplat! Fântâna era lată şi adâncă...

Fraţii porniră cu apa către casă ca şi când ei ar fi adus-o chiar de la Zâna Zorilor. Murgu mai necheză o

dată aşa de turbat şi de dureros încât se înfiorară şi pădurile… fugi până la fântână… şi stete împietrit de durere.

Aşa fuse treaba cu Petru cel voinic şi Făt-Frumos viteaz! Bag samă aşa i-a fost ursita, ca s-ajungă în ceas rău!

La curtea împăratului se făcu ospăţ şi veselie mare. Merse vestea în ţară, cum că feciorii împăratului Florea şi Costan au adus apă de la fântâna Zânei Zorilor.

Împăratul se spălă cu apă pe ochi şi văzu, – cum om încă n-a mai văzut… Era în casa împăratului pe după cuptor un vas cu curechi; în doaga acestui vas şedea un vierme: împăratul îl văzu prin lemn, aşa vedea de bine.

După ce împăratul împărţi ţara între feciorii săi cei voinici, se retrase în curtea sa cea mare, ca să-şi trăiască zilele bătrâneţelor în pace.

Aşa se sfârşi treaba cu apa de la fântâna Zânei Zorilor: Ţara făcu un ospăţ de trei zile şi trei nopţi şi se puse iarăşi la lucru ca şi când nici nu s-ar fi întâmplat nimic.

După ce Petru se depărtase de la leagăn, ieşi din casă şi curte… după ce sunetul fluieraşului nu se mai auzea, Zâna Zorilor îşi veni în fire, deschise ochii, ridică capul şi privi în toate lăturile căutând nici ea singură nu ştia ce… Ce a fost? întrebă pe de jumătate încă prin vis. Cine? I se părea, cum că a văzut ceva prin vis ba chiar aievea… ceva dulce, plăcut, o fiinţă… ca şi când ar fi omenească, însă mai puternică în privire, mai altfel decât ceea ce a fost văzut până atunci…

— Nu ştiti voi ce a fost? Aţi văzut şi voi? Sau aţi dormit? Aţi visat? Aşa le întrebă Zâna Zorilor pe zâne… şi se întrebă pe sine însăşi… Îi părea că de când a văzut ce-a văzut chiar nici sufletul său nu mai e tot acela… şi nimenea nu-i răspundea, toată lumea stătea uimită. Văzu

cununa...

— Ce cunună frumoasă! Cine oare a cules florile din ea? Cine oare le-a împletit în cunună? Şi cine oare a adus aici cununa şi a lăsat-o la mine pe leagăn?! Zâna Zorilor se întristă!

Văzu pâinea pe masă... Lipseau din ea trei bucăţele; una de-a dreapta, una de-a stânga şi una din mijloc.

Din vinul juneţei lipseau asemenea trei înghiţituri: una de deasupra, una din fund şi una din mijloc... A trebuit să fi fost cineva aicea... Zâna Zorilor se întristă încă mai tare; îi părea că o doare ceva, şi nu ştia ce şi unde...

Apa din fântână era tulbure... Apă! Apă a dus cineva de aici! Zâna Zorilor se supără. Cum a putut intra cineva fără veste?!

Unde e paza cea aspră? Năzdrăvanii? Balaurii? Ce au făcut leii ferecaţi?! Şi zânele? Şi florile? Şi soarele? Nimeni n-a păzit? Nimeni n-a fost la locul său?! Zâna Zorilor se supără pe deplin.

— Lei, zmei, balauri, năzdrăvani, porniţi, goniţi, ajungeţi, prindeţi şi aduceţi! porunci Zâna Zorilor în supărarea ei cea mare.

Porunca sună şi toată lumea se puse în mişcare.

Petru s-a fost însă întins la fugă încât nici razele soarelui nu-l puteau ajunge.

Toţi veniră trişti, toţi aduseră veşti triste. Petru a fost trecut peste marginile Împărăţiei Zorilor unde întreaga pază nu mai avea putere.

Zâna Zorilor îşi uită acuma supărarea de tristă ce se făcu şi trimise pe Sfântul Soare ca să umble în lume să facă din şapte zile una... să cerce să afle şi s-aducă veşti.

O zi din şapte zile Zâna Zorilor n-a făcut alta decât a stat şi privit în calea Soarelui, a privit... privit... până ce au început a-i curge lacrimile din ochişori, nu ştim acuma de privitul cel mult ori de durerea şi dorul ei cel mare!

Iată-ntr-a şaptea zi Sfântul Soare se reîntoarce... roşu, trist şi obosit... iarăşi veste rea! Hei! că Petru era unde razele soarelui nu pot pătrunde!

După ce Zâna Zorilor văzu că şi cea din urmă încercare fu în zadar, dete poruncă aspră în ţară: Zânele să nu mai zâmbească, florile să nu mai miroasă, vânturile să nu mai mişte, izvoarele să nu mai curga limpede şi razele soarelui să nu mai lumineze.

Porunci apoi, ca între lume şi Împărăţia Zorilor să se lase vălul cel mare al întunecimii prin care să nu străbată decât o singură rază de soare, care să ducă vestea-n lume cum că „până ce nu va veni acela care a dus apă de la fântână, soarele să nu se mai mişte pe cer”.

A mers vestea în lumea cea întunecoasă... oamenii înţeleseră că lumina cea grozavă nu e decât pentru lumina ochilor împăratului...

Nimeni nu vedea în lume afară de împăratul; nimeni nu vedea necazurile întunericului decât împăratul. Dete dar fiilor săi Florea şi Costan sfat şi poruncă, ca să pornească, să meargă şi să mântuiască lumea de întunerec. Cine a minţit una, minte şi a doua; Florea se puse în şa şi porni către Împărăţia Zorilor acuma când Petru a fost curăţit calea.

— Vine cineva? întrebă cam aspru.

— Vine, răspunseră zmeii, ce stăteau pază la punte.

— Cum vine, peste punte ori pe sub punte? Puntea era, – acum ştim noi – cum era! Florea trece pe sub punte.

— Voinicul vine pe sub punte! răspunseră zmeii cam în glumă.

— Grijiţi de el, neagră vă fie lumina! zise acuma Zâna şi primi pe Florea să intre.

Pe Florea-l trecură fiorii când văzu atâta frumuseţă.

— Bun ajuns voinice! Tu ai furat apă?

— Să fie de bine! Zău eu am luat-o.

— Tu ai băut vinul? Florea stete mut.

— Tu ai mâncat pâinea? Florea zise „ba”.

— Tu m-ai sărutat? Florea-şi uită vorba.

— Na! Oarba-ţi fie lumina! Învaţă-te să mai minţi! zise acuma Zâna supărată şi-i dete lui Florea două pălmi, una pe de-a dreapta, una pe de-a stânga, încât ăstuia i se întunecară ochii.

Doi zmei dusera apoi pe orbitul de Florea acasă şi treaba se găti.

Porni şi Costan în urma frăţâne-său.

Porni, ajunse, o păţi şi reînturnă.

În lume nu mai rămase acuma nici o rază de lumină.

Aşa rămase lumea întreagă oarbă de dragul ochilor unui împărat...

După ce Zâna Zorilor a văzut cum că nu poate afla pe Petru, a chemat la sine pe întreagă ţara sa, pe zmei, balauri, năzdrăvani şi lei, pe toate zânele, pe toate florile, pe toţi supuşii i-a chemat la sine. Chiar şi Sfântul Soare a trebuit să se coboare de pe cer, să desfrâne caii de la căruţă, să-i bage în grajd şi să intre la Zâna Zorilor... Când au fost aşa toţi adunaţi împreună, Zâna Zorilor nu le împărţi mai mult la porunci, ci tristă şi mustrată cum era, luă ziua bună de la toţi supuşii săi, le mulţămi pentru iubire şi credinţă şi-i trimise în lume, ca să meargă să facă fiecare după capul şi priceperea sa. Numai doi lei, doi zmei, doi balauri şi tot atâţia năzdrăvani opri la sine, ca să fie cine să-i păzească puntea. Trimise toate zânele în grădină şi lăsă, ca să nu intre-n curte până ce nu o vor vedea pe ea senină; lăsă ca florile să miroasă d-aici înainte un miros, care îmbată orice fiinţă omenească, ca vânturile să se mişte cântând atâta de dureros încât orice suflet omenesc să plângă când le aude, ca izvoarele să curga apă amară, şi lăsă ca soarele pe toată ziua dată de Dumnezeu să arunce câte şapte raze seci în

lume.

După ce toate acestea le rândui, se duse la roata cea mare, pe care era învârtit firul traiului omenesc şi opri roata de a se mai întoarce şi viaţă omenească de a mai curge... Dup-aceea... Zâna Zorilor se ascunse din faţa lumii în fundul curţii celei mari, în locul cel mai întunecos şi mai neîngrijit...

Zmeii, balaurii şi năzdrăvanii ieşiră-n lume şi de ruşine ce le era, s-ascunseră în cele mai adânci pustiuri, peşteri – ca ochiul omenesc să nu-i mai vadă! Leii-şi lepădară părul de aur şi ferecătura de pe gheare şi dinţi, şi de supăraţi ce erau se făcură sălbatici; Zânele s-ascunseră prin grădini; florile, izvoarele şi vânturile se supuseră voinţei Zânei Zorilor, şi razele seci, fără căldură şi lumină, şi astăzi se văd întinse pe cer colea în nopţile de vară...

Viaţa omenească stete locului, şi timpul încetă de-a mai curge...

Doi lei, doi zmei, doi balauri şi doi năzdrăvani se pusera pază la punte...

Cât a rămas Împărăţia Zorilor astfel, aceea nu se ştie şi nici nu se poate spune...

A trecut multă vreme aşa fără să fi curs!

A înţeles şi Sfânta Vineri că Zâna Zorilor s-a supărat; raza cea pustie şi vântoasele ce cutreierau lumea întreagă i-au fost adus ştire de mult... S-a supărat de jumătate, iar de cealaltă jumătate s-a bucurat: s-a supărat pentru că nu mai putea să mai privească în căutătoare şi s-a bucurat pentru că vedea pe Făt-Frumosul său cel voinic scăpat şi pe vecina sa cea frumoasă tristă... A mai fost apoi necăjită pentru că i s-a fost spart ulciorul cu apa cea minunată.

Când Sfânta Vineri văzu însă că întunerecul nu mai încetează, lumina nu mai vine, şi când pieri şi cea din urmă rază de pe pământ, zic când Sfânta Vineri văzu că

Zâna Zorilor i-a trecut de glumă, ea porunci vântoaselor ca să pornească toate împreună, să se izbească în vălul cel mare de la marginea împărăţiei să-l mişte din loc şi să facă ca lumina să curgă în lume.

Vântoasele porniră... care de care mai turbate, care de care mai grozave şi mai înfricoşate,... cum merg adică vântoasele... Ţi se părea că au să ia lumea cu sine şi să nu se mai oprească în loc cu ea. Ajunseră la văl... se izbiră în el... şi cum se izbiră? Vălul nu se mişcă!

Vântoasele se mai izbiră o dată... apoi încă o dată... adică de trei ori una după alta.

... Şi apoi nu se izbiră mai mult... văzură cum că vălul stă mai ţeapăn decât pământul în ţâţânele sale... Stătură câteva clipe locului – ruşinate şi obosite se întoarseră după aceea îndărăt şi înconjurară o dată lumea în mânia lor cea turbată... Ce a fost calea lor? Acuma-şi poate gândi fiecare ce a fost! Bine cu de-a-bună seamă-a putut fi! Vai şi amar!

Vântoasele sosiră acasă şi spuseră Sfintei Vineri cum şi ce e cu vălul.

Sfânta Vineri se supără acuma şi de cealaltă jumătate: trimise vânturile la curtea împăratului ca să ducă lui Petru vorbă şi sfat: să meargă să stea de vorbă cu Zâna Zorilor şi să facă ce va face, ca să aducă lumina în lume.

Vântoasele porniră de-a două oară... acuma ceva şi mai încet... mai nepripit... ca şi când pleci adică în treabă bună şi la om... Ajunseră la curte... Petru nu e! Vântoasele începură a se mişca mai a străin.

Petru a pierit în cale.

Vântoasele luară curtea din stânga... apoi din dreapta... apoi din mijloc... O întoarseră, suciră, ridicară şi aruncară până ce nu se mai alese nimic din ea... După aceea porniră cu vestea despre moartea lui Petru către coliba Sfintei Vineri.

— Porniţi cu toţii în lume; mişcaţi tot ce e de mişcat şi aflaţi pe Petru. Viu sau mort mi-l aduceţi! porunci Sfânta Vineri după ce auzi vestea cea tristă. Trei zile şi trei nopţi vântoasele nu mai steteră...

De trei ori scoaseră copacii din rădăcini, de trei ori scoaseră râurile din cursul lor; de trei ori sfărâmară nourii izbindu-i de stânci; de trei ori măturară fundul mării şi de trei ori prăpădiră faţa pământului.

Toate fură în zadar! Ele intrară acasă care de care mai obosite care de care mai mânioase şi mai ruşinate.

Numai una n-a sosit încă; vântul cel de primăvară, leneş, moale şi întârziatic... Unde să fi rămas? Toţi ştiau că multă treaba n-o fi fost să facă... Cine ştie... de obosit ce-o fi fost s-a pus undeva la răcoare... Nimeni nu-şi bătea capul cu el.

Iac-o dată într-un târziu după ce toată lumea s-a mai rupt gândul de a mai afla pe Petru, frunzele începură a se mişca. Sfânta Vineri simţi molătatea suflării şi ieşi afară.

— Ce veste aduci? întrebă pe cea mai dragă dintre vântoase.

— Tristă e de tristă dar bună-i de bună, şopti vântul cel tânăr. După ce m-am fost obosit de atâta cercetare, de atâta spart şi prădare dădui de-o fântână seacă şi cugetai să intru în ea ca scutit de surorile mele să mă mai odihnesc mai nainte de a porni către casă.

— Şi-n fundul fântânei aflaşi pe Petru? strigă Sfânta Vineri plină de bucurie.

— Da! şi pe Murgul de o parte.

— Dulce-ţi fie vorba, dragu-ţi fie sufletul, şi pururea veste bună s-aduci! zise acuma Sfânta Vineri către vântul cel de primăvară. Îi porunci apoi ca să se repeadă până la Sfânta Joie şi să-i spună ca să gătească cu tigaia de aur, că de Petru nu e bine, să sară d-acolea până la Sfânta Miercure, şi să-i spună ca să vină la sfântă cu apa

vieţii.

— Înţeles-ai? îi mai zice Sfânta Vineri. Să fii cu-n picior aici, cu unul acolo! Şi porniră cu toţii... Sosiră cu toţii la fântâna cea părăsită...

De Petru nu era decât os şi cenuşă.

Sfânta Miercure luă oasele şi le încheie laolaltă... Nu lipsea nici unul.

Sfânta Vineri porunci vântoaselor ca să desfunde fântâna, s-arunce pulberea în sus şi s-adune cenuşa lui Petru... Toate se făcură...

Sfânta Joie făcu foc, culese roua de pe frunze în tigaia cea de aur... şi puse tigaia pe foc... Când apa începu a fierbe, Sfânta Miercure zise trei vorbe... privi o dată către răsărit, o dată către apus, o dată către miazăzi, o dată către miazănoapte, apoi aruncă iarba vieţii în apa cea fiartă. Tot aşa făcu şi Sfânta Vineri cu cenuşa lui Petru. Sfânta Joie numără după aceea, unul, două, trei şi luă tigaia de pe foc.

Din cenuşa lui Petru, din roua şi din iarba vieţii s-a fost făcut o unsoare mirositoare. Vântul cel de primăvară suflă o dată peste ea, şi unsoarea se slei. Acuma unseră oasele lui Petru cu unsoarea de şapte ori în jos, de şapte ori cruciş, tot de atatea ori curmeziş... şi când fuseră gata, Petru sări în picioare... pe de o sută şi pe de o mie de ori mai frumos decât cum a fost... pe de o sută şi pe de o mie de ori mai voinic şi mai fălos decât cum a fost!

— Săi pe cal, voinice! zise Sfânta Vineri.

Îndată ce Murgul simţi pe stăpânul său în spatele sale, începu a necheza şi a scăpăra din picioare... Era mai viu decât cum a fost cândva!

— Unde pornim? întrebă vesel.

— Către casă! răspunse Petru.

— Cum să mergem?

— Ca blestemul!

Petru mulţămi de vorbă şi treabă, se întinse apoi la

cale şi merse… merse…, cum merge adică blestemul… până ce ajunse la curtea împăratului. De curte nu mai era decât locul… Nu vedeai urmă de om, de la care să poţi auzi o vorba sau o veste… iacă într-un târziu Birsa ieşi din fundul unei pivniţi mucezite.

Petru înţelese ce e, cum, din ce pricină, întoarse frâul Murgului şi merse mai repede decât cum a venit… Nici nu răsuflă până la Împărăţia Zorilor. Câtă vreme a trecut, de când a rămas, cum a fost să rămână trebile-n Împărăţia Zorilor, aceea cu vorbă şi grai nu se poate spune…

Multă vreme a trebuit să treacă!

Când Petru sosi la punte, în soare nu mai erau decât trei raze luminoase, şapte calde şi nouă seci… celelalte toate le-a fost lepădat cu de-amănuntul… Când Petru se opri cu Murgul, toată lumea se opri cu el ca să vadă ce va fi să fie acuma.

Zâna Zorilor simţi, cum că ceva deosebit trebuie să fie în apropiere, că-i părea că tocmai acuma s-a deşteptat din visul cel ce-a făcut-o tristă… Ea dorea… nu ştia ce… tocmai ca şi atuncea…

— Cine vine? întrebă cam cu jumătate de gură.

— Ţine-te bine stăpâne! zise Murgul. Petru strânse din pinteni, trase din frâu şi nici nu se simţi până ce fusese de cealaltă parte de punte.

— Voinic vine peste punte! strigară păzitorii ridicându-şi pălăriile din cap.

Zâna Zorilor nu se mai mişcă din loc şi nu mai grăi nici o vorbă… Ca pe nevăzute sări Petru la ea, a cuprins-o în braţe, şi o sărută… cum sărută adică Feţii Frumoşi pe zânele drăgăstoase!

Împărăteasa Zorilor simţi că simte ce n-a mai simţit… Nu mai vorbi, nu mai întrebă, ci făcu semn ca să bage pe Murgul în grajdul soarelui şi intră cu Petru în casă…

Zânele începură a zâmbi vesel; florile începură a

mirosi dulce; izvoarele deteră a curge limpede; vânturile se prefăcură în cântec de bucurie: roata vieţii începu a se întoarce mai repede decât prisnelul; valul cel negru căzu la pământ şi soarele strălucitor se ridică în sus către ceruri... sus... mai sus decât cum a fost cândva.. Şi-n lume se făcu lumină ca faţa soarelui încât nouă ani, nouă luni şi nouă zile oamenii nu văzură nimic de lumina cea înfricoşată.

Petru merse acasă, aduse pe tatăl său cel bătrân şi pe mama sa cea bătrână, făcu o nuntă încât îi merse vestea-n nouăzeci şi nouă de ţări şi se făcu împărat peste amândouă împărăţiile.

Iară fraţilor Florea şi Costan li se dete lumina ochilor ca să vadă şi ei fericirea lui Petru.

Asta a fost, dragii mei cei buni, povestea lui Petru Făt-Frumos cu Zâna Zorilor din Ţara Soarelui.

Petru a trăit şi a împărăţit cu pace şi cu sănătate... şi doară mai împărăteşte şi astăzi cu ajutorul lui Dumnezeu.

Stan Bolovan

Au fost odată, într-o margine de sat, un om, pe nume Stan, şi muierea lui. Ea era tristă mereu şi degeaba încerca soţul ei să afle de ce, că ea nu voia să-i spună, căci, zicea ea, avea să fie şi el trist dacă află.

Dar Stan nu se lăsă şi pînă la urmă ea îi spuse că e supărată că nu au copii şi, într-adevăr, omul se întristă şi el. Într-o bună zi, sosiră la ei în casă Domnul Iisus Cristos şi Sfântul Petru.

I-au primit bine, i-au hrănit şi le-au spus vorbe bune, iar când să plece, Cristos l-a întrebat pe Stan ce îşi doreşte, pentru că el are să-i îndeplinească trei dorinţe. De trei ori l-a întrebat, de trei ori a spus că vrea copii, de trei ori i-a dat copii, aşa că Stan a rămas cu o sută de

copii.

În câteva zile copiii au început să strige de foame, iar cei doi părinţi hotărâră ca tatăl să plece în lume, să caute un dar de la Dumnezeu, hrană pentru copii. A umblat cât a umblat Stan, dar nu a găsit ce îi trebuia. A ajuns până la marginea lumii, unde se amestecă ce este cu ce nu este, şi acolo a dat peste o stână cu şapte păcurari. Acolo află că un zmeu vine în fiecare noapte şi le ia câte trei oi, dar şi laptele de la şaptezeci şi şapte de oi, pe care îl ducea zmeoaicei bătrâne, să se scalde în el ca să întinerească. Atunci Stan întrebă ce i-ar da ei dacă i-ar scăpa de zmeu, iar ciobanii îi spuseră că îi dau a treia parte din oi.

Pe la miezul nopţii auzi Stan un zgomot grozav, apoi îl zări pe zmeu apropiindu-se de stână. Îi strigă să stea şi îi spuse că el e Stan Bolovan, care ziua mănâncă stânci, iar noaptea paşte copaci. Zmeul spuse că nu se va atinge de turmă dacă se va întrece cu el, iar Stan scoase din traistă o bucată de caş spunând că e o piatră, îi zise zmeului să ia şi el o piatră de pe malul râului şi să scoată zer din ea. Zmeul strânse piatra în pumn de o făcu praf, dar zer nu curse din ea. Atunci Stan strânse şi el caşul, zerul începu să curgă, iar zmeul începu a se uita pe unde să fugă ca să scape de un aşa voinic.

Gândindu-se el că nu va putea să scape, îi zise lui Stan să vină acasă la el, că mamă-sa are nevoie de o slugă pentru un an. Aflând Stan că anul e de trei zile, iar simbria de şapte saci de galbeni pe zi, se învoi şi plecă cu zmeul. Ajunseră nu departe de casă, iar Stan o zări pe mama zmeului, bătrână şi groaznică la vedere. Zmeul îl lăsă să aştepte afară şi se duse să-i spună maică-si că l-a adus pe omul ăla, care mănâncă bolovani şi stoarce zer din piatră, pentru ca ea să îl scape de el.

A doua zi zmeoaica le zise să dea semn în lumea zmeilor cu buzduganul cel ferecat de şapte ori. Zmeul

trebuia să-l arunce cale de trei poşte, apoi Stan, tot cale de trei poşte, apoi iar zmeul şi tot aşa. Când îi veni rândul lui Stan, acesta privi îngrijorat la el, socotind că el şi cei o sută de copii ai săi nu ar izbuti nici să îl ridice de la pământ. Atunci îi spuse zmeului că e păcat de buzdugan, fiindcă el îl va arunca aşa de tare că va rămâne pe lună. Atunci zmeul zise că îl aruncă el, Stan se făcu a nu vrea şi nu se lăsă până când zmeul nu îi făgădui să îi dea şapte saci de galbeni ca să îl lase pe el să arunce buzduganul. Se duseră acasă, iar zmeoaica se cam îngrijoră şi ea când află că vrusese să arunce buzduganul tocmai în lună.

Dimineaţă îi trimise la fântână, să umple fiecare cu apă câte douăsprezece burdufuri, făcute fiecare din pielea unui bivol, şi să aducă apa acasă. Zmeul umplu cât ai clipi burdufurile, dar Stan abia târâse până la fântână burdufurile goale. Scoase el o custură de la brâu şi începu să zgârie pământul de jur împrejurul fântânii. Când îl întrebă zmeul ce face, spuse că are de gând să aducă fântâna acasă, ce să se mai încurce cu pieile de bivol. Zmeul rămase cu gura căscată şi, ca să stea pe loc fântâna rămasă de la moşu-său, zise că îi duce el şi burdufurile lui. Stan se făcu a nu vrea şi nu se învoi decât după ce zmeul îi făgădui alţi saci de galbeni.

În ultima zi a anului de muncă, zmeoaica îi trimise la pădure, după lemne. Până ai număra la trei, zmeul scoase din rădăcină o sumedenie de copaci şi îi aşeză la un loc. Stan începu el să privească la copaci, apoi să-i lege unul de altul, zicându-i zmeului că el nu stă să ia copacii unul câte unul, ci duce toată pădurea acasă. Atunci zmeul îi spuse că duce el şi lemnele lui Stan, numai să lase pădurea la locul ei. Stan nu se învoi până când zmeul nu-i făgădui că va primi simbria de şapte ori câte şapte saci cu galbeni.

Acasă, zmeoaica nu prea se îndura să îi da atâţia bani

şi îi zise zmeului să îl omoare pe Stan la noapte, să-i dea cu buzduganul în frunte când va dormi. Numai că Stan auzise şi puse în pat în locul lui troaca porcilor, iar el se culcă sub pat. Zmeul veni şi sfărâmă troaca cu buzduganul, apoi plecă mulţumit că a scăpat de Stan. Dimineaţă şi el şi zmeoaica rămaseră încremeniţi când îl văzură pe Stan viu şi frumos ca un măr. Îl întrebară cum a dormit şi el spuse că a dormit bine, dar l-a pişcat un purice de frunte.

Speriaţi de aşa voinic, îi dădură banii, numai să plece, dar el, îngrozit că nu va putea căra atâţia saci cu galbeni, se făcu că vrea să-i mai slujească un an. Atunci zmeul îi mai dădu încă de şapte ori câte şapte saci cu galbeni şi-i spuse că îi duce el toată comoara asta acasă. Stan se învoi bucuros şi plecară, dar, când se apropiară de casa lui, începu să se teamă că zmeul, ştiind unde stă, va veni să îşi ia banii înapoi. Îl scăpară de grijă copiii lui, care, de cum zăriră zmeul, năvăliră flămânzi, cu câte un cuţit şi o furculiţă în mâini, strigând că ar mânca toţi carne de zmeu. Zmeul aruncă sacii şi fugi înspăimântat şi de atunci nu a mai cutezat să se arate în lume.

Iar Stan, tocmai când număra galbenii cu nevasta şi copiii, se trezi că vin şi ciobanii cu oile pe care le promiseseră dacă îi scapă de zmeu, că de, când dă, Dumnezeu dă cu amândouă mâinile!

Rodul tainic

A fost odată un împărat, şi-n curtea acelui împărat se afla un pom atât de înalt, încât nimeni nu era în stare să-i vadă vârful. Pomul acesta înflorea şi dădea rod în fiecare an, dar nici împăratul, nici curtenii lui, nici vreun alt om pământean n-a apucat să vadă poamă din rodul acela.

Era, se vede, pe acolo, prin înălţimile nestrăbătute de ochiul omenesc, cineva care nu lăsa să cadă nici o poamă pe pământ, ci le culegea toate la timpul potrivit. Împăratul ţinea doar să afle cum sunt poamele rodite de pomul acela, şi a dat de ştire în toată împărăţia lui că aceluia care se va fi urcat în pomul acela şi va putea spune cum anume îi sunt poamele îi va

da în căsătorie pe aceea dintre fetele sale pe care el însuşi şi-o va alege.

Au venit dar boieri de toate spiţele, feciori de împărat, până chiar şi feţi-frumoşi, dar nici unul n-a fost în stare să se urce în pom.

Era însă la curtea împărătească un flăcău ţanţoş, şi acesta s-a lăudat mumei sale că el are să se urce, şi-a rugat-o pe aceasta să se ducă la împărat să-i spună că el se urcă.

Împăratul nu credea aşa ceva şi l-a chemat pe Danciu la sine.

— N-o să fii nici tu în stare să te urci, i-a zis, şi să ştii că, dacă nu te vei putea urca, dau poruncă să-ţi taie capul.

Danciu s-a învoit să-i taie capul, dacă nu va fi în stare să se urce, şi a rugat pe împăratul să-i dea răgaz de trei zile ca să se gândească, iar în timpul acestor trei zile a pus pe un meşter faur să-i facă căţărătoare de fier, apoi s-a pus pe urcate.

S-a urcat omul şi iar s-a urcat timp de trei zile şi trei nopţi, şi deodată a dat în scoarţa copacului de o gaură prin care a intrat în o colibă în care a găsit o babă bătrână, de tot bătrână. El îi dete bineţele cuvenite.

— Bună seara, bunică dragă! îi zise apoi.

— Bine că mi-ai zis bunică, îi răspunse baba, căci altfel te-aş fi omorât într-o clipă. Dar ce te aduce pe la noi, puişorul mamei?

— Bunică dragă, răspunse el, n-ai putea să-mi spui ce fel de rod are pomul acesta?

— Mai aşteaptă puţintel până ce se va fi întors fiul meu, răspunse ea, el va fi ştiut-o şi aceasta, căci suflă şi în cele mai mici găuri.

Iară dânsa era Mama Vânturilor. Seara, după ce s-a întors, fiul ei a simţit miros de om pământean.

— Simt boare de om, zise el mumei sale. Cine a venit

şi în ce treburi umblă?

Ea îi spuse ce şi cum, toate din fir a păr, precum le aflase de la Danciu.

— De, zise fiul ei, Vântul cel fără de astâmpăr, eu suflu, ce-i drept, în toate găurile, dar până acum tot n-am ajuns să aflu ce fel de rod are pomul acesta.

A rămas cu buzele umflate şi-a plecat mai departe. Urcându-se până acolo, el a tocit o pereche de căţărătoare. El luă acuma altă pereche.

După ce s-a urcat încă trei zile, a dat de o altă colibă şi-a intrat şi-n aceasta dând cuvenitele bineţe.

— Bună seara, bunică dragă! Şi baba aceasta îi dete acelaşi răspuns ca cea de mai nainte, apoi îl întrebă:

— De unde şi până unde? El îi spuse că umblă să afle care e rodul pomului.

— De! îi răspunse ea. Îmi pare rău că nu te pot dumeri. Mai aşteaptă însă să vie fiul meu; el o să ţi-o poată spune.

Baba i-a dat apoi să mănânce, căci era lihnit de foame, şi după aceea i-a făcut culcuş să doarmă.

Viind acasă fiul ei, care e Omul-din-lună, a făcut şi el întrebările pe care le făcuse vântul. Ea îi spuse că e om bun şi umblă să afle ce fel e rodul pomului.

— Îmi pare foarte rău, răspunse el. Eu mă uit, ce-i drept, prin toate crăpăturile, dar n-am ajuns să aflu ce fel de rod are pomul acesta.

Dimineaţa, după ce Danciu se deşteptă din somn, baba i-a spus-o aceasta. Nu-i rămâne dar lui Danciu decât să-şi ieie a treia pereche de căţărătoare şi să arunce jos pe cele tocite.

Găsindu-le pe acestea prin curte, slugile i le duseră împăratului, care prin aceasta se încredinţă că a ajuns tot departe.

„Te pomeneşti că acela găseşte în cele din urmă rodul pomului, zise el în gândul lui, eu însă tot n-am să-i

dau fata mea.”

Iară Danciu se urcă tot mai departe, o zi, două zile şi după a treia zi iar dete de o colibă. Găsi şi în coliba aceasta o babă încă mai bătrână, Mama Soarelui; o păţi însă şi cu aceasta tot ca şi cu celelalte două şi plecă mai departe.

A urcat acum, a urcat şi iar a urcat timp de trei zile – da, încă trei – fără ca să i se fi tocit căţărătoarele, şi tocmai în seara zilei a şaptea s-a pomenit la poarta raiului.

Nu mai era acum tot ca mai nainte: la poarta aceea n-a găsit adică o babă, ci un moşneag bătrân, de tot bătrân.

— Ai obosit, nu-i aşa? îl întrebă moşneagul.

— De! Am cam obosit! îi răspunse.

— Ei bine! grăi moşneagul, dacă eşti obosit, sari ici în locul meu şi mai odihneşte până ce mă voi fi întors eu.

Danciu se aşază şi aşteaptă un ceas, două ceasuri, mult a aşteptat, dar moşneagul nu s-a mai întors. El a încercat să se ridice, dar n-a fost în stare; îi era parcă-l bătuseră cu cuie în scaun.

Deodată se pomeni faţă-n faţă cu o fată de tot frumoasă, care, nici una, nici alta, îl întrebă dacă nu vrea să intre vizitiu la Lia, Zâna Zânelor.

— Voi fi vrând eu, îi răspunse Danciu, dar nu pot să mă scol de aici.

— Aş! întâmpină fata cea frumoasă. Am să te scol eu numaidecât. O să-l aduc înapoi pe moşneagul care a fost aici.

Ea s-a dus apoi fuga la Lia şi i-a spus că moşneagul nu mai e la slujba lui şi a lăsat în locul său pe unul care ar fi gata să intre vizitiu la ea, dar nu poate să se ridice de acolo.

Lia se încruntă şi-i porunci olacului său să se ducă iute şi să-l aducă pe moşneag la locul lui.

Olacul se puse pe drum şi alergă o zi întreagă, de dimineaţă până seara, dar nu ajunse la el. Mai alergă însă încă o zi, şi pe înserate îl ajunse, puse mâna pe el, îi trase o trânteală bună, apoi îl luă în spinare şi-l duse la Danciu, care se şi sculă îndată ce ei sosiră acolo.

Olacul îi mai trase moşneagului o trânteală bună, îl aşeză la locul lui, iar pe ţigan îl duse la zâna Lia, ca să-i fie vizitiu.

Lia avea doi cai de călărie, amândoi cu părul de aur.

— Dacă vrei să intri în slujba mea, îi zise lui Danciu, scaldă-te în putina aceasta.

Ţiganul nu mai stete pe gânduri, ci se dezbrăcă şi sări în putină. El s-a scăldat timp de jumătate de ceas, apoi Lia i-a poruncit să iasă din putină. După ce a ieşit, ce să-ţi vadă ochii? Să stai şi să te miri! El era frumos de nu-i mai puteai găsi pe faţa pământului pereche.

Să vezi dar ruşine ce era să păţească împăratul acela care şi-a pus de gând să nu-şi dea ţiganului fata!

După ce el s-a îmbrăcat, iar a venit fata cea frumoasă şi l-a dus la grajdul celor doi cai cu părul de aur.

— Iată, îi zise ea, aici în cămăruţa de alături e ovăz de aur; dă-le din el cailor în fiecare zi o dată câte o baniţă.

Iar s-a făcut apoi nevăzută, şi prin cele cu desăvârşire minunate abia de aici înainte trece Danciu.

După ce şi-a făcut slujba trei zile de-a rândul, a venit din nou fata cea frumoasă şi i-a spus că Lia, Zâna Zânelor din Împărăţia Sorilor, are să-l aleagă bărbat pe acela care e în stare s-o îngâne făcându-le toate întocmai ca dânsa.

— Du-mă la ea! strigă Danciu săltând de bucurie. Am s-o îngân ca şi când aş fi întru toate ea însăşi.

El a fost dus la stăpâna lui. Pe-nserate, Lia a poruncit să fie pus în iatacul ei un al doilea pat la o potrivită depărtare de al ei. Ea a început apoi să se dezbrace, şi,

dezbrăcându-se, ea avea şasesprezece rochii, pe când Danciu n-avea decât o pereche de iţari. El şi-a sfâşiat însă iţarii în şasesprezece fâşii şi, când Lia punea pe scaunul ei o rochie, punea şi el pe al său o fâşie. După aceea a pus fâşie lângă fâşie, ca să le coase la loc, dar să vedeţi minune! fâşiile se ţineau una de alta, încât Lia, Zâna Zânelor, stătea cuprinsă de uimire când l-a văzut dimineaţa îmbrăcându-se tot ca ea.

Lia s-a dus apoi să se pieptene. Ţiganul, de asemenea. Li se puseră două oglinzi, fiecare cu toate cele de nevoie pentru pieptănat, şi au început amândoi să se pieptene. Când Lia îşi trăgea o dată cu pieptenul prin păr, Danciu trăgea şi el prin al său. Ea a tras de şasesprezece ori, el de asemenea. Ţiganul avea şi el păr lung, şi după ce s-au pieptănat, altă minune: faţa lui era tot atât de frumoasă ca a Liei.

Când se uită deci la el, Lia nu mai ştia ce să facă de bucurie, l-a chemat la ea şi l-a sărutat – cum mireasa îşi sărută mirele.

S-a făcut apoi o nuntă mare, şi după nuntă Lia l-a trimis la vânătoare pe Danciu, care nu mai era acum ţigan ca toţi ţiganii, ci Făt-Frumos deopotrivă cu orişicare fecior de împărat.

Mai nainte de plecare ea îi dete o oglindă şi-i zise:

— Când vrei să ştii ce fac, uită-te în oglinda aceasta, că mă vezi în ea.

Luându-şi apoi „ziua bună” unul de la altul, el plecă la vânătoare. N-a făcut însă decât vreo câteva sute de paşi, şi s-a pomenit cu olacul care alerga spre el ca să-i spună că Lia îi trimite vorbă să cruţe vânatul şi să nu împuşte decât doi iepuri.

Mergând mai departe, şi tot mai departe, a zărit o pădure cu copaci de aur, iar în pădure alergau o turmă de animale cu păr de aur în care nu era însă nici un iepure. După ce a mai trecut prin pădurea aceea, i-a

trecut prin faţă altă turmă, dar nici în aceasta nu era nici un iepure. Iar a mers apoi, până ce a dat de a treia turmă; în aceasta era însă un singur iepure. Şi-a încordat întâi arcul şi una, două, trei! l-a şi culcat la pământ.

El însă doi iepuri avea să-i ducă Liei. A mers dar înainte, ca să mai culce la pământ încă unul.

Mergând aşa, la început de drum, apoi pe potecă şi în cele din urmă pe potecuţe, el s-a rătăcit de nu mai ştia încotro să apuce.

El scoase deci oglinda şi se uită în ea. A şi văzut pe Lia, care îi făcu semn să apuce la dreapta.

S-a dus dar, şi mereu s-a dus – un ceas, două, trei ceasuri, timp de patru ceasuri s-a tot dus fără ca să poposească, şi iată că a zărit o întreagă turmă de iepuri.

El rămase nedumerit. Un iepure mai avea să culce la pământ, unul singur. Iepurii erau însă grămadă, tot unul lângă altul, şi el, nefiind vânător bun, se temea că, trăgând în el, va omorî deodată mai mulţi.

A aşteptat dar şi iar a aşteptat, până ce şi-a pierdut răbdarea, şi a tras, încât a culcat la pământ trei iepuri.

Îi părea rău că n-a putut să se ţină de vorba scumpei sale soţii, dar nu i-a rămas decât să se întoarcă acasă. Peste puţin i se ivi în cale o matahală de om, un adevărat uriaş.

— Nu ţi-e ruşine obrazului că ai împuşcat doi dintre iepurii mei?! îi zise omul acela, care era stăpânul moşiei pe care rătăcise Danciu.

Nu era adică al Liei decât unul dintre cei trei iepuri.

— Haid’ să ne măsurăm puterile! urmă dar stăpânul celorlalţi doi, care mai era necăjit şi pentru că ar fi voit ca Lia pe el să şi-l aleagă de soţ.

Danciu începu să tremure de frică. De! nu se simţea el destul om pentru ca să se-ncumete a-şi măsura puterile cu asemenea matahală. El puse deci mâna pe arc şi-l încordă. Cellalt fu şi el gata să tragă, dar era prea

târziu, căci Danciu îl şi culcă la pământ.

El se întoarse apoi acasă. Lia rămase cuprinsă de spaimă când îl văzu aducând patru iepuri.

— Vai de mine! strigă dânsa. De ce ai omorât şi pe ceilalţi doi iepuri?! Dacă află stăpânul lor, te omoară-ntr-o clipă.

— Grija aceasta să n-o mai ai! răspunse ţiganul, treaba aceasta am regulat-o eu cu dânsul. Aş avea însă să te-ntreb ceva, dacă vrei să-mi dai răspuns.

— S-ar putea oare să nu-ţi dau? grăi dânsa. Nu avem, aşa credem, noi doi nici o taină unul pentru altul.

— Spune-mi, te rog, ce fel de rod are pomul acesta, îi zise dar Danciu.

— Atâta e tot ceea ce vrei să mă-ntrebi? răspunse Lia. De ce oare n-aş fi având să ţi-o spun aceasta?! Am să-ţi dau, dacă e vorba, chiar să mănânci din poamele acelea câte pofteşti.

Ea chemă apoi degrabă pe una din slugile ei şi-i porunci să aducă zece poame de ale acelui pom.

Sluga s-a urcat în pom. Pomul însă avea trei feluri de poame: mere de aur, pere de aur şi prune de aur. Servitorul nu ştia din care să ieie patru, căci luând din fiecare câte trei, erau numai nouă. El chibzui în cele din urmă să ieie patru prune, căci prunele erau mai mici decât merele. Aşa a şi făcut, şi le-a adus Liei, care i le-a dat soţului său.

— Am o mică daraveră pe pământ, grăi acesta.

— Dacă e aşa, răspunse Lia, poţi să te cobori numaidecât. Ea porunci apoi să i se facă iute un leagăn care se lasă până la pământ, şi-l aşeză pe soţul său în leagănul acela. Cât gândeşti cu gândul, Danciu şi ajunse la pământ cu poamele pe care le avea în buzunar şi i le duse împăratului.

Nu voise împăratul să-i deie fata sa, dar i-o dete acum, când îl văzu atât de frumos. Nu voia însă fata de

împărat să şi-l ieie de bărbat, căci se temea ca nu cumva el iar să se facă cum fusese mai nainte.

Danciu o-nşfăcă însă, o luă pe sus şi-o duse la muma sa, pe care o pofti apoi să vie cu el şi-o duse la pomul cel înalt.

Sosit aici, el strigă „una”, şi fu jos leagănul în care se aşezară toţi trei: el, mama sa şi fata de împărat. Iar numără apoi „una” şi el fu sus.

— N-ai vrut să mă iubeşti, nu te iubesc nici eu! îi zise acum fetei de împărat, şi-i dete brânci ca să cadă pe pământ.

Ea a tot căzut trei zile şi trei nopţi de-a rândul, iar după ce a ajuns la pământ, s-a făcut mişfărămiş, de n-a mai rămas de ea întreg decât capul, pe care una dintre slugi l-a dus la împăratul.

— Doamne sfinte! se tângui împăratul, cine m-a pus să nu i-o dau de bunăvoie pe fata mea?

Când împăratul se tânguia în felul acesta, se ivi deodată-n faţa lui ţiganul, care se căia şi el de fapta ce săvârşise într-o clipă de supărare.

— Ai fi acum gata să mi-o dai de bunăvoie pe fiică-ta?

— Nu numai că ţi-aş da-o de bunăvoie, răspunse împăratul, dar ţi-aş mai da pe deasupra şi jumătate din împărăţia mea dacă ar fi în viaţă fiică-mea.

Danciu se duse la mumă-sa şi-i spuse ce-a zis împăratul.

— Să vezi un lucru, grăi aceasta, eu am să-ţi dau o cutioară în care e un praf fermecat. Dacă vei presăra praful acela pe faţa moartei, aceasta va învia şi trupul se va întrema chiar mai şi mai de cum a fost.

Danciu a alergat fuga la împărat, a cerut capul moartei şi a presărat pe el praful, cum zisese mumă-sa. Cât dai în palme, trupul fetei s-a întremat, crescând bucată lângă bucată, şi ea începu să vorbească. Împăratul i-ar fi dat-o acum bucuros, dar acesta nu voia

s-o primească.

— Să trăieşti în bună fericire cu fiică-ta, îi zise el împăratului, căci eu am găsit altă soţie.

El chemă apoi pe mumă-sa, cu care se duse la pom, se urcă-n leagăn şi se-nălţară într-o clipă la Lia, Zâna Zânelor din Ţara Sorilor, care i-a primit cu multă bucurie. El a zidit apoi pentru mumă-sa un palat frumos şi i-a zis:

— Dacă ţi se va fi făcut dor de mine, trimite-mi vorbă prin o slugă, şi-ntr-o clipă vom fi eu şi soţia mea la tine.

El s-a dus apoi acasă, unde s-a făcut nuntă mare. Lia voia să-l poftească şi pe împăratul, dar ţiganul nu s-a învoit să stea la masă cu cel ce umblase cu gândul de a-l înşela. Au poftit deci la nuntă şoarecele, care s-a-ndopat.

Am fost şi eu la ospăţ şi-am pus mâna pe un ciolan, apoi am plecat lăsându-i în fericire, care n-a mai încetat nici până astăzi, dacă nu vor fi murit cumva.